

• ΔΙΕΚΡΙΝΑ ΑΥΤΟ ΣΚΙΑΣ ΑΙ ΟΠΟΙΟΙ ΔΙΕΦΘΥΝΟΝΤΟ ΠΡΟΣ ΗΜΑΣ (Σελ. 34)

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΗΡΩΣ

[Συνέχεια· ἴδε σελ. 17]

«Παρατηρήσατε, εἶπεν ὁ Παῦλος, ἐκεῖ πέρα φαίνεται μία ἄσπρη γραμμὴ ἢ ὁποία εἶνε χωρὶς ἄλλο δρόμος, κ' ἓνας δρόμος, ὅσον καὶ ἂν δὲν κινεῖται ἀπὸ τὴν θέσιν του, κάπου πηγαίνει πάντοτε. Θὰ τραβήξωμεν κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν ἄσπρην γραμμὴν, χωρὶς νὰ μας μέλλῃ διὰ τὰ θυμάρια, τοὺς βάλτους καὶ ὅτι ἄλλο παρουσιασθῇ ἐμπροστὰ μας. Εἰς τὴν κατάστασίν που εἶνε τὰ ροῦγά μας δὲν φοβούμεθα πλέον τῆς λάσπης.»

Ἐρρίψαμεν θλιβερόν βλέμμα εἰς τὰ κατεσχισμένα καὶ καταλερωμένα ἐνδύματά μας, καὶ ὁμολογήσαμεν σωπηλῶς ὅτι ὁ Παῦλος εἶχε δίκαιον.

«Λοιπὸν ἐμπρός! ἔς ξεκινήσωμεν πρὶν νυκτώσῃ.

— Δὲν μπορῶ, εἶπε μὲ λυγμούς ὁ Χαρίλαος! πεινῶ πολὺ! Τὰ ζουντοῦκια δὲν εἶνε φαγητό! Διψῶ πολὺ! καὶ πουθενὰ δὲν ἵππητήσαμεν κινένα ρυάκι!

— Ἀνόγητε! εἶπεν ὁ Ἀχιλλεύς, νομίζεις ὅτι 'μεῖς δὲν πεινᾶμε, οὔτε διψᾶμε; Θὰ ἦτο ὁμοίως ἐντροπὴ μας νὰ ἀρχίσωμεν τὰ κλάματα. Ἐλα, σήκω καὶ μὴ μουρμουρίζῃς πλέον.

— Στάσου, παιδί μου,» εἶπεν ὁ Παῦλος λαβὼν ἀπὸ τοῦ βραχίονος τὸν μικρόν του ἀδελφόν ὁ ὅποιο ἦτο ἑτοιμός νὰ ἀναστεινάζῃ βαθεῖως. Ἐξέβαλε δὲ ἀπὸ τὸ θαυματουργόν θυλάκιόν του μέγα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου, τὸ ὅποιον ἦτο ἀληθῶς πολὺ ξηρόν καὶ κολλῶν, ἀλλὰ καλὸν ὅπως ἐδήποτε διὰ φάγωμα.

ἜΤΟΣ Η'. — ΤΗΥΚΟΣ 15^{ον}.

Καὶ ὁ Θεὸς εἰξεύρει μὲ πόσῃ δρεξίν το ἐφάγομεν, πόσον καλὸν μᾶς ἐράνη! Ἀπὸ τὴν πείναν ἐλθισμονήσαμεν νὰ εἰπώμεν καὶ «εὐχαριστῶ». Μόνον ὁ Ἀχιλλεύς ὅταν ἐτελείωσα τὸ μερίδιόν του, ἐζήτησε καὶ ἄλλο καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε πλέον, ἐκτύπησε θωπευτικὰ τὸν ὄμρον τοῦ ἀδελφοῦ του λέγων:

«Δὲν πειράζει! εἰσι λαμπρὸ παιδί!

— Τώρα νερὶ! ἀπ' αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος θὰ εἶνε ὕψος, διέκοψεν ὁ Πηλεΐδης.

Ἠκροίσθημεν. Πραγματικῶς, ὁ κελαρυσμὸς ῥέοντος ὕδατος ἠκούετο, τότεν ὁμοίως ἀμυδρῶς ὥστε πολλὴν ὥρην ἐχρησάσθημεν ἕως ὅτου ἀνκαλύψωμεν τὴν πηγὴν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀνέβλυζεν ὀλίγον ἀλλὰ καθάρστιχτον νερὶν. Ἀφοῦ ἐπίσαμεν καὶ ἐδρυσίσθημεν, ἐκαθήσαμεν νὰ ξεκουρασθῶμεν ὀλίγον καὶ μετὰ τινος στιγμῆς ἠσθάνομεθα ἑλαφροῦς τοὺς πόδας μας καὶ ἤμεθα πρόθυμοι νὰ ἐπαναλάβωμεν τὸν δρόμον μας. Μόνον ὁ Χαρίλαος ἐφαίνετο πάντοτε ἀπηλπισμένος καὶ ἐθεώρει ὡς βέβαιον ὅτι δὲν ὀκ ἐπιστρέψῃ ζωντανὸς εἰς τὴν οἰκίαν.

«Ἐ, λοιπὸν! εἶπεν ὁ Ἀχιλλεύς, ἀφοῦ εἶν' ἔτσι μένομεν ἐδῶ καὶ περνοῦμε τὴν νύκτα μας ἐπ' αὐτὸ εἰς κανένα δένδρον σὰν τοὺς περιηγητὰς τῆς Ἀφρικῆς! θὰ εἶνε πολὺ διασκεδαστικόν.»

Οἱ λόγοι ὁμοίως αὐτοὶ καθύλου, δὲν παρηγγόρησαν τὸν Χαρίλαον, ὁ ὅποιος ἤρχισε νὰ κλαίῃ περισσ-

τερον τότε ο Ἀχιλλεύς, ὁ ὁποῖος κατὰ βάθος ἦτο καλὸν παιδίον, τὸν ἐπῆρε καθάλλα καὶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπαρηγορήθη ὀλίγον τὸ παιδίον καὶ ἐπροχωρήσαμεν.

«Εὐχάριστα νέε, παιδιά! ἐφώνησεν ὁ Παῦλος ὁ ὁποῖος ἐπροπορεύετο ἐκτελῶν καθήκοντα προσκόπου. Ἐδῶ εἰν' ἓν ρυάκι τὸ ὁποῖον δὲν ἔμπορεῖ παρὰ τὴν πηγὴν πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἄν το ἀκολουθώμεν, σωζόμεθα. Τὸ ζήτημα εἶνε μόνον μήπως δὲν διευθύνεται κατ' εὐθεῖαν στήν παραλίαν, ἀλλὰ κάμνη λόζες καὶ μας ῥίξη πολλὰ μακριὰ. Λέγε μας σὺ, Χαρίλαε, ποῦ εἶσαι ἀνεδοκίμως στὸν πύργο καὶ διακρίνεις τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος, τί γνώμην ἔχεις;»

Ὁ Χαρίλαος οὕτω προσκληθεὶς νὰ εἴπῃ τὴν γνώμην του, ἔπαυσε νὰ κλαίῃ καὶ παρετήρησε τὴν περίεξ τοποθεσίαν· εἶπεν ὅτι γνωρίζει τὸ μέρος καὶ μας διεβεβαίωσε ὅτι τὸ ρυάκιον θὰ μας ὠδήγει εἰς μέρος πολὺ πλησίον τῆς οἰκίας.

«Ἐχει δίκαιον, εἶπεν ὁ μεγαλύτερος ἀδελφὸς μὲ γλυκὺν τρόπον: Ὁ Χαρίλαος εἶνε πολὺ ἐξυμνο παιδί· τώρα λοιπόν, ἀντὶ νὰ σχίζωμεν τὰ ρούχα μας μέσα ἔς τοὺς βίκτους καὶ νὰ λασπονώμεθα ἔς τῆς ἀκρὸς τοῦ ρυακίου, νομίζω ὅτι καλλίτερα εἶνε νὰ περιπατοῦμε μέσα στὸ ρυάκι».

Μετὰ μεγάλου θαυμασμοῦ ἐδέχθημεν τὴν πρότασιν. Ἐβγάλαμεν τῆς κάλτσες καὶ τὰ ὑποδήματά μας, καὶ τὸ λουτρὸν μᾶς ἐφάνη εὐχάριστον. Ἐπεριπατοῦμεν ἐπὶ λεπτῆς ἄμμου ἡ ὁποία δὲν μας ἐπλήγανε τοὺς πόδας, καὶ ἐπληγάνεμεν πολὺ γρηγορώτερα καὶ με περισσώτερον εὐχαρίστησιν, διότι εἴμεθα βέβαιοι ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς καλὸν δρόμον· ὅταν μάλιστα ἐφάσκημεν εἰς τὴν παραλίαν εἶδομεν ὅτι εὐρισκόμεθα πολὺ πλησιέστερον εἰς τὴν οἰκίαν παρ' ὅσον κατ' ἀρχὰς εἴχομεν νομίσῃ. Τοῦτο ἐδιπλασίασε τὸ θάρρος μας. Ὁ δὲ Χαρίλαος κατέβη ἀπὸ τὸν ἵππον του καὶ ἐπεριπάτει καὶ αὐτός. Μετὰ μίαν ὥραν ἐφάνη ἐνώπιόν μας ἡ ἐξοχικὴ οἰκία τοῦ θεοῦ μου.

«Θὰ πάμε ἀπὸ τὴν πίσω πόρτα, εἶπεν ὁ Παῦλος, καὶ θ' ἀνεβαίμεν ν' ἀλλάξωμεν ρούχα πρὶν μας πατηρήσῃ».

Ἐνθ' ὧμλει, διέκρινα δύο σκιὰς αἱ ὁποῖαι διευθύνοντο πρὸς ἡμᾶς.

«ὦ! ἐφώνησα, τοῦλάχιστον νὰ μὴν εἶνε...»

Ἀλλὰ παγματικῶς αὐταὶ ἦσαν: ἡ θεία μου καὶ ἡ Ἀρτεμις, αἱ ὁποῖαι ἀνυπομονοῦσαι διότι ἠργήσαμεν εἶχον ἐξέλθῃ νὰ μας προϋπαντήσῃν. Ἡ ἰδέα ὅτι θὰ παρουσιασθῶ ἐνώπιόν των λερωμένος, βρεγμένος, ἐσχισμένος, μοῦ ἔφερε τόσῃν ζάλῃν ὥστε ἐκρύβην ὀπισθεν ἐνὸς σχοίνου καὶ παρεκάλουν τοὺς ἐξαδελφούς μου νὰ μὴ με φανερώσῃν, ἀλλὰ νὰ δικαιολογήσῃν ὅπως εἴμπορουν τὴν ἀπουσίαν μου. Εἶχον

τὴν καλὴν θέλησιν νὰ με κρύψῃν, ἀλλὰ δὲν ἐκράτηθον μέχρι τέλους καὶ με ἐφανερώσαν· τὸ βράδυ δὲ μετὰ τὸ δείπνόν με ἐπεριπαῖζον διὰ τὴν φιλαρέσκειάν μου. Ἐλεγον ὅτι εἶμαι κορίτσι, καὶ με ἐπεῖραζον τόσον πολὺ ὥστε ἐγεῖνα μανιώδης ἀπὸ θυμόν καὶ ἐπροκάλεσα τοὺς τρεῖς δυνατωτέρους ἀπ' αὐτούς, ὃν τολμοῦν νὰ παρὰβγῶν μαζί μου στὸ πάλαιμα διὰ νὰ τοὺς ἀποδείξω ὅτι δὲν εἶμαι κορίτσι. Ὁ Παῦλος ἐμεσολάβησε, λέγων ὅτι δὲν παλαίου κατόπιν ἀπὸ τόσῃν κούρασιν καὶ ὅα ἔπρεπε νὰ ἀναδληθῇ δι' αὐρίον ἢ διασκέδασιν αὐτῇ.

Ἐπεῖσθημεν εἰς τοὺς λόγους του καὶ ἐπῆγαμεν νὰ κοιμηθῶμεν. Ὁ καθείς μας εἶδεν εἰς τὸ ὄνειρόν του ὅτι ἐνίκησε, καὶ τὸ πρωὶ δὲν ἐζήτησε τίποτε περισσώτερον».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Τὴν ἐπαύριον, ὁ Γεώργιος ἐν ὀνόματι ὅλων ἐζήτησεν τὴν συνέχειαν τῆς διηγήσεως ἀπὸ τὸν θεὸν Φίλιππον:

— Ἡ κυρὰ Κατερίνα ὅμως, θεῖε, λέγει ὅτι μας περιπαῖζεις καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἥρως εἰς τὴν ἱστορίαν σου, εἶπε.

— Δὲν σας περιπαῖζω, παιδιά μου. Ἄν ἦτο εἴκον νὰ ἀνακαλύψετε τὸν ἥρωά μου, δὲν θὰ σας ἐπρότεινα νὰ τον μαντεύσετε μόνοι σας. Ἡ ἀληθὴς ἀξία κρύπτεται· τοῦτο σας το ἔχουν εἰπῇ.

— Ὅμως δὲν γίνεται κανεὶς ἥρως μαζεύων φουντούκια, παρετήρησεν ἡ Ἰριγένεια.

— Αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια· εἰδεμὴ ἔπρεπε αὐτὰ τὰ φουντούκια νὰ εἶνε πολὺ παράδοξα καὶ νὰ εὐρίσκωνται εἰς μέρος ἐχθρικόν. Ἐντούτοις καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀπλουσιτάτας πράξεις τοῦ συνήθους βίου εἴμποροῦμεν νὰ εἴμεθα καλοὶ, ὑπομονητικοὶ, γενναῖοι...

— ὦ! θεῖέ μου, εἶμαι βεβαία ὅτι καὶ σπουδαῖον θὰ σας συνέβῃ, εἰς σὰς καὶ τοὺς ἐξαδελφούς σας. Εἰπέ τὸ μας γρήγορα καὶ θὰ εὐρωμεν τὸν ἥρωα.

Ὁ θεὸς Φίλιππος ἐφάνη στενοχωρημένος.

«Τί θέλετε νὰ μας συνέβῃ; Μήπως θέλετε καμμίαν συμπλοκὴν με ληστές, καμμίαν πάλην με ἄγρια θηρία, ἢ ἄλλο τι παρόμοιον;»

Τὰ παιδιὰ ἤρχισαν νὰ γελοῦν· ἤθελον ἀπλοῦστα νὰ ἀκούσῃν παιδικὴν τινα περιπέτειαν, μοναδικὴν ὅμως εἰς τὸ εἶδος τῆς, με πολὺ ἐνδιαφέρον, ἐπικίνδυνον, ἀληθῆ.

«Λοιπὸν ἀκριβῶς κατὰ τέτοιο θὰ σας διηγηθῶ, εἶπεν ὁ θεὸς Φίλιππος καὶ ἤρχισε:

«Μίαι ἡμέραν ἐξύπνησα ἐνωρίτερον ἀπὸ τοὺς ἐξαδελφούς μου, καὶ κατέβηκα εἰς τὴν παραλίαν διὰ νὰ πιάσω ὀλίγα μύδια διὰ τὸ πρόγευμα. Ἡ τύχη μ' ἐβοήθησε καὶ εὗρηκα πολλὰ. Μετ' ὀλίγον παρήρησα ὅτι δὲν ἦμην μόνος· εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸ

μέτρων εἶδα ἓνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα οἱ ὁποῖοι ἐκράτουν δίχτυα καὶ καλάρια, καὶ κατεγίνοντο εἰς τὴν ἰδίαν με ἐμὲ ἐνασχόλησιν ἀλλὰ με περισσώτερον σπουδαιότητα. Διευθύνθη πρὸς τὸ μέρος των ἀπὸ περιέργειας νὰ ἴδω ἂν ἦσαν τυχεροὶ καὶ αὐτοί. Ἀπὸ τὴν ἐνθυμασίαν των ἐνόησα ὅτι ἦσαν ἄνθρωποι ἐργατικοί. Ὅταν ἐπλησίασα ἀρκετὰ ὥστε νὰ ἀκούεται ἡ φωνή, ἤκουσα τὴν γυναῖκα νὰ λέγῃ με φιλόφρονα τρόπον:

«Νὰ ἓνα ἀρχοντόπουλό που ἔζηπνε πολὺ πρῶϊ. Εἶνε καλὸ τὸ ψάρευμα τέτοιον ὥρ, γιατί τὰ ψάρια κοιμοῦνται ἀκόμη».

— Αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια, κυρά μου, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἤλα διὰ ψάρια· δὲν ἔχω δίχτυα, οὔτε ἀγκύστρια· ἤλα μόνον μύδια νὰ πιάσω.

— Ἄ! μύδια; Εἶνε καλὰ τὰ μύδια, μ' ἀρέσουν μετὰ τὸ ρίζι. Ἐπιασες καθόλου;»

Ἦμην πλησίον των καὶ εἶδον τὸ καλάριον μου.

«Θὰ εὖρης περισσώτερα ἐδῶ, εἶπεν ὁ ἄνδρας ὑφώσας πρῶτην φορὰν τὴν κεφαλὴν του. Νὰ ἐδῶ κάτω ἀπ' αὐτὸν τὸν βράχον. Τοὺς ἀρέσει βλέπεις νὰ εἶνε προφυλαγμένα καὶ αὐτὰ καθῶς οἱ ἄνθρωποι, μόνον που δὲν μιλῶν.»

Ἐνθ' παρετήρουν μέσα εἰς τὴν θάλασσαν, εἶδα κατὰ τὸ ὁποῖόν μοι ἐφάνη ὡς πέτρα σκεπασμένη με χλόην καὶ τὸ ὁποῖον ἐξεκώλησεν ἀπὸ τινος σωρὸν ἄλλων πετρῶν καὶ ἐκινετο ὡς νὰ διευθύνετο εἰς ὀριζόμενον τινὰ σκοπὸν.

«Ἰδέτε, ἐφώνησα· κάποιον ψάρι εἶν' ἐδῶ κάτω ἀπ' αὐτὴν τὴν πέτραν.

— Ὅχι, εἶπεν ὁ ἄνδρας, αὐτὸ που βλέπεις νὰ κινῆται, δὲν εἶνε πέτρα, εἶνε καθουρομάνα· διαφέρει ἀπὸ τὸν κοινὸν κάδουρα διότι ἔχει ἐκεῖνα τὰ λεπτὰ φύκια εἰς τὸ σῶμά της, ποὺ μοιάζουν σὰν χλόη, καὶ ὅταν μὲν ἀκίνητη νομίζει κανεὶς πως εἶνε πέτρα· ἀλλὰ κινεῖται τώρα πῶς κινεῖται.

Ἡ καθουρομάνα, προβλέπουσα κίνδυνον, ἔπλεε πρὸς τὴν ἀκτὴν καὶ ἐζήτην νὰ εὖρῃ ὅπῃν τινα διὰ νὰ κρηβθῇ· ἀλλ' ἡ γυνή, ἡ ὁποία ἦτο διψασμένη διὰ κουδέντα, λαβοῦσα τὴν κόχην, τῆς ἔκοψε τὸν δρόμον· ἀποτεινομένη δὲ πρὸς ἐμὲ εἶπε:

«Δὲν εἶσαι, φαίνεται, ἀπ' αὐτὰ τὰ μέρη, παληκα-

ρι μου, γιατί δὲν σε ξαναεῖδα ἄλλη φορὰ ὡς τώρα.

— Ἦλθα νὰ περάσω ὀλίγας ἡμέρας εἰς τοῦ θεοῦ μου, τοῦ κυρίου Καλλιάρχου, ἀπήντησα.

— Ἄ! εἶσαι ἀνεψιὸς τοῦ κυρίου Καλλιάρχου; ἔχω εὐχαρίστησι! Τότε λοιπὸν γνωρίζομεθα, ἡμεῖς γνωρίζομεν καλὰ αὐτὴν τὴν εἰκογένειαν, τὴν ἐβλέπαμεν εἰς τὴν πρωτεύουσα.

— Ναι;

— Βέβαια· ὁ ἄνδρας μου ἦταν ἐκεῖνο τὸν καιρὸ ὁ ἐμπιστευμένος τοῦ κυρίου Κονδυλοφοροπούλου, ἐνὸς σπουδαίου καθηγητοῦ· θὰ ἔχετε ἀκούσῃ, βέβαια, γιὰ τὸν κύριον Κονδυλοφοροπούλου.

— Δυστυχῶς ὄχι, δὲν ἔλαβα αὐτὴν τὴν τιμὴν!

— ὦ, εἶνε περίεργο!.. Λοιπὸν, ὁ ἄνδρας μου, ὁ κύρ Πανάγος, εἶχε μίαν πολὺ καλὴν θέσι εἰς τοῦ κυρίου Κονδυλοφοροπούλου, καὶ τῆς ἀρεσκείας του, γιατί πάντοτε εἶχε μίαν ξεχωριστὴν ἀγάπην γιὰ τὴν ἐπιστήμην καὶ γιὰ τοὺς σοφοὺς. Τίποτε ἄλλο δὲν του ἀρέσει τόσο, ὅσο νὰ κρατῇ ἓνα βιβλίον στὸ χεῖρ καὶ νὰ διαβάξῃ. Ὁ Πανάγος μου δὲν εἶνε, βλέπεις, καινὸς ἄνθρωπος· ἀλλοιῶς δὲν τον ἔπερνα κ' ἐγὼ ἄνδρα. Μόνον που πρέπει νὰ εἶμαι πάντα κοντὰ του γιὰ νὰ του δίδω ἀξία.

— Ἐπὶ τέλει,

εἶπα, ἐφύγατε ἀπὸ τὸν κύριον Κονδυλοφοροπούλου;

— Μάλιστα, παληκάρικου· δὲν μπορούσα νὰ κάμω μαζί με τὴν κυρὰ Κονδυλοφοροπούλιναν γιὰ νὰ μὴν εἶμαι μακριὰ ἀπ' τὸν ἄνδρα μου εἶχε δεχθῇ νὰ γίνω καμαριέρα της, μὲ ἐκεῖνη δὲν με μεταχειρίζετο καθὼς μου ἔπρεπε. Ἐφυγα λοιπὸν ἀπὸ τὸ σπίτι της, καὶ μαζί μου ἔφυγε καὶ ὁ Πανάγος μου, γιατί δὲν μπορούσε νὰ μείνῃ ὁλομόναχος στήν πρωτεύουσα.

Ὁ κύρ Πανάγος ἐξέβαλε βαθὺν ἀναστενυχμόν ὡς νὰ παραινέτο ἢ ὡς νὰ διεμαρτύρετο. Ἡ σύζυγός του ἐξηκολούθησε.

«Ἐ! δὶξά νάχῃ ὁ Θεὸς, ἔχουμε τὸ καθημερινὸ μας καὶ μπορούμε νὰ ζοῦμε χωρὶς νὰ ζητήσουμε ἀπὸ κανένα τίποτε. Ἦλθαμε καὶ ἀποκατασταθῆκαμε ἐδῶ ἔς ἓνα σπίτι τοῦ μητροῦς μου· καὶ θὰ ἤμαθα πολὺ εὐτυχισμένοι, ἂν δὲν ἄλλαξε ἐδῶ ἡ ζωὴ τοῦ γιοῦ μας. Μᾶς ἔδινε τότες ἐλπίδες αὐτὸ τὸ

«ΕἶΔΑ ἓνα ἄνδρα καὶ μίαν γυναῖκα»

παιδί, άρχοντόπουλό μου! όλοι του οί δάσκαλοι ήσαν ευχαριστημένοι άπ' αυτό.

— Σπουδάζει λοιπόν ο υίός σας;

— Βέβαια, άρέντη μου, σπουδάζει· είναι μάλιστα πολύ έπιμελής μαθητής· τον έστέλναμε στο σχολείο όταν ήμειθα στην πρωτεύουσα, και έλέγαμε να τον κάνουμε ναυτικό. 'Αλλ' άφότου εφύγαμεν από τον κύριο Κονδυλοφορόπουλο δέν μπορούμε πειά να τον σπουδάσουμε τον 'Ανδρέα μας. Τον έχουμε μαζι μας έδώ και διαδίδει μόνος του 'μέρα νύκτα, και έχει γίνη πειά κατακρίτινο τό καίμενο. Περπατεί στα δεκαέξη, βλέπεις, και αν δέν τον δεχθούν του χρόνου στην Ναυτική Σχολή, θα αναγκασθί νά παραιτηθί άπ' αυτή την ιδέα· και θα λυπηθούμε πολύ, γιατί έχει μεγάλη κλίσι στα ναυτικά.

— Μπορεί νά πάη έθελοντής, αν δέν έπιτύχη, είπεν ο κύρ Πανάγος.

— 'Εθελοντής! νά γίνη ναύτης! Μου φαίνεται πως έπρελλάθη, εφώναζεν ή σύζυγός του. 'Ο υιός μου μέ τόσα γράμματα και μέ τόση εξυπνάδα, νά γίνη ναύτης! Ξέρεις πως είν' άδύνατο αυτό τό πράγμα.

— Τότε έπρεπε νά μείνουμε στού κυρίου Κονδυλοφορόπουλου, γιά νά στέλνουμε τό παιδί μας στο σχολείο. »

Παρετήρησα νέφη σωρευόμενα εις τό μέτωπον τής κυράς Πανάγου. 'Αλλ' ό φρόνιμος σύζυγος δέν έπρόφερε λέξιν πλέον. 'Η θύελλα αν εύρισκεν αντίστασιν θά διήρκει πολύ, αλλά μη εύρούσα κανέν έμπόδιον έκόπασε μόνη της, και ή κυρά Πανάγου ή όποις είχε τελειώσει τά ιδικά της, έζήτησε νά τη είπω και έγώ τά ιδικά μου.

« Πηγαίνεις, βέβαια, σχολείο μαζί μέ τά 'ξαδέλφια σου; »

— Όχι, κυρά μου· ποτέ δέν έπήγα στο σχολείο.

— Αλήθειαι;... Και ούτε θά πάς;

— Δέν ξέρω. Αυτό θά το αποφασίση ή μητέρα μου μαζί μέ τον θείον μου.

— 'Α! θά σε στείλουν ίσω; εις τό ίδιο σχολείο μέ τά 'ξαδέλφια σου; θά είνε καλλίτερα παρ' νά ηγαίνης μόνος.

— Καλότυχό παιδί! εφώναζεν ό κύρ Πανάγος.

— Άνδρα, πές εις τον κύριον, ότι αν άρχιπά νά φαρύση καμμίαν ήμέρα μέ τά 'ξαδέλφια του, έχουμε όλα τά χρειζόμενα, και θά χαρούμε πολύ νά τους πῶμε μέ τη βάρκα μας.

— Κύριε, είπεν ό Πανάγος, έχω όλα τά εργαλεία τής φαρσύνης από τά μικρότερα έως τά μεγαλύτερα, και όλα είνε εις τάς διαταγάς σας. Ειπέ το, παρακαλώ, και εις τους 'ξαδέλφους σου.

— Μπορούμε νά πάμε ίσα μέ τό νησάκι τοῦ φάρου, προσέθηκεν ή κυρά Πανάγου. Είνε ώρα κῆ μέρη εκεί νά πάμε και νά αναπαυθούμε. »

Η πρότασις τών μοι ήρесе πολύ· ύπεσχέθην νά το είπω εις τους 'ξαδέλφους μου, και ευχαρίστησα θερμώς τους νέους μου φίλους διά την ευγένειάν των.

« Κατοικούμε 'ς εκείνο εκεί τό άσπρο σπιτάκι, και είνε κοντά στην άκρογιαλιά, μοι είπεν ό κύρ Πανάγος· θά μας είπητε ποίαν ήμέραν άγαπάτε νά έλθετε· ή βάρκα μου είνε ποιά μεγάλη από τοῦ κυρίου Καλλιάρχη και ποιά κατάλληλη γιά ψάρευμα· θά την ετοιμάσω άμέσως. »

— Θά έλθω νά σας εidoποιήσω, και σήμεραν μάλιστα, » απήντησα.

Μετά τον διάλογον τούτον, έπειδή ή ώρα είχε πλέον προχωρήτη, άπεχαίρετσα αυτούς και έπέστρεψα εις την οίκίαν μέ τό καλάθιον γεμάτων από μύδια. 'Η μαγειρίσσα ύπεδέχθη αὐτή μέ διασάρεσκαιν:

« Κάθε 'μέρα άπ' αὐτά τά σιχαμένα πράγματα φέρνουν στο σπίτι, είπε, και δέν αξίζουν τον κόπο νά τα μαγειρεύη κανείς. Δέν μπορώ νά καταλάβω τί ουσία τους εύρίσκουν, αφού ούτε κρίας είνε ούτε όσπρια! »

Μεθ' όλα ταῦτα ή Γιαννούλα, έπειδή ήτο φιλόδοξος και της ήρεσαν οι έπαινοι, εξαγείρευσε τά μύδια μου μέ πολλήν τέχνην, και όλοι με ευχαρίστησαν διότι έχρησιμοποίησα τόσον καλά τάς πρωϊνάς μου ώρας.

« Θεέ, είπα όταν έφερνν τά όπωρικά, σήμεραν τό πρωϊ, χάρις εις τά μύδια, εύγυρισθηκα και μέ... »

— Μέ τά όστρεϊδια, διέκοψε ό Χαρίλαος.

— Όχι, μέ τής γαρίδας, είπεν ό Παῦλος.

— Μέ τά θαλασσοπούλια, είπεν ό 'Αχιλλεύς, ή μέ τού; καθόλου; »

— Πώς δίν μάς τους έφερες;

— Έπρεπε νά τους φέρης νά μάς τους συστήσης.

— Πῶς τοις τρώγουν; »

Η βροχή αὐτή τών έρωτήσεων δέν με άφινε νά τελειώσω την όμιλίαν μου.

« Δέν πρόκειται περί αὐτῶν, έπανέλαβα επί τέλους, αλλά περί ενός άνδρουγύνου τό όποιον γνωρίζετε και σεϊς, περί τοῦ κύρ Πανάγου και τής γυναίκος τοῦ, οι όποιοι μοι έπρότειναν νά μας πῶνε νά ψαρεύωμεν, αν θ' ήλωμεν. »

Οί λόγοι μου έκμαν έντύπωσιν αὐτήν την φοράν.

« Ζήτηώ ό κύρ Πανάγος! εφώναζαν οι 'ξαδέλφοι μου· είνε λαμπρός άνθρωπος και αὐτός· και ή γυναίκα του· θά την έρημάσουμε την θάλασσαν, δέν θ' άφήσουμε ούτε ψιράκι... Νά πῶμε, πότε; μάς κρίνεις; »

— Ό κύρ Πανάγος· είνε καλός άνθρωπος πραγματικός, και σας έπιτρέπω νά δεχθίτε την πρότασιν του.

Ζήτηώ! θάρρος και χειροκροτήματα διεδέχθησαν τους λόγους τοῦ θεϊου μου, ό όποιος διέκοψε την όμιλίαν του, διότι ήτο αδύνατον νά άκουσθί εις τήν βοήν και ταραχήν.

Μετά τό πρόγευμα εξεκινήσαμεν έν σώματι διά τον λευκόν οίκισκον τής παραλίας· εύρομεν όλους εκεί. 'Ο κύρ Πανάγος ήτο βυθισμένος εις την άνάγνωσιν, ή σύζυγός του έπλεκεν, ό δέ υίός των, καθήμενος πλησίον τοῦ παραθύρου και περικυκλωμένος από βιβλία και τετράδια, έμελέτα μετά προσοχής.

« Καλημέρα σας, κύριοι, είπεν ό κύρ Πανάγος έγχερόμενος. »

— Ω! τί ευχαρίστος έπισκεψίς! εφώναζεν ή οικοδέσποινα· όριστε, καθίστε. Σήνω άπ' εκεί άνδρα, και πρόσφερε τό θρονί σου στον 'Αχιλλέα... 'Ανδρέα, έλα παρ' έδω. Σς συνιστώ τον υιό μου, άρχοντόπουλά μου· μελετῇ ακατάπαντα, καθώς βλέπετε. »

Ό 'Ανδρέας ήτο παιδίον ύψηλόν, ώχρόν, μέ κοίλους οφθαλμούς· μάς έχιρτέησε ψυχρά, χωρίς νά προσέρη λέξιν. Η μητήρ του όμίλει διά τρεις. Μάς έξιστόρησε διά μακρῶν τά πλεονεκτήματα τής οίκίας της, μάς όμίλησε περί τής κατ'αγωγής της, περί τών συγγενῶν της, περί τοῦ κήπου της, περί τών όρέξεών της.

Ό κύρ Πανάγος διέκοψε την πολυλογίαν τής γυναίκος του και έφερε την όμιλίαν εις τό ζήτημα τό όποιον μάς ένδιέφερε.

« Είξεύρετε, κύριοι, είπεν, ότι ή βάρκα μου, τά δικτά μου και έγώ είμεθα εις τάς διαταγάς σας· όταν θελήσετε νά φαρύσετε; Θέλετε αύριον; »

Ηθελε κ' έρώτημα; Έμείναμεν σύμφωνοι νά είμεθα την έπαύριον λίαν πρωϊ εις τον αϊγαλόν έτοιμοι νά επιβιβασθώμεν εις την λέμβον ό Παῦλος, ό 'Αχιλλεύς, ό Χαρίλαος και έγώ.

« Θά έλθω κ' έγώ μαζί σας, άρχοντόπουλά μου, είπεν ή κυρά Πανάγου. Δέν φοβούμαι την θάλασσαν, δόξαν νάχη ό Θεός! και θά ευχαριστηθώ πολύ νά έπισκεφθώ τον γέρο Θωμά, τον φύλακα τοῦ φάρου. Είνε παράδοξο πῶς ζῇ έλεϊ πέρα αὐτός ό άνθρωπος, και θά χαρῇ, πιστεύω, νά μας ιδῇ· φαντασθίτε ότι είνε είκοσι χρόνια εκεί ολομόναχος εις τό καλυδότητό του, μέ μόνη του συντροφία τον γέρο. Δέν έχει μέ ποίον νά μιλήσῃ λίγο, έκτός αν μιλή με τί φάρια! Έγώ αν ήμουν στη θέση του, δέν θά μπορούσα νά ζήσω οὐδέ στιγμή, θά πέθαινα. »

Νομίζω, ότι έλεγε την αλήθειαν.

« Άνδρέα, είπεν ό κύρ Πανάγος άπευθυνόμενος πρὸς τον υιόν του ό όποιος έμεγεν έντελῶς αδιάφορος εις την όμιλίαν μας, θ' έλθης μαζί μας· μάς χρειάζεται ένας αληθινός ναυτικός σαν έσένα. »

— Κανείς δέν έχει την άνάγκην μου, πατέρα, απήντησεν ό 'Ανδρέας, και σεϊς και οι κύριοι Καλλιάρχη γνωρίζουν πολύ καλά την θάλασσαν. Έχω μελέτην και δέν μπορώ νά χάσω την ήμέραν μου.

— Νά χάσης την ήμέρα σου; εφώναζεν ή μητήρ του· παιδί μου, δέν μπορείς νά πῆς χαμένην την ήμέρα του θά περάτης μαζί μέ αὐτά τά καλά παιδιά. Συγχωρήστε τον, είπε στραφείσα πρὸς ήμᾶς, είνε άπρημένος και δέν προσέχη 'ς τά λόγια του, μελετᾷ τόσο πολύ!

— Άρκετά έμελέτησε, είπεν ό πατήρ. 'Όταν τό σχολιόν τευτίνεται πολύ, σπάζει. Κ' έγώ αγαπῶ την άνάγνωσιν και διαβάω μέ πολλήν μου ευχαρίστησιν κάθε ώφέλιμο βιβλίον· αλλά κάθε πράγμα στον καιρό του πρέπει νά γίνεται. Θά έλθης μαζί μας αύριον, Άνδρέα.

Ό 'Ανδρέας δέν άπεκρίθη και έμεινεν άτάραχος· ως νά μην ήκουσε τους λόγους τοῦ πατρός του. Η κυρά Πανάγου απήντησεν αντ' αὐτοῦ:

« Άφησε τό παιδί σου ήσυχο, είπε αὐτός θά έλθῃ, αν μπορέσῃ, διότι ξέρει πως θά ευχαριστηθώμεν νά τον έχωμε μαζί! αν όμως έχῃ νά μελετήσῃ, ό καθένας έννοσι ότι δέν μπορεί ν' άφήσῃ τῇ μελέτῃ του, διά νά πάη σέ διακίεδασι· αὐτός ξέρει τό συμφέρο του, καλλίτερα ίσως και από μάς. Μή τον στενοχωρήσ λοιπόν. »

Ό κύρ Πανάγος έσιώπησεν εύπειθῶς, διότι ποτέ δέν άντέλεγεν εις την γυναίκα του· μεθ' όλην την μεγάλην ιδέαν την όποιαν είχε περί τής σοφίας του, ανηγνώριζε μέ ευχαρίστησιν του ότι πολύ άπείχε νά υπερβῇ την κυρά Πανάγου εις την πρακικότητα και την δραστηριότητά· και έδείκνυε πρὸς αὐτήν είδος τι θαυμασμοῦ αναμειγμένου μέ φόβον: « Είνε τόσο ζωηρό! » έλεγεν.

Έπωφεληθήμεν από την στιγμιαίαν σιγήν ή όποία έπεκράτησε κατόπιν τής μικρῆς αὐτῆς ειλονιστίας και άπήλθομεν.

[Έπεται συνέχεια]

ΝΙΚΟΣ ΑΡΙΦΡΩΝ

(Κατὰ τό Γαλλικόν τοῦ M. ZENEN)

ΤΕΤΟΙΟΣ ΕΙΜΑΙ

«Ο φίλος μου Μενέλαος; είναι τέτοιος, καθώς φαίνεται, δὲ εἶναι εὐχαριστήμενος νὰ εἶναι τέτοιος, ἀφ' οὗ καθε ὥραν καὶ στιγμὴν λέγει καθαρά καθαρά ὅτι εἶναι τέτοιος.»

«Ἀλλὰ τί θὰ εἶπῃ αὐτὸ τὸ τέτοιος; ἴσως ἐρωτήσῃ κανεὶς ἀπὸ ὑμᾶς. Θὰ τὸ μάθῃτε ὅλοι σας μετ' ὀλίγον, ἂν μου ἐπιτρέψῃτε νὰ σας συστήσω τὸν φίλον μου Μενέλαον.»

«Ο φίλος μου Μενέλαος εἶναι ρωμαλέον μερῶν δεκαεσσάρων ἐτῶν ἔχει πολὺ ὠραίους γυμνασμούς, κόμην κλίνουσαν πρὸς τὸ κόκκινον χρῶμα, ῥίνα ὅχι μικρὰν καὶ στόμα στολισμένον με δονατούς λευκοὺς ὀδόντας.»

«Καλὴ κάμνει ὁ Μενέλαος, θὰ μου εἰπῇτε, καὶ δὲν λυεῖται διότι ἔχει κοκκινωπὴν κόμην καὶ μεγάλην ῥίνα· ἂν ἐστέκετο μετ' ὀλίγον ἐμπρὸς εἰς τὸν καθρέπτην τοῦ ἐπιθυμῶν νὰ ἔχῃ μαύρην κόμην καὶ μικρὰν ῥίνα, θὰ ἦτο πολὺ δυστυχὴς, διότι δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀλλάξῃ κανεὶς τὰ χαρακτηριστικά του.»

Θὰ ἤμην σύμφωνος μαζί σας, ἂν ἐπρόκειτο μόνον περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀλλ' ὁ Μενέλαος δὲν κυττάζει εἰς τὸν καθρέπτην καὶ δὲν τον μέλει διόλου διὰ τὸ χρῶμα τῆς κόμης του· ἐντελὲς δὲ ἄλλο πρᾶγμα λέγει: τέτοιος εἶμαι. Ἀφ' οὗ σὰς διηγῶ μίαν μικρὴν σκηνὴν ἣ ὅποια συνέβη προχθές, νὰ μου εἰπῇτε ἂν ὁ Μενέλαος κάμνῃ καλὰ νὰ μείνῃ τέτοιος.

Ἡ ὥρα ἦτο τετάρτη καὶ ἡμίσεια· ἡ γραῖα Κατερίνα ἐκαθάριζεν ἡσυχῶς γεῶμηλα εἰς τὸ μικρὸν καὶ ἡσυχὸν τῆς μαγειρείου ἐν ᾧ ὁ γάτος αὐτῆς Τρομάρας ἐκοιμάτο εἰς γωνίαν τινα. Ἐξάφνα ὁ κωδωνίσκος τῆς θύρας ἤχησε μετ' ὀλίγον θόρυβον, καὶ ἡ γραῖα μαγεύριστα καὶ ὁ γέρον γάτος ἀνετινάχθησαν ἐπάνω καὶ οἱ δύο συγχρόνως.

—Μὴν ἐπίασε φωτὶς τὸ σπῆτι; ἐσκέφθη ἡ δυστυχὴς Κατερίνα ἐγερθεῖσα μετ' ὀλίγον καὶ τρέξασα εἰς τὴν θύραν μετ' ὀλίγον τὴν δύναμιν τῶν γεροντικῶν τῆς ποδῶν. «Ἄ! σὺ εἶσαι, κύριε Μενέλαε; Μὰ γὰρ τὸ τίποτε βροντοῦν ἔτσι τὸ κρουδοῦν, παιδί μου; Μοῦ 'κόπηκαν τὰ ἡπατὰ μου ἅμα ἀκούσας τέτοιο κρουδισμα.»

—Καίμην Κατερίνα, τί νὰ σου καμῶ; ὅταν τραβῶ τὸ κρουδοῦν, τὸ τραβῶ δυνατὰ· δὲν μπορῶ νὰ κάμω ἄλλῶς, τέτοιος εἶμαι!

—Κόττα ὅμως νὰ μὴν πᾶς καὶ ἐμῆς ἔτσι σὺν ἀνεμοστρόβιλος μέσα εἰς τὴν κάμαρα τοῦ ἀφέντη, γιὰτὶ ὁ πατέρας σου ἔχει δυνατό κεφαλόπονο σήμερα, καὶ ξεβρίζει πως ὅταν δὲν εἶναι καλὰ δὲν του ἀρέσει νὰ τον ἐνοχλοῦν.

—Μὴ σε μέλῃ, δὲν θὰ τοι ἐνοχλήσω· ἔχω ἕνα

σφοδρὸ δουλειὰ νὰ κάνω· ἔχω νὰ μελετήσω τὰ μαθηματὰ μου, νὰ γράψω τὴν ἐκθεσὶν μου καὶ τρέχω ἴσα εἰς τὸ δωμάτιόν μου.

Ἀλλ' ὁ Μενέλαος μετ' ὀλίγον ἐπιστρέφει, με καταβαρυσμένη φρόνιμα, με κατακόκκινον πρόσωπον, καὶ ἀπειλητικὴν χειρονομίαν.

Ἐμῆθκαν πάλιν εἰς τὴν κάμαρά μου· ὅλα εἶναι ἄνω κάτω· τὰ βιβλία μου δὲν εἶναι πλεῖα ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι. Καὶ ὅμως σοῦ εἶπα χίλιες φορές νὰ μὴν ἐμβαίνῃς εἰς τὴν κάμαρά μου.

—Δὲν τὰ ἐπείραξα ἐγώ, παιδάκι μου, τὰ βιβλία σου ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἐμῆθκα εἰς τὴν κάμαρά σου, οὔτε ἡ Ἄννα ἀφότου ἐσκούπισε.

Ἡ Ἄννα ἦτο ἡ ὑπηρετριά.

—Τότε θὰ εἶναι ἡ Ἑλένη, Ἑλένη, Ἑλένη! ποῦ εἶσαι; καὶ ὁ Μενέλαος φρικωδῶς θυμωμένος ἀνοίγει τὴν θύραν τοῦ παρακειμένου δωματίου.

Κανεὶς δὲν εἶναι εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιον τῆς ἀδελφῆς του—διότι ἡ Ἑλένη εἶναι ἀδελφὴ του—τὸ δωμάτιον τοῦτο εἶναι κομψότατον καὶ καθαρότατον, καὶ ἔχει ὅλα ὅσα δύνανται νὰ ἐπιθυμῇ καράσιον ὀκτὼ ἐτῶν καὶ ἐκτὸς ἄλλων τὰς τρεῖς κούκλας τῆς. Ὁ Μενέλαος ὁρμᾷ καὶ σκορπίζει χάμου ὅλας τὰς κούκλας, καὶ ἐπιστρέφει κατενυχαριστήμενος εἰς τὸ δωμάτιόν του διότι ἔξεδικηθή.

Μετὰ μίαν ὥραν ἀκούονται κλαύματα· ἡ κλαίουσα ἐκεῖνη φωνὴ εἶναι τῆς Ἑλένης, ἡ ὅποια ἐπιστρέψασα ἀπὸ τὸν περίπατον εἶδεν ὅλας τὰς φοβεράς ζημίας τὰς ὁποίας ἐπρόξενησεν εἰς τὰ προσφιλέα τῆς πράγματα ἀγνωστοῦ χείρ.

—Ὁ! μητέρα, φαντάσου! εὐρήκα ἀναποδογυρισμένο τὸ μικρὸν μου σεντουκάκι καὶ τὸ χρυσὸ μου κωνάκι καὶ τὴν μποτιλίτσα σπασμένη, ἡ καινούργια φούστα τῆς Λιλῆς εἶναι βρεγμένη· ἐπάνω εἰς τὸ τραπέζι μου εἶναι σκόρπια μελάνια καὶ ἡ εὐμορφὴ μου ἐργολήκη εἶναι κατωμελαινωμένη. Ἡ γάτα θάνακε ὅλη αὐτὴ τὴν φοβερὴν ζημίαν.

—Ὅχι, ἀποκρίνεται ὁ Μενέλαος μετ' ὀλίγον ἀνοίγων τὴν θύραν του, ὅλα αὐτὰ δὲν τάκαμεν ἡ γάτα ἀλλ' ἐγώ. Μοῦ ἔκανες ἄνω κάτω τὰ πράγματά μου εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἄ! ἐγὼ ἔκανα ἄνω κάτω τὰ δικά σου. Μὰ ἐγὼ λέγω τὸ τί κάνω· τέτοιος εἶμαι! ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι δὲν το λέγουν, αὐτὴ εἶναι ἡ διαφορά.

Ἀφ' οὗ δὲ εἶπε ταῦτα ὁ Μενέλαος ἐμῆθκε πάλιν εἰς τὸ δωμάτιόν του. Ἡ Ἑλένη δὲν ἐνόησε διόλου ὅσα τῇ εἶπεν ὁ ἀδελφός τῆς.

—Δὲν ἐπείραξα τίποτε εἰς τὸ δωμάτιόν τοῦ Μενέλαου, μητέρα, λέγει κλαίουσα.

Ἡ Ἑλένη εἶναι πολὺ φιλότιμος καὶ εὐαίσθητος

κόρη· ὅταν θυμῶν ὁ ἀδελφός τῆς, τὴν πιάνει φόβος, τώρα δὲ ὅτε εἰσέρχεται εἰς τὸ δυστύχημά του τῆς συνέβη δὲν ἔγινε κατὰ τύχην ἀλλ' ἐπίτηδες, ἡ κηρία τῆς ἔχει μεγάλον βάρος.

Ἡ μήτηρ τῆς, ἡ ὅποια προσεπάθησε νὰ διορθωσῇ μέρος ἐκ τῶν ζημιῶν ἐκείνων εἰσέρχεται εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Μενέλαου.

—Ἐπρεπε νὰ σκεφθῇς ὀλίγον πρὶν κατηγορήσῃς τοὺς ἄλλους, Μενέλαε, καὶ δὲν ἔπρεπε εἰς τὸν θυμὸν σου νὰ κάμῃς ὅτι ἔκαμες· ἡ ἀδελφὴ σου εἶναι πολὺ λυπημένη καὶ θὰ περάσῃ πολλὸν καιρὸς ἕως ὅτου νὰ ἔχῃ πάλιν ἐμπιστοσύνην εἰς σέ. Κανεὶς δὲν ἐμῆθκεν εἰς τὸ δωμάτιόν σου ἀφ' οὗ σὺ ἀνεχώρησες, καὶ εὐρῆκες τὴν θύραν σου κλειδωμένην ὅπως τὴν εἶχες ἀρήσῃ.

—Ἀλήθεια, εἶπεν ὁ Μενέλαος; ἀρκετὰ ἐντροπισμένοι.

—Καὶ ἂν κανεὶς ἐπείραζε τὰ βιβλία σου καὶ τὰ τετράδιά σου αὐτὸς θὰ εἶναι ὁ ἄερας. Ἦμην μετ' ὀλίγον τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὅποian ἐκλείψῃς τὴν θύραν σου, καὶ ἤκουσα νὰ κυτᾷ με ὀρμὴν τὸ παράθυρον.

—Ἐγὼ δὲν τὸν ἤκουσα τὸν κρότον, ἀλλὰ εἰσέρω πως ἅμα ἐμῆθκα εἰς τὸ δωμάτιόν μου δὲν εὐρήκα τὸ τετράδιόν μου. Ἐνόμισα ὅτι τὸ ἐκρύψεν ἡ Ἑλένη διὰ νὰ με πειράξῃ· καὶ εἰσέρεις δὲν εἶναι διόλου εὐχάριστον νὰ ξαναγράψω πάλιν τὸ θέμα μου.

—Ἡ ἀπόδειξις ὅτι δὲν το ἐπῆρεν ἡ Ἑλένη εἶναι ὅτι το βλέπω κάτω ἀπὸ τὴν κλίνην σου· νὰ, ἰδὲ το.

Ὁ Μενέλαος ὁρμᾷ κάτω ἀπὸ τὴν κλίνην, λαμβάνει τὸ τετράδιόν του καὶ ἀκούει χωρὶς προσοχῆς τὰς δικαίας παρατηρήσεις τῆς μητρός του.

—Ἄ! τί θέλεις νὰ κάμω, μητέρα, τέτοιος εἶμαι, δὲν εἰμπορῶ ν' ἀλλάξω! καὶ ἐξακολουθεῖ τὴν ἐργασίαν του ὡς νὰ μὴν εἶχε γίνῃ τίποτε.

Λοιπὸν σεῖς ποῖαν ἰδέαν ἔχετε περὶ τοῦ φίλου μου Μενέλαου; Πῶς σας φαίνεται ὅταν λέγῃ «τέτοιος εἶμαι, δὲν εἰμπορῶ ν' ἀλλάξω!» Ἄν ἐπρόκειτο νὰ μεταβάλλῃ σωματικόν τι ἐλάττωμα, πιθανόν

νὰ εἶχε δίκαιον· ἀλλ' ἔχει ἄδικον νὰ λέγῃ αὐτὸ περὶ τῶν ἰδικῶν του ἐλαττωμάτων· διότι ἡ τραχύτης τοῦ χαρακτήρος, ὁ θυμὸς, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα ἐλαττώματα εἶναι δυνατόν νὰ διορθωθῶν διὰ τῆς θελήσεώς μας.

Ἀλλ' ὁ δυστυχὴς Μενέλαος ἔχει περὶ ὧν συγκεχυμένην ἰδέαν· πρὸ ὀλίγου ἐκαυχᾶτο διὰ τὸ θάρρος του, καὶ τὴν παρησίαν μετ' ὅποian ὁμολογεῖ τὸ σφάλμα του, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ὠμίλει περὶ τῶν ἐλαττωμάτων του ὡς νὰ μὴν ἤξευρεν ὅτι ἡ ἀνατροφή ἔχει σκοπὸν ν' ἀναπτύξῃ ἐν καλῶν ἔχοντων μέσα μας καὶ νὰ μεταβάλλῃ ἐν κακῶν ἔχοντων.

Βεβαίως κανεὶς δὲν ζητεῖ ἀπὸ τὸν Μενέλαον νὰ γίνῃ δειλὸς καὶ συνεσταλμένος καὶ ἀναποφάσιτος ὅπως ὁ φίλος του Μιλτιάδης· ἀλλ' ἔχοντες τὸ δικαίωμα ν' ἀπατήσωμεν ἀπ' αὐτὸν νὰ διορθωθῇ ἀπ' αὐτὴν τὴν κινδυνώδη τραχύτητα τοῦ χαρακτήρος.

Καὶ ἄλλοι ἦσαν τέτοιοι ὅπως αὐτός, ἀλλὰ μετὰ μεγάλην ἐπιμονὴν κατώρθωσαν νὰ μεταβάλουν τὴν ὑπερβολικὴν των παραφορὰν εἰς ζῆλον καὶ φιλοπονίαν, τὴν ἀπτόμενον καὶ δυσάρεστον παρησίαν των εἰς εὐγενῆ εἰλικρίνειαν. Ὅλα τὰ προσόντα δύνανται ν' ἀποκτηθῶσι, ὅλα τὰ ἐλαττώματα δύνανται νὰ διορθωθῶσι.

Δὲν εἶναι δύσκολον νὰ προῖδῃ κανεὶς τί θὰ συμβῇ εἰς τὸν Μενέλαον ἂν δὲν ἀποφάσῃ ἐγχαίρως νὰ διορθωθῇ. Ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ καιρὸς ν' ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὴν πατρικὴν του οἰκίαν, θὰ εὐρεθῇ μεταξὺ ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι δὲν θὰ ἔχουν δι' αὐτὸν τὴν ἐπισκεψαν τῶν γονέων του καὶ θὰ λάβῃ ἀπ' αὐτοὺς σκληρὰ ἀλλὰ δίκαια μαθήματα. Θὰ λυπητὰ πικρῶς τότε διότι δὲν ἤρχισεν ἐνωρίτερον τὸν πόλεμον κατὰ τῶν κακῶν του κλίσεις. Πόσον δυσκολίαν θὰ ἔχῃ τότε νὰ παλαίῃ μετ' ἐχθρῶν, οἱ ὅποιοι ὀλίγοι κατ' ὀλίγον θὰ ἔχουν γίνῃ φοβερώτεροι! Τότε θὰ ἐννοήσῃ πόσον μαρὸς, πόσον παράφρων ἦτο νὰ λέγῃ, ὅταν ἦτο μικρὸς ἀκόμη, καὶ εἶχε καιρὸν ἀκόμη νὰ διορθωθῇ: Τέτοιος εἶμαι!

«ΤΕΤΟΙΟΣ ΕΙΜΑΙ»

ΤΟ ΣΚΟΤΩΜΕΝΟ ΠΟΥΛΙ

Μικρό πουλάκι μου καίμένο,
Πού πέταγες με τόση χάρη,
Ποιος σ' έφριξεν αιματωμένο
Μέσ' 'στ' ανθοστόλιστο χορτάρι;

Τώρα ποτέ δεν θά 'ξυπνήσης!..
Με το γλυκό κελαδηνό σου
Ποτέ ποτέ δεν θά 'υμνήσης;
Την Πλάστη μας - "Ω! συμφορά σου!

Τώρα πια δεν μπορείς να σχίσης
Με τα φτερά σου τον αέρα
Τον ήλιο για να χαιρετίσης
Όπου μας φέρνει την ημέρα.

Και τα παντέρημα παιδιά σου
Δεν θά σ' 'ϊδούν πια να γυρίσης,
Νάρθης όπίσω στη φωλιά σου
Γλυκό φίλι να τους χαρίσης.

Και καρτερούνε τ' καίμενα
Τροφή και πάλε να τους φέρη
'Η μάνα τους, γιατί κανένα
Τη μαύρη μοίρα του δεν ξέρει.

'Αλλά του κακού περιμένουν,
Και θά το νοιώσουν κ' εκείνα
Πώς νηστικά έχει θά μένουν
"Όσο να σβύσουν απ' την πείνα.

"Αχ! ήθελα να είμπορούσα
Νά εβρω τη μικρή φωλιά σου,
Νάτρεχα να παρηγοούσα
Τα πικραμένα όρφανά σου.

Νά τους έπήγαινα φαγάκι
Και να προσέχω όλη 'μέρα,
Νά μή τ' άρπάξη το γεράκι
Τώρα που 'χάσαν τη μητέρα.

ΝΙΚΟΣ ΔΡΙΦΤΩΝ

Η ΤΕΤΡΑΨΥΧΗ

(ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΔΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ)

Δεν πιστεύω να σας έτυχε να γνωρίσετε την γάταν της Μαρίκας. Ίδέτε λοιπόν την φωτογραφίαν της και ακούσατε να σας είπω πώς έλαβεν αυτό το περίεργον όνομα.

— "Ω! είναι περιττόν! ακούω να λέγη μία φωνή. Έγώ το μαντεύω διατι την ωνόμασαν Τετράψυχη" νά, διότι δεν έχει επτά ψυχές καθώς όλες ή άλλες γάτες, αλλά μόνον τέσσαρες.

Καλά το έμαντευσεν αυτή ή φιλική φωνή. Τί τας έκαμεν όμως τās άλλας τρεις ψυχάς ή γάτα της Μαρίκας; Αυτό δεν εξεύρει κανείς από σας, και θά σας το είπω.

Τόν περασμένον χειμώνα, μίαν νύκτα που έκαμεν πολύ ψυχος, ή Μαρίκα εξύπνησεν από τās φωνάς μίας μικράς γατίτσας. Αί φωναι ήσαν τώσον παραπονετικάί, τώσον σπαρταξικάρδιοι, ώστε ή Μαρίκα έπετάχθη από την μικράν της κλίνην και έτέντωσε τās αυτιά της δια να ακούση από πού ήρχετο αυτό το τώσον θρηνηώδες μισαούλισμα. Άμα έβηβαιώθη διτι ήρχετο από τόν δρόμον εξύπνισε την μητέρα της και την παρεκάλεσε να στείλη τόν υπηρέτην να πάρη μέσα το γατάκι δια να μη φοβίση από το κρύον.

Μετ' όλίγον ό υπηρέτης εισήλθε με το γατάκι εις τās χειράς και το αφήκεν επάνω εις μίαν καρέκλαν. 'Ητο κάτισταχον και δεν έφώναζε πλέον, ούτε έκινείτο καν. 'Η Μαρίκα έπλησίασε να το θωπεύση· άλλ' άμέσως ώπισθοχώρησε φωνάζουσα:

—Μαμά, κρίμα! ἐφόφησε τὸ καίμενο, εἶνε παγωμένο!

—Ἔτσι εὐκολὰ φοροῦν τὰ γατιά; εἶπεν ὁ ὑπηρέτης· αὐτὰ ἔχουν «ἐπτὰ ψυχές!» Ἀμα ζεσταθῇ ῥίγιο καὶ φάγη τίποτε, θὰ ἀναζήσῃ πάλι.

Ἡ Μαρίκα ἐπεριποιήθη τὸ γατάκι, τὸ ἔτριψε, τὸ ἐξέστανε, τοῦ ἔδωσε νὰ φάγῃ καὶ, καθὼς τὸ εἶπεν ὁ ὑπηρέτης, ἀνέλαβε καὶ ἤρχισε νὰ ρουθουνίζει.

Ἐἶχεν ὅμως χάσῃ τὴν μίαν ψυχὴν ἀπὸ τὰς ἐπτὰ, καὶ ἔμεινε μόνον μὲ ἕξ.

Ἐπειδὴ ἐφαίνετο ἐξυπνον καὶ συμπαθητικὸν γατάκι καὶ ἐπειδὴ οἱ ποντικοὶ ἔτρωγον τὰ γλυκὰ τῆς Μαρίκας, τὸ ἐκράτησαν εἰς τὸ σπίτι. Τὸ γατάκι ἐμεγάλωνε μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὰς θωπείας τῆς μικρᾶς τοῦ κυρίας, καὶ διὰ νὰ δεῖξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του προσεπάθει νὰ γίνεταί ὅσον εἰμποροῦσε ὠραιότερον.

Ἐνα πρωὶ ἡ Μαρίκα εἶδε κάτι νὰ πίπτῃ ἔξω τοῦ παραθύρου ἀπὸ τὸ ἐπάνω πάτωμα τῆς οἰκίας· καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν ἤκουσεν ἕνα κτύπον κάτω εἰς τὴν αὐλήν. Ἦτο ἡ γατίτσα τῆς. Εἰς τὸν σωλῆνα τοῦ νεροχύτου τοῦ ἐπάνω πατώματος ἕνας ποντικὸς εἶχεν ἐξέλθῃ νὰ πάρῃ τὸν ἄερα του, ἡ γατίτσα τὸν παρετήρησε καὶ μὲ ὀρμὴν ἐπήδησε νὰ τὸν συλλάβῃ, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ σωλὴν ἦτο στενὸς καὶ ὀλισθηρὸς δὲν εἰσπόρεσε νὰ κρατηθῇ καὶ ἐκρημνίσθη εἰς τὴν αὐλήν. Ἡ δυστυχὴς πολλὰς ἡμέρας οὔτε νὰ φάγῃ εἰσπόρεσε, οὔτε νὰ πῇ, οὔτε νὰ μιαιουλίσῃ. Ἀλλ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐγεινενέντελως καλὰ καὶ ἤρχισε πάλιν τὸ κυνηγί· τῶν ποντικῶν.

Ἐἶχεν ὅμως χάσῃ καὶ ἄλλην μίαν ψυχὴν, καὶ ἔμεινε μόνον μὲ πέντε.

Ἡ γάτα τῆς Μαρίκας δὲν ἔχει μόνον τὸ προτέρημα νὰ πιάνῃ τοὺς ποντικούς. Ἐχει καὶ ἄλλα προτερήματα· ἀγαπᾷ παραδείγματος χάριν τὴν μουσικὴν καὶ ὅταν ἡ μικρὰ τῆς κυρία μελετᾷ τὸ μάθημά της εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον, ἔρχεται καὶ κάθηται πλησίον εἰς τοὺς πόδας τῆς Μαρίκας καὶ ἀκούει μὲ πολλὴν κατανύξιν, παρατηροῦσα ἀσκαρδαμυκτὴ τὴν κυρίαν της εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς νὰ τῇ λέγῃ:

—Μάθε με κ' ἐμένα ὀλίγο πιάνο, κυρία Μαρίκα!

Ἐν ἀπομεσήμερον ἡ Μαρίκα ἐξῆλθε μὲ τὴν μητέρα της περίπατον καὶ ἐλησμονήσεν ἀνοικτὸν τὸ κλειδοκύμβαλον. Κανεὶς ἄλλος δὲν ἔμενεν εἰς τὴν οἰκίαν παρὰ μόνον ὁ Γιάννης, ὁ ὑπηρέτης τῶν. Αἰφνης ὁ Γιάννης ἀκούει τὸ κλειδοκύμβαλον νὰ παίζει.

—Μπα, εἶπε, μὲ τὸν νοῦν του, τὸ πιάνο παίζει καὶ μόνο του! ἄς πάω νὰ τοῦ ἰδῶ.

Ἀνοίγει λοιπὸν σιγὰ σιγὰ τὴν θύραν τῆς αἰθούσης καὶ τί βλέπει; Ἐπάνω εἰς τὰ πλῆκτρα τοῦ κλειδοκυμβάλου ἔτρεχεν ἡ κυρὰ γάτα τῆς Μαρίκας πότε γρήγορα πότε ἄργα, ἀπαράλακτα ὅπως τρέχουν τὰ χεράκια τῆς μικρᾶς τῆς κυρίας ὅταν παίζει.

—Ἀ! σὺ παίζεις πιάνο! λέγει ὁ Γιάννης· καὶ δὲν μου λές, παρακαλῶ, ποῖον θὰ μαλώσῃ ἡ κυρία, ἂν το χαλάσῃς;

Καὶ ἀρπάζει ἕνα χονδρόβυλον καὶ κυνηγᾷ τὴν γάταν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ἡ Μαρίκα, εὗρε τὴν γάταν τῆς μισοαποθαμμένην ἀπὸ τὰ κτυπήματα τοῦ Γιάννη καὶ ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

Ἡ γατίτσα ἐλυπεῖτο νὰ βλέπῃ τὴν κυρίαν της νὰ κλαίῃ, ἀλλὰ δὲν εἰμποροῦσε νὰ ἐμιλήσῃ διὰ νὰ τὴν παρηγορήσῃ· τὴν ἐκύτταζε μόνον μὲ ἕνα βλέμμα ὡς νὰ τῇ ἔλεγε:

—Μὴ λυπησῇ, κυρία Μαρίκα, καὶ θὰ γίνω πάλιν καλὰ.

Καὶ τῶντι μετὰ τινος ἡμέρας ἡ γατίτσα ἰατρεύθη, καὶ ἤρχισε νὰ παχαίνει πάλιν.

Ἐἶχεν ὅμως χάσῃ καὶ ἄλλην μίαν ψυχὴν, καὶ ἔμεινε μόνον μὲ τέσσαρας, εἰς τρόπον ὥστε κάθε πόδι τῆς ἔχει ἀπὸ μίαν ψυχὴν.

Τότε ἡ Μαρίκα ἐσυλλογίσθη ὅτι εἶνε καιρὸς πλέον νὰ δώσουν ἕν ὄνομα εἰς τὴν γα-

τίσαν τῆς καὶ ὁ Γιάννης ἐπρότεινε νὰ τὴν ὀνομάσουν Τετράφυχην, διὰ νὰ ἐνθυμοῦνται ὅτι ἔχει μόνον τέσσαρας ψυχὰς καὶ νὰ τὴν προσέχουν νὰ μὴ τὰς χάσῃ καὶ αὐτάς.

Ἀπὸ ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἡ Τετράφυχην, διὰ νὰ μὴ λησμονῇ καὶ αὐτὴ ὅτι ἔχει τέσσαρας μόνον ψυχὰς, ξερολοῦεται κάθε τέταρτον τῆς ὥρας, κάμνει συναναστροφὴν κάθε τετάρτην, καὶ πιάνει τέσσαρας ποντικούς τὴν ἡμέραν: ἕνα ποντικὸν διὰ κάθε μίαν ψυχὴν.

ΤΟ ΥΔΩΡ.

Μελετῶντες τὴν γεωγραφίαν εἶδατε βεβαίως ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας ὅτι τὰ μέρη τὰ ὅποια εἶνε σημειωμένα μὲ γαλάζιον χρῶμα καὶ παριστάνουν τὴς θαλάσσης, τὰς λίμνας, τοὺς ποτάμους, ἀποτελοῦσιν ἐπιφάνειαν πολὺ μεγαλειτέραν ἀπὸ τὴν ἐπιφανείαν τῶν ἡπείρων καὶ τῶν νήσων. Ἐκ τούτου ἐννοεῖτε πόσον ἀφθονον εἶνε τὸ ὕδωρ εἰς τὴν φύσιν.

Χύσατε ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἕν πινάκιον, καὶ θέτατέ το εἰς μέρος ὅπου κανεὶς δὲν δύναται νὰ το ἐγγίσῃ. Μετὰ τινος ἡμέρας ἰδέτε τί συνέβῃ· τὸ ὕδωρ ἐξηφανίσθη, ἐξῆτμίσθη, ἐγένεν ἀτμός.

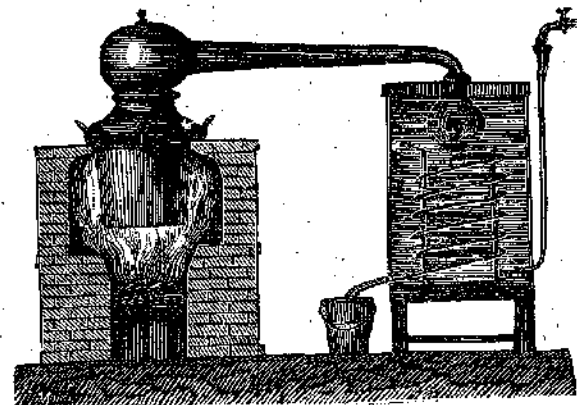
Εἰδεύρετε ἴσως ὅτι τὸ θερμὸν νερὸν διαλύει περισσότερον σάκχαρι ἢ ἄλλας παρὰ τὸ ψυχρὸν. Ὅταν δὲ δὲν εἰμπορεῖ νὰ διαλύσῃ πλέον ἄλλο λέγομεν ὅτι εἶνε «ἐκκορεσμένον». Ἄν το ψυχρανῶμεν, ἀφίνει ἐν μέρος ἀπὸ τὸ διαλυθὲν σάκχαρι τὸ ὅποιον λαμβάνει πάλιν τὴν στερεάν του μορφήν. Ὅταν τὸ ὕδωρ ἐξατμίζεται βραδέως, ὁ ἀτμός του δὲν φαίνεται, ὅπως δὲν φαίνεται καὶ ὁ ἀήρ ὅστις τὸν διαλύει ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἀλλ' ὅταν ἡ ἐξάτμισις γίνῃ ταχέως, πρὸ πάντων εἰς ψυχρὸν αἶρα, οὗτος δὲν δύναται νὰ διαλύσῃ ἄρκετα ταχέως τὸν ἀτμόν. Ἐν μέρος τότε λαμβάνει ὑγρὴν μορφήν καὶ τότε λέγομεν ὅτι πικνοῦται. Ὅτε τὸν χειμῶνα βλέπετε τὴν ἀναπνοήν σας νὰ σχηματίζῃ ἕν εἶδος διμήχλης, τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ὁ ἀτμός τοῦ ὕδατος ὅστις ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ στόμα σας πυκνοῦται, γίνεται πάλιν ὑγρὸς, ἀμα ἔλθῃ εἰς συνάφειαν μὲ τὸν ψυχρὸν αἶρα.

Ἡ πικρὰ τῆς αὐτῆς ἀρκεῖ νὰ σας ἐξηγήσῃ πῶς σχηματίζεται ἡ δρόσος, ἡ διμήχλη, τὰ σύννεφα, ἡ βροχὴ. Ὁ ἀήρ περιέχει πάντοτε ἄρκετον μέρος ὕδατος. Ἄν θερμανθῇ, ἀπορροφᾷ καὶ ἄλλο· ἂν ψυ-

χρανθῇ, δὲν εἰμπορεῖ νὰ το διατηρήσῃ· ὁ ἀτμός γίνεται πάλιν ὑγρὸν ὕδωρ, λαμβάνων σχῆμα μικρῶν σταγόνων ὅπως ἐν τῇ δρόσῳ καὶ τῇ διμήχλῃ, ἡ μικρὴν κοίλων σφαιρῶν ὅπως εἰς τὰ σύννεφα· ὅταν ψυχρὸς ἀνεμὸς φυσᾷ ἐπὶ τῶν συννέφων ψυχραίνει ἀκόμη περισσότερον τὰς μικρὰς κοίλας σφαίρας, αἱ ὅποιαι σπάνον, σχηματίζουν σταγόνας καὶ οὕτω γίνεται ἡ βροχὴ.

Λοιπὸν τὸ ὕδωρ τόσο γρηγορώτερον μεταβάλλεται εἰς ἀτμόν ὅσον ἡ θερμοκρασία εἶνε ὑψηλὴ, δηλαδή ὅσον μεγαλειτέρα εἶνε ἡ θερμότης. Ὁ ἀτμός δὲ τοῦ ὕδατος συμπυκνοῦται ἅμα ψυχρανθῇ καὶ λαμβάνει πάλιν ὑγρὴν μορφήν, γίνεται πάλιν ὕδωρ.

Τοῦτο τὸ ὅποιον συμβαίνει εἰς τὸν αἶρα συμβαίνει καὶ εἰς συσκευὴν τινὰ ὀνομαζομένην διυλιστήριον. Ἰδοὺ τί εἶνε ἡ διύλισις. Ζεσταίνουμεν ὕδωρ ἢ ἄλλο τι ὑγρὸν εἰς δοχεῖον κεκλεισμένον, τοῦ ὁποῖου τὸ ἐπικάλυμμα συγκοινωνεῖ διὰ σωλῆνος πρὸς δοχεῖον περιέ-

ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΟΝ

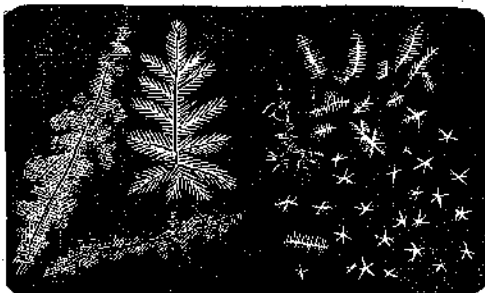
χον ψυχρὸν ὕδωρ. Ἡ θερμότης μεταβάλλει ἐν μέρος τοῦ ὕδατος εἰς ἀτμόν, ὁ ὅποιος γεμίζει τὸ μεταξὺ τοῦ ὑγροῦ καὶ τοῦ ἐπικαλύμματος ἐλεύθερον διάστημα ὡς καὶ τὸν σωλῆνα ὁ ὅποιος εἶνε βυθισμένος εἰς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ σωλὴν οὗτος εἶνε ψυχρὸς, ὁ ἀτμός θὰ πυκνωθῇ καὶ θὰ γίνῃ νερὸν καὶ θὰ τρέξῃ ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸν ἄκρον τοῦ σωλῆνος. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διυλίσσαμεν τὸ νερὸν, δηλαδή ἀφ' οὗ τὸ ἐξητμίσαμεν διὰ τοῦ πυρὸς τὸ κατεστήσαμεν πάλιν ὑγρὸν ψυχράναντες τὸν ἀτμόν τὸν ὅποιον εἶχε σχηματίσῃ ἡ θερμότης.

Θέλετε ἐν συνηθέστερον παράδειγμα, εἰς τὸν ἀτμόν ὅστις ἐξέρχεται ἀπὸ μίαν χύτραν ὕδατος βράζοντος, χύτραν ἢ ὅποιαν δὲν εἶνε ἐντελῶς ἀνοικτὴ, θέσατε πρὸς στιγμὴν ἕν πινάκιον πλήρες κρύου ὕδα-

τος. Ἄμχ ἀποσύρετε τὸ πινάκιον βλέπετε ὅτι ἡ κάτω ἐπιφάνεια αὐτοῦ εἶνε γεμάτη ἀπὸ δρόσον, ἀπὸ πυκνωμένους ἀτμούς. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν συσάτε ἡσύχως ἐπὶ ψυχροῦ τινος πράγματος, ὡς ἐπὶ καθρέπτου ἐπὶ παραδείγματι.

Τὸ ὕδωρ ἐκτὸς τῶν δύο τούτων καταστάσεων ἔχει καὶ μίαν ἄλλην, τὴν στερεάν.

Ὅταν τὸ νερὸν στερεοποιῇται ἀργά, ἀποκρυ-

ΣΧΗΜΑΤΑ ΠΑΧΝΗΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΘΥΡΟΥ

σ τ α λ λ ο ὕ τ α ι, δηλαδή τὰ μέρια αὐτοῦ ἐνώνονται πρὸς ἀλλήλα κατὰ κανονικὰ γεωμετρικὰ σχήματα. Ἄν παρατηρήσετε προσεκτικῶς τὴν πάχνην ἐπὶ τῶν παραθύρων τὸν χειμῶνα, θὰ ἴδῃτε ὅτι ἔχει σχήμα ἀστέρους ἢ κλάδου φτέρης. Τὸ νερὸν τὸ ὁποῖον παγώνει βραδίως εἰς τὰ τέλματα λαμβάνει γεωμετρικὰ σχήματα κομψότατα. Ἐπίσης ἐὰν παρατηρήσετε νιφάδας χιόνος διὰ τοῦ μικροσκοπίου θὰ ἴδῃτε ὅτι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ποικίλα κρυστάλλα κανονικώτατα.

Τὰ μέρια τοῦ ὕδατος διὰ τὰ ἐνωθῶσιν οὕτως ὥστε ν' ἀποτελέσωσι μικρὰ κενὰ διαστήματα ἀνάγκη νὰ ἔχωσι μεγαλειτέραν θέσιν παρὰ τὸ ὑγρὸν ὕδωρ. Τὸ ὕδωρ λοιπὸν παγόνον αὐξάνει κατ' ὄγκον. Ἄν ἀφήσετε νὰ παγώσῃ μία φιάλη πλήρης νεροῦ καὶ καλῶς κλεισμένη, θὰ σπάσῃ. Εἰς μερικὰς πέτρας πορώδεις ἐμφαίνει εὐκόλως τὸ νερὸν ἄλλ' ὅταν κάμῃ πολὺ ψυχρὸς τὸ ὕδωρ τοῦτο παγώνει, καὶ ἐπειδὴ τότε ἀπαντεῖται νὰ ἔχῃ μεγαλιτέρον τόπον, θραύει τὴν πέτραν καὶ τὴν κάμει τεμάχια.

Ἀφ' οὗ ὁ πάγος πιάνει περισσότεραν θέσιν παρὰ τὸ νερὸν ἀπὸ τὸ ὁποῖον γίνεται, ἐννοεῖται ὅτι εἶνε ἐλαφρότερος καὶ ὅτι πλέει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος.

Εἰς τοὺς θερμοὺς τόπους τὸ νερὸν εἶνε πάντοτε εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, ἐκεῖ δὲ εἶνε ἄγνωστος καὶ ὁ πάγος καὶ ἡ χιών. Ἄλλ' εἰς τὰς πολικὰς χώρας διὰ τὴν προμηθευθῶν οἱ ἄνθρωποι ὑγρὸν ὕδωρ πρέπει νὰ διαλύσων τὸν πάγον. Καὶ αὕτη ἡ ὁλίσσα γίνεται στερεὰ εἰς τὴν ἐπιφανείαν τῆς, καὶ τὰ πλοῖα τὰ ὅποια προχωροῦν μέχρι τῶν μερῶν ἐκείνων ἀποκλείονται πολλάκις ἀπὸ ἀληθῆ βουνὰ πάγου.

Ἐπὶ τῶν ὑψηλοτάτων ὄρεων τῶν δυνατὸν εἶνε τὸ ψυχρὸς ὥστε ἡ χιών σωρεύεται εἰς πολὺ μεγάλ-

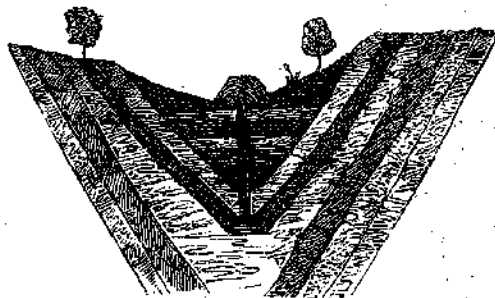
λου; ὄγκους οἱ ὅποιοι ἐλάχιστον κατ' ἐλάχιστον γίνονται στερεοὶ καὶ ἀποτελοῦν τοὺς παγῶνας. Τὸ θέρος οἱ παγῶνες λυθύνουν ἐν μέρει. Τὸ νερὸν αὐτῶν σχηματίζει ρυάκια τὰ ὅποια καταβαίνουν ἀπὸ τὰ βουνὰ, ἐννοῦται εἰς τὰς κοιλάδας καὶ σχηματίζουν τὰ ποτάμια, τοὺς ποταμούς. Ἡ βροχὴ αὐξάνει αὐτὰ τὰ ρεῦματα, ἀλλὰ πρὸ πάντων τὸ νερὸν αὐτῶν προσέρχεται ἀπὸ τὴν τῆξιν τῶν παγώνων. Ἐπίσης μέρος τῶν πάγων τῶν πύλων διαλύεται κατὰ τὸ θέρος, ὥστε ἐκαστον ἔτος ἡ θάλασσα λαμβάνει ἐπίτω τὰ νερὰ τὰ ὅποια εἶχε χάσῃ.

Πραγματικῶς ἐκ τῆς θάλασσης προσέρχεται τὸ ὕδωρ τῆς σφαίρας μας. Ἀφ' οὗ τὸ νερὸν αὐτῆς ζεσταθῇ ἀπὸ τὸν ἥλιον, ὁ ἀήρ το λαμβάνει εἰς κατάστασιν ἀτμοῦ, τὸ μεταφέρει παντοῦ, καὶ ἐκεῖ ὅπου εἶνε ψυχρὸς τὸ ἀρίνει νὰ πυκνωθῇ ὑπὸ μορφήν ὁμίχλης, βροχῆς, ἢ νὰ στερεοποιηθῇ ὑπὸ μορφήν χιόνος ἢ χαλάζης. Οὕτω λοιπὸν ἡ σφαῖρα ἡμῶν ἐργάζεται ὡς πελώριον διυλιστήριον.

Ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς βλέπομεν τὸ ὕδωρ ὑπὸ μορφήν θαλασσῶν, λιμνῶν, ποταμῶν, ρυακίων. Ἀλλὰ τὸ ὕδωρ τῶν βροχῶν εἰσέρχεται ἐν μέρει ἐντὸς τῆς γῆς καὶ μετὰ τὸν καιρὸν διαλύει τὰς ἀργίλους, παρασύρει τοὺς ἄμμους, σκάπτει τοὺς ἀθραύστους βράχους, ὥστε κάτω ἀπὸ τοὺς πόδας μας τρέχουν ποτάμια καὶ ποταμοὶ ἀόρατοι· ἄλλοι δὲ μένουσιν ἀκίνητοι μεγάλοι λίμναι.

Τὸ ὕδωρ τῶν φρεάτων προσέρχεται ἀπὸ τὴν γῆν, ἀλλ' ἂν σκάψωμεν ἐν φρέαρ ἐντὸς σκληροῦ βράχου ἢ ἐντὸς ἀργίλλου, δὲν θὰ εὕρωμεν ὕδωρ, διότι τὸ ὕδωρ δὲν δύναται νὰ διαπεράσῃ οὐτὲ τὴν ἀργίλλον οὐτὲ τὸν βράχον ὅπως γεμίσῃ τὸ φρέαρ. Διὰ τὰ διαπεράσῃ τὸ ὕδωρ πρέπει τὸ ἔδαφος νὰ εἶνε διαχωρητὸν ὅπως λόγου χάριν ἡ ἄμμος.

Ἄν στρώμα ἄμμου εὕρεται ἐπὶ στρώματος;

ΚΑΘΕΤΟΣ ΤΟΜΗ ΕΙΣ ΜΕΡΟΣ ΟΠΟΥ ΕΞΕΚΑΘΗ ΑΡΤΗΘΕΙΑΝΟΝ ΦΡΕΑΡ

ἀργίλλου τὸ ὕδωρ θὰ διαπεράσῃ ἀνάμεσα ἀπ' αὐτὸ χωρὶς νὰ χαθῇ, καὶ θὰ ἀναβῇ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, οὕτω δὲ σχηματίζονται αἱ πηγαί.

Συχνάκις πρέπει νὰ σκάψωμεν βαθύτατα φρέατα

διὰ νὰ εὕρωμεν στρώμα ἐδάφους διαχωρητὸν, δηλαδή κατὰλληλον νὰ το διαπεράσῃ τὸ ὕδωρ. Ὅταν ἐν τοιοῦτο στρώμα προσέρχεται ἀπὸ ὁροπέδιον ὑψηλὸν καὶ εὕρεται μετὰ δύο ἀδιαχωρήτων στρωμάτων, στρωμάτων ἀργίλλου ἐπὶ παραδείγματι, τὸ ὕδωρ εὕρεται συμμαζευμένον εἰς τὸ κάτω αὐτοῦ μέρος. Ἄν σκάψωμεν ἐν φρέαρ, τὸ ὕδωρ ἀναβαίνει ὥς τὸ στόμιόν του καὶ ἀκόμη ὑψηλότερον. Οὕτω ἔγιναν τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα, τὰ ὅποια ὠνομάσθησαν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διότι ἐν Γαλλίᾳ ἤρχησαν πρώτην φοράν νὰ σκάπτουν τοιαῦτα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀρτοά. Εἰς τινὰ μέρη ὑπάρχουν πηγαὶ αἱ ὅποια ἀνατινάθουν ὑψηλὰ τὸ νερὸν τῶν καὶ αἱ ὅποια ἀποτελοῦν φυσικὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα.

Εἶδομεν ὅτι αἱ βροχαὶ καὶ ἡ τῆξις τῶν πάγων προσθέτουν νερὰ εἰς τὰ νερὰ τὰ ὅποια καταβαίνουν ἀπὸ τὰ βουνὰ συνήθως τὸ νερὸν τὸ ὁποῖον δίδουν εἶνε ἀρκετὰ τακτικῶς κατ' ἔτος, ὥστε τὸ ὕψος τῶν ὑδάτων μένει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον πάντοτε.

Ἄλλ' ἂν μεγάλη ποσότης χιόνος ἢ πάγων λυώσῃ ταχέως ἐπὶ τῶν ὄρεων, ἂν ἐπέλθουν βροχαὶ ἀφθονοὶ καὶ διαρκεῖς, τὰ ρεῦματα ἐξογκοῦνται καὶ ὑπερεχειρίζουν. Ἄμχ δὲ εὐάσων εἰς τὰς χαμηλὰς κοιλάδας ὁ ὄγκος τῶν ὑδάτων εἶνε τόσον μέγας, ὥστε πλημμυροῦν μεγάλας ἐκτάσεις καὶ παρασύρουν τὰ σπαρτὰ, τὰς οἰκίας καὶ πνίγουν ζῶα, συχνὰ δὲ καὶ ἀνθρώπους οὕτως δὲν ἐπρόφθασαν νὰ σωθῶσι.

Τὸ ὕδωρ χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ πίνωμεν, εἰς τὸ νὰ πλύνωμεν τὰ ἐσώρουχά μας, εἰς τὸ νὰ μαγειρεύωμεν εἰς τὸ νὰ ποτίζωμεν τὴν γῆν, εἰς τὸ νὰ πλυνώμεθα.

Δὲν εἰμποροῦμεν νὰ ζήτωμεν χωρὶς ὕδωρ. Ἐκαστος ἄνθρωπος πρέπει νὰ ἀπορροφᾷ ὑπ' αὐτὴν τὴν μορφήν ἢ ὑπὸ ἄλλην, ὡς ποτὴν ἢ μετὰ τροφὰς, τοὐλάχιστον μίαν καὶ ἡμίσειαν λίτρων καθ' ἑκάστην. Τὸ δὲ θέρος πίνωμεν περισσότερον.

Θὰ ἤμεθα πολὺ δυστυχεῖς, ἂν ἐστερούμεθα νερὸν διὰ νὰ ἐτοιμάσωμεν τὰ φαγητά μας· ἡ ζωὴ μας θὰ ὁμοιάζε μετὰ τὴν τῶν χειροτέρων ἀγρίων.

Ἄλλ' οὕτε καθαριότης δὲν γίνεται ἀνευ ὕδατος. Βασίλειος τις τῆς Γαλλίας ἔλεγεν: «Δὲν ἐννοῶ πῶς εὕρισκονται ἄνθρωποι ρυπαροὶ ἢ ἀπολίτιστοι ἐν τῇ ἀρκείᾳ βγαλίσμον τοῦ καπέλλου διὰ τὸν χαιρετισμὸν καὶ ἐν ποτήριον νεροῦ διὰ τὴν καθαριότητα.» Μὴ λησμονήτε τοῦτο, καὶ μεταχειρίσεσθε πολὺ περισσότερο νερὸν πρὸς καθαριότητα σας. Αἱ καλὰ οἰκο-

κυραὶ δὲν το λυποῦνται τὸν νερὸν ὅταν πλύνουν τὰ ἐσώρουχά, διότι ἡ καθαριότης ἔχει μόνον στολισμὸς εἶνε ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑγιειάν συντελεῖ. Ἐκτιμῶμεν περισσότερον ὅποιον φορεῖ καθαρὰ ἐνδύματα. Ἡ καθαριότης εἶνε σχεδὸν ἀρετὴ καὶ ὠφέλιμος πολὺ. Ἐννοῶ δὲ τὴν καθαριότητα ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις: περὶ τῆς οἰκίας, ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ φαγητοῦ, ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μας· τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τῆς καθαριότητος εἶνε τὸ ὕδωρ.

Χωρὶς νερὸν, εἰσεύρεται κάλλιστα, δὲν θὰ εἴχωμεν οὔτε χόρτα, οὔτε σίτον οὔτε λαχανικά. Πάν ἔδαφος ποτιζόμενον παράγει κατὰ τι. Τὸ ξηρὸν ἔδαφος εἶνε καὶ ἄγονον. Μὲ νερὸν καὶ μετὰ λίπασμα κατωρθόνομεν νὰ παράγῃ τὸ ἔδαφος σχεδὸν ὅτι θέλωμεν. Ἡ βροχὴ λοιπὸν εἶνε μέγα εὐεργέτημα, διότι καθιστᾷ γονίμους τοὺς ἀγρούς μας. Νερὸν ποτιστικὸν εἰς ἐν κτήμα ἰσοδυναμεῖ μετὰ χρυσόν. Ἀλλὰ διὰ νὰ ὠφελησῇ τὸ νερὸν αὐτὸ πρέπει νὰ το διευθύνωμεν, νὰ το διακρίνωμεν ὅπως πρέπει ὥστε νὰ ποτίῃ τὰ φυτὰ καὶ νὰ μὴ το χρίνωμεν νὰ λιμνάζῃ, καὶ μεταβάλλεται εἰς τέλματα καὶ ἔλη, διότι τότε ἀντὶ ὠφελείας προξενεῖ βλάβην καὶ ἀσθενείας.

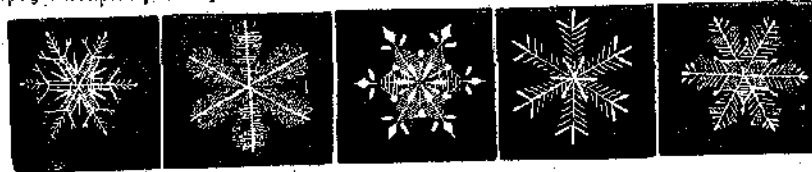
Τὸ ὕδωρ χρησιμεύει προσέτι καὶ εἰς τὸ νὰ στρέφῃ τοὺς νερομύλους καὶ νὰ σηκώνῃ τὰ πλοῖα.

Τὸ ὕδωρ λοιπὸν ἐργάζεται! Ἐν ρεῦμα νεροῦ ἀποτελεῖ φυσικὸν ἢ τέχνητον καταρράκτην, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζομεθα διὰ νὰ περιστρέφομεν τὸν τροχὸν νερομύλων ἢ πολλῶν ἄλλων μηχανισμῶν, παντὸς εἶδους ἐργαστασίων. Τὸ τρέχον νερὸν ἢ μᾶλλον τὸ πίπτον ἔχει δύναμιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὠφελεῖται ἡ βιομηχανία.

Τὸ νερὸν σηκώνει τὰ πλοῖα τὰ ὅποια ταξειδεύουν γεμάτα ἐμπορεύματα· ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουν πλωτοὶ ποταμοὶ οἱ ἄνθρωποι κατασκευάζουν διώρυγας, αἱ ὅποια εἶνε τεχνητὰ ποτάμια. Τὸ ἰδιαιτέρον αὐτῶν εἶνε ὅτι δὲν ἔχουν ρεῦμα. Καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατασκευάζεται μία διώρυξ, ἡ ὁποία θὰ μεταβάλῃ τὸν Κορινθιακὸν Ἰσθμὸν εἰς περὶ ἑνὸς καὶ ἡ ὁποία θὰ ἐνώσῃ τὰ αἰῶνας τώρα χωρισμένα νερὰ τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ Κορινθιακοῦ κόλπου.

Αἱ ἐργασίαι τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ, τὰς ὁποίας ἐποπτεύει ὁ στρατηγὸς Τύρ, προχωροῦν δραστηρίως καὶ ὅταν τελειώσῃ τὸ ἔργον θὰ προσέλθῃ μεγάλη ὠφέλεια εἰς τὸ ἐμπόριον, διότι θὰ συντομεύσῃ ὁ δρόμος τῶν ταξειδίων καὶ πολλὰ εὐρωπαϊκὰ πλοῖα θὰ περῶν ἀπὸ τὴν διώρυγα.

ΦΙΛΙΠΠΙΣΤΙΜΩΝ

ΚΡΥΣΤΑΛΛΑ ΧΙΟΝΟΣ

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ

Αἱ παροιμίαι εἶνε ἡ σοφία τοῦ λαοῦ· αἱ ἄνθρωποι εἰς τὴν ζωὴν των βλέπουν πολλὰ πράγματα, σχηματίζουν πείραν καὶ τὴν πείραν αὐτὴν ἐκφράζουν με ὀλίγας λέξεις· αἱ ἀλήθειαι αὗται μεταβαίνουν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀπὸ στόμα εἰς στόμα καὶ ἀπὸ γενεᾶν εἰς γενεάν· μερικαὶ ἀπ' αὐτῆς εἶνε θαυμάσιαι, ὥς δύνανται νὰ κρίνουν οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἐκ τῶν ἐπομένων τὰς ὁποίας ἀπηνθίσσαμεν δι' αὐτοὺς.

*
"Αναψτε τὸ λυχνάρι σου προτοῦ νὰ σ' εὕρῃ ἡ νύχτα. Λάλει λίγα με τοὺς ἄλλους καὶ πολλὰ με τὸν ἑαυτὸ [σου].

*
"Αν γειτονέψης με κουτσό, θὰ μάθης νὰ κουτσαίνης.

*
"Ἄξιζι ὁ ἄνθρωπος ὅσο συλλογίζεται.

*
"Απὸ τὴν δουλειᾷ γνωρίζεται ὁ τεχνίτης.

*
"Ἀργεῖ ὁ Θεὸς μὰ δὲν λησμονεῖ.

*
"Ἀβουλος ὁ νοὺς διπλοὺς ὁ κόπος.

*
"Ἄς σ' ἐπιανῶ ὁ γείτονας σου κι' ὅχι τὸ δικό σου στόμα.

*
Δύο λαγούς σὰν κυνηγᾷς κ' οἱ δύο θὰ νὰ σου φύγουν.

*
Εἶνε τιμὴ νὰ δίνῃ τις καὶ θλίψι νὰ γυρεύῃ.

*
Τῶν ἄλλων τὰ παθήματα γίνονται μαθήματα.

*
Ζήτα τὸ καλὸ· τὸ κακὸ ἔρχεται μόνο του.

*
"Ἡ ἀλεποῦ που κοιμάται ὄρνιθες δὲν πιάνει.

*
"Ἡ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔχει καὶ κόκκαλα τσακίζει.

*
"Ἡ κακὴ πληγὴ θεραπεύεται μὴ τὸ κακὸν ὄνομα θανα- [τώνει].

*
"Ἡ ὁμόνοια φτάνει σπῖτι κ' ἡ διχόνοια το χαλαί.

*
"Ἡ προκοπὴ νικᾷ τὴ φτώχεια.

*
"Οποῖος νεὶὸς εἶν' ἀμελής γέρος θάνει δυστυχής.

*
Κάλλιο νὰ βγῇ τὸ μάτι σου παρὰ τὸ ὄνομά σου.

*
Κάμε καλὸ 'ς τοὺς φίλους σου νὰ τῶδρης 'ς τὴν [ἀνάγκην].

*
Κάλλιο φτωχὸς καὶ ὑγιὴς παρὰ πλούσιος κι' ἀσθενής.

*
Με τὸν μωρὸ ἄνθρωπο συντροφιά μὴν κάνης.

*
Μὴ ζητῆς μόνο νὰ φάινεσαι, ἀλλὰ καὶ νᾶσαι.

*
Μὴ κάμης κακὸ γιὰ νὰ μὴ σ' εὕρῃ κακὸ.

*
Μ' ὅποιον δάσκαλο καθίσης τέτοια γράμματα θὰ μάθης.

*
"Ο καλὸς φίλος 'ς τὴν ἀνάγκη φαίνεται.

*
Με στραδὸν ἂν συγκαθίσης, τὸ πρωτὸ θ' ἀλληθωρίσης.

*
"Ο ὀκνὸς μακρὰ πηγαίνει κι' ὁ ἀκαμάτης διπλᾶ [δουλεῖ].

*
"Οποῖος ἔχει τὸν καιρὸν ὡς μὴν τον χάνη.

*
"Οπ' ἤρε φίλο ἀκριβὸς ἤρε μεγάλο ὕψαυρό.

*
"Οποῖος ἀγοράζει τὰ περιττὰ πωλεῖ τ' ἀνχηκαῖα.

*
"Οποῖος λυπάται τὸ καρφὶ χάνει τὸ πέταλο.

*
"Οποῖος βαστᾷ τὴν γλῶσσάν του σώζει τὴν κεφαλὴ [του].

*
"Οποῖος δὲν φυλάγει τὰ μικρὰ χάνει καὶ τὰ μεγάλα.

*
"Οποῖος ζῇ χωρὶς φίλο ἀποθαίνει ἔρημος.

*
"Οποῖος θυμῶνι πολὺ κόβει τὰς ἡμέρας του.

*
"Οποῖος παρινιέται μόνος του καὶ δὲν τὸν ἐπαινοῦνε ὡς εἶνε παρὰ βέβαιος ὅτι τὸν ἐγελοῦνε.

*
"Οποῖος πολλὰ μιλεῖ πολλὰ σφάλλει.

*
"Οποῖος σκάφει λάκκον ἄλλου πέφτει ὁ ἴδιος μέσα.

*
"Οποῖος σκορπάει τὸν καιρὸ δὲν τὸν μαζεύει πλέον. Κάλλιο ἀρρώστια εἰς τὸ σῶμα παρ' ἀμάθεια 'ς τὴν ψυχὴ.

*
"Οποῖος 'περηφανεύεται γρήγορα ταπεινώνεται.

*
Τὸ νὰ χέρι νίβει τᾶλλο καὶ τὰ δύο τὸ πρόσωπο.

*
"Ὅσο λιγώτερο μιλάς τόσο πολὺ ἀκούεις.

*
Μὴ κλωτᾷς τὰ γονικά σου, θὰ τὸ βρῇς ὑπ' τὰ παι- [διά σου].

*
"Ο ψεύτης δὲν πιστεύεται κι' ὅποταν λέγῃ ἀλήθεια.

*
Κάλλιο βίχτε πέτρα παρὰ λόγον ἀνόητον.

*
Παρὰ φίλο δολερὸ κάλλιο φανερὸ ἐχθρό.

*
Τὸ γοργὸν καὶ χάριν ἔχει.

*
Περισσότερο δουλεύεις περισσότερον κερδίζεις.

*
Κάλλιο λάχανα μ' εἰρήνην παρὰ ζάχαρη με γρόνια.

*
Σὺν το λὲς καὶ δὲν το κάνης τὴν ὑπόληψί σου χάνεις.

*
"Ἡ χάρι θέλει ἀντίχαρι καὶ πάλι νᾶνε χάρι.

*
Σκύλο που δὲν δαγκάνει ἀφήσέ τον νὰ γαυγίζῃ.

*
"Ἀργυρὸ τὸ μύλημα καὶ χρυσὸ τὸ σῶμα.

*
Μίαν χάριν ὅταν θέλῃς νὰ τὴν κάμης καὶ μπορεῖς, κάμε τὴν διπλὴν τὴν ἔχεις ὅταν δὲν ἀργοπορήσῃ.

*
Φατοῦλι τὸ φατοῦλι γεμίζει τὸ σακκούλι.

ΤΙ ΚΑΜΝΕΙ Ο ΘΥΜΟΣ

ΝΟΡΙΖΕΤΕ τὸν Παυλάκη;

"Ὅταν θυμῶνῃ εἶνε ἄσχημος, γίνεται κόκκινος, γίνεται κόκκινος σὰν ἄστακός, φωνάζει σὺν τὴν γάτα ὅταν πατήσῃ εἰς ἀναμμένα κάρβουνα καὶ πηδᾷ καὶ κτυπᾷ τὰ πόδια του.

"Ἐάν ἤμουν μικρὸ παιδάκι ἢ κοριτσάκι, ποτὲ δὲν θὰ ἐθύμωνα, διότι τὰ θυμωμένα παιδιά ὄλοι τα ἀποστρέφονται, καὶ κανεὶς δὲν θέλει νὰ παίξῃ μαζί των.

Μίαν φορὰν, ἐπᾶνω εἰς τὸν θυμὸν του, ὁ Παυλάκης κατεκοιμάσθη τὸ ὥραϊον ἀράξιν του καὶ μετ' ἐν λάκτισμα ἔσπασε τὸ τύμπανόν του. "Ὅταν συνήλθεν ἀπὸ τὸν θυμὸν του ὁ Παυλάκης καὶ εἶδε τὸ κακὸν που ἔκαμε, ἤρχισε νὰ κλαίῃ.

"Ἡ μήτηρ του τότε σηκώνεται ἤσυχα ἤσυχα, μαζεύει τὰ κομματιασμένα παιγνίδια καὶ τα πετᾷ ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Καὶ ἐπειτα τῷ διηγῆται τὴν ἐξῆς ἱστορίαν:

"Μιὰ φορὰ ἦτον εἰς ἓνα χωριὸ ἓνα παιδάκι καὶ ἐθύμωσε τόσο πολὺ που ἔφευγαν ὄλοι ἀπὸ κοντὰ του καὶ κανεὶς δὲν το εἶχε φίλον.

Διὰ νὰ τὸν ξεφορτώωνται, τὸ ἔστελλον εἰς τοὺς ἀγρούς νὰ βόσκη χήνες καὶ κούρκους.

Τὸ παιδάκι αὐτὸ ἐμεγάλωσε καὶ ἐγένετο ἄνδρας. "Ἐπειδὴ δὲν ἐδιδόθησε τὸ κακὸν ἐλάττωμά του, δὲν εἰσπόρεσε νὰ εὕρῃ κανέναν ὁ ὅποιος νὰ θέλῃ νὰ τὸν συναναστρέφεται.

"Ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ὄλοι τὸν περιεφρόνουν, ἐπώλησε τὴν περιουσίαν του καὶ ἀγοράσας πρόβατα ἐπῆγε μόνος του εἰς τὰ βουνά.

"Ἡμέρην τινα ὁ κριὸς του ὁ ὅποιος δὲν ἤκουε ποτὲ λόγια δὲν ἤκουσε πάλιν τὸν κύριόν του καὶ τοῦ ἔδωκε μίαν μετ' τὸ κεφάλι του.

"Ὁ ποιμὴν τότε ἐθύμωσε καὶ, εἰς τὸν θυμὸν του ἐπᾶνω, ἔριψε τὸν κριὸν εἰς ἓνα κρημνόν.

Τότε δὲ ἀμέσως ὄλα τὰ πρόβατα ἐμμήθησαν τὸν κριὸν καὶ ἐπήδησαν μέσα 'ς τὸν κρημνόν, διότι, ὅτι κάμνει ἓν πρόβατον τὸ κάμνουν καὶ ὄλα τὰ ἄλλα.

Εἰς ἓν δευτερόλεπτον ὁ ποιμὴν εὗρεθι κατεστραμμένος, χωρὶς κανέναν πρόβατον. "Ἐλυπήθη διὰ τὸ σφάλμα του, ἀνεστένεξεν, ἐκλαυσεν, ἀλλὰ ἤτο ἀργά, πολὺ ἀργά πλέον. »

Καὶ σὺ τέκνον μου, εἶπεν ἡ μήτηρ, ὁμοιάζεις με αὐτὸν τὸν ποιμένα. Πρὸ ὀλίγου, εἰς ἓν δευτερόλεπτον ἐθυσάσας τὴν περιουσίαν σου, τὰ παιγνίδιά σου καὶ τώρα λυπεῖσαι καὶ κλαίεις.

"Ἡ ἱστορία αὕτη ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὸν Παυλάκην. "Ἐπειδὴ δὲ εἶνε μικρὸν παιδίον με ἀποφασιστικὸν χαρακτῆρα, ἐλπίζομεν ὅτι μετ' ὀλίγον καιρὸν θὰ διωρθώθῃ καὶ δὲν θὰ θυμῶνῃ πλέον.

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ μήτηρ ἔρωτᾷ τὸν μικρὸν Κωστήκην της, τί κίνει τῆς δεκάρας πού του δίδει.
— Μαμά μου, εἶπε ἕνα παιδί σὸ σχολεῖο, πού μου ζητάει πάντοτε δεκάρες, καὶ τοῦ της δίνει.

— Καὶ διατί;
Δίδει, λέγει, κάνει συλλογὴ...
Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Συλλογιστοῦ.

Ὁ μικρὸς Τάκης κάθεται ἔμπροσθεν ἐνὸς πενακίου μετὰ χαλαρώσῃ καὶ κλαίει.

— Διατί κλαῖς, Τάκη, καὶ δὲν τρῶς τὰ χαλαρώσῃ σου; τὸν ἔρωτᾷ ἡ μεγαλύτερα ἀδελφὴ του.

Ὁ Τάκης μετὰ ἀπελπισίαν—Ἐφαγα πολλὰ καὶ δὲν ἔχω ὄρεϊν νὰ φάγω κι' ἄλλα.

Ἡ ἀδελφὴ του—Ἐ, βάλια στὴς τσέπες σου.

Ὁ Τάκης μετὰ μεγαλειτέραν ἀπελπισίαν—Τῆς ἐγέμισα πορὰ πολὺ καὶ δὲν χωροῦν πλέον ἄλλα...
Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Ἀντιποδοῦ Ἀγγέλου.

— Εἶσαι Ἕλλην, ἔρωτᾷ κύριος τις τὸν μικροῦλάνην Τότην.
— Ὅχι, ἀποκρίνεται ὁ Τότης ὁ ὑπαὶς δὲν εἶνε ἀκόμη δυνατὸς εἰς τὴν γεωγραφίαν, εἶμαι Ἀθηναῖος.

Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Γνωστοῦ.

Ὁ Ἰωάννης εἰσελθὼν εἰς ἔξον κήπον ἀνέβη ἐπὶ τινος μηλέας καὶ ἔκοπτε μῆλα. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν εἰσέρχεται ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κήπου καὶ τῷ λέγει:

— Σὲ συνέλαβον ἐπὶ τέλους. Καταίβα, καλὸπαιδί! Τὶ κάνεις ἐκεῖ ἄνω;

— Τίποτε, Κύριε, προσπαθῶ νὰ κολλήσω πάλι στὸ δένδρο ἕνα μῆλο που εἶχε πέσει κάτω.

Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Ραδοδωκτοῦ Ἀγγέλου.

Ἡ μήτηρ τοῦ Μιμητῆ ἠρώτησεν αὐτὸν μὲν ἡμέραν τί διαβάσει μετὰ μεγαλειτέραν του εὐχαρίστησιν.

Καὶ ὁ Μιμητῆς:

— Ἐκεῖνο τὸ βιβλίον, μαμά, πού γράφει γιὰ τὴν κατασκευὴ τῶν γλυκισμάτων.

Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Ἀντιποδοῦ Νεοῦ.

Ἡ μαμά τῆς Φωφῆς θέλουσα νὰ τῷ πῶσιν ἐπρωχόρησεν ἡ κόρη της εἰς τὴν Ζωολογίαν καὶ τί γνωρίζει περὶ τοῦ βοῦς, τὴν ἔρωτᾷ:

— Ποῖον ζῶον εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μᾶς ὑπηρετεῖ εἰς τὰς ἀνάγκας μας;

Καὶ ἡ Φωφὴ χωρὶς νὰ σκεφθῇ καὶ παρὰ πολὺ:

— Ἡ ὑπηρετριά μας ἡ Μαρούλα.

Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Χρυσοκροῦ Νεοῦ.

Εἰς τὸ μάθημα τῆς Ἀριθμητικῆς.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Μιμητῆ! τρία ἀπὸ τρία;

ΜΙΜΗΣ. (Σιωπῇ.)

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ἀκουσε, ἂν σου βάλουν τρία αὐγά 'ς τὸ πιάτο σου καὶ τὰ φῶς καὶ τὰ τρία, τί θὰ μείνῃ;

ΜΙΜΗΣ. (Ὡς νὰ ἐννόησεν) Τὰ ἑξώφλοια τῶν αὐγῶν.

Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Ἀντιποδοῦ Νεοῦ.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΑΣΚΗΣΕΙΣ

30. Λεξιγραφίαι.

Ἐκ φύσεως ἐπιδόσθηκα μ' αὐτὴ τὴν προκοπὴν: Οἰκαγενεῖας περτωτὰς νὰ φέρω στὸ πτερὰ μου.
Ἄλλ' ἂν τὸ πρῶτον τρίτον μου τυχὸν ἀποκοπῇ, Καταδικάζομαι ἀργὸς νὰ μένω... Συμφορὰ μου!
Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Μικροῦ Γάτου.

31. Λεξιγραφίαι.

Εὐδοκίαν τι ἄνθος εἶμαι! ἂν με ἀποκεφαλίσῃς Τῆς Εὐρώπης κἄποιον μέγαν ποταμὸν θὰ ἀπαντήσῃς.
Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Ἀντιποδοῦ Ἀγγέλου.

32. Λεξιγραφίαι.

Ὅπως εἶμαι ἂν μ' ἀφήσῃς, νῆσον ἔχεις τῆς Τουρκίας.
Ἄν μου κῆψῃς τὸ κεφάλι, μετὰ ἀκούει 'ς τὰς ἐκκλησίας.
Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Ζωοφῆ Φλοῦ.

33. Αναγραμματισμοί.

Κι' ἂν ἔλα ἑλπίδα ἔχασες, ἐγ' ὅμως δὲν μ' ἀφίνω,
Ἄλλὰ πιστὰ σ' ἀκολουθεῖ ὅσῃ νὰ μῆνῃς στὸ μνημα.
Μετῄθεσες τὴν κεφαλὴν εἰς τὸν λαίμῳ μου; Κρίμα!
Σφαγῆς μ' ἔκαμες ἄργητον, καὶ τόσο αἷμα χύνω.
Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀρκτου.

34. Λεξιγραφίαι.

Ἄνευ ἐμοῦ οἱ βασιλεῖς στὸν κόσμον δὲν ὑπάρχουν,
Ὅτε οἱ ὑπουργοὶ αὐτοὶ χωρὶς ἐμὲ δὲν ἔρχουν.
Μὲ ἔχουσιν οἱ πλοῦστοι καὶ οἱ πτωχοὶ ἐπίσης
Καὶ εἰς τοὺς ὅσους εἰσπορεύει ἂν μ' εὐρὴς ἂν θελήσῃς,
Ἔσως δὲν μ' εὐρὴς, φίλε μου, κι' εἰσέτι ἀπορεῖς;
Ἐν τούτοις καὶ 'ς τὴν Ἰριδα νὰ μ' εὐρὴς εἰσπορεύει.
Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρκτου.

35. Διπλῇ ἀκροστιχίς. Τὰ ἀρχικὰ γράμματα τῶν γεωμετρικῶν τεσσάρων λίθων ἀποτελοῦσι τὰ ὄνομα ποταμῶν τῆς Εὐρώπης, τὰ δὲ τελικὰ τὸ ὄνομα θεοῦ τῆς Μυθολογίας.

1. Κράτος τῆς Εὐρώπης 2. Λέξις ἐν χοίρει παρὰ τοῖς

ἀρχαίοις ποιηταῖς σημαίνουσα τὸν βασκόν. 3. Ἐπίρρημα. 4. Ποταμὸς τῆς Εὐρώπης.

Ἐστὴν ὑπὸ τοῦ Θεοφάνου Νεοῦ.

ΛΥΣΕΙΣ

15. Βιβλίον, Βιολίον.—16. Τάγος, Πάγος.—17. Βέλος, Ἐλος.—18. Τὸ γράμμα Ν.—19. Ὁ πυρήν.—20. Τὸ γράμμα Α.—21. Ἦσαν τρεῖς ἄνδρες καὶ τέσσαρες γυναῖκες.—22. Ὁ πωλήσων κατ' ἀρχὰς τὰ μῆλα τῶν 7 στῆ δεκάρα ὁ καθεῖς καὶ θὰ φυλάττουν ὅσα περισσεύουν. Ὁ πρῶτος λοιπὸν θὰ πωλήσῃ 49 μῆλα ἀντὶ 7 δεκαρῶν καὶ θὰ του μείνῃ ἐν μῆλον· ὁ δεύτερος 28 ἀντὶ 4 δεκαρῶν καὶ θὰ του μείνουν δύο μῆλα· ὁ τρίτος 7 ἀντὶ μιᾶς δεκάρας καὶ θὰ του μείνουν τρία μῆλα. Ἐπειτα ἕκαστος θὰ πωλήσῃ τὰ μῆλα τὰ ὅποια του ἔμειναν πρὸς τρεῖς δεκάρας τὸ ἓν. Καὶ μετὰ τὴν πώλησιν ὅλων ὁ καθεῖς θὰ εἶρῃ εἰς τὸν αὐρίον του ἀπὸ 10 δεκάρας.—23. ΙΧ ΙΧ ΙΧ ΙΧ—ΕΠΤΑ (διὰ νὰ σχηματισθῇ ἡ λέξις ΕΠΤΑ ἀρκούσι τὰ δώδεκα σπέρτα.—24.

20	12	24	20	4
18	21	18	22	6
14	11	15	10	80
9	20	11	12	28
19	10	17	16	12

25. Σ, Α, Β, (Συλλαβή).—26. Ὅσα εἶνε ἀπὸ Ταινάρου μέχρι Κορίνθου.—27. ΑΡΑΤΟΣ. (1. Ἄρας. 2. Ρόδον. 3. Ἀραλία. 4. Τίγρις. 5. Ὄσσον. 6. Σκῆπτρον).—28. ΑΡΗΣ—ΑΣΙΑ (1. Ἀθῆνα. 2. Ρῆνος. 3. Ἡτοί. 4. Σινά).—29. Couvent.

ΕΙΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΙΝ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ!.

Α'.

Ἡ Σοφία Σαράντη—ἡ κυρὰ Σοφία, ὅπως τὴν ὠνόμαζον εἰς τὸ χωρίον—ἦτο εἰς σάραντα ἐτῶν καὶ κατοίκει εἰς ἓν χωρίον τῆς Σαβοΐας, ἦτο δὲ πολὺ δυστυχῆς.

Ὁ σύζυγός της, ὁ ἀτυχὴς Σαράντης ἦτο ξυλοκόπος, ἀλλ' εἶχεν ἀποθάνῃ ἀρήσας εἰς αὐτὴν τρία ὄρφανά, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μεγαλειτέρον, ὁ Παναγιώτης ἦτο τότε δέκα ἐτῶν, τὸ δεύτερον ὁ Λάμπρος ἦτο πέντε καὶ τὸ μικρότερον ὁ Κωστής ἦτο μόλις ἑπτὰ μῆνῶν.

Ἡ κυρὰ Σοφία κατοίκει εἰς τοὺς πρόποδας ἐνὸς ὑψηλοῦ βρους, μέσα εἰς ἓν καλυδόσπιτον, περικυκλούμενον ἀπὸ μικρὸν λαχανόκηπον, ὅστις ἐξετείνετο μέχρι τοῦ δρόμου. Περιεῖχε δὲ ὁ λαχανόκηπος οὕτως ὀλίγα χορταρικά, ὅπως δὲ ἀπὸ τὸν οἰκίσκον μίαν κυψέλην, ἡ ὁποία κάθε χρόνον ἔκαμεν ὀλίγον μέλι. Μετὰ τὰ λαχανικά τοῦ κήπου καὶ τὰ ὀλίγα χρήματα, τὰ ὅποια εἶχεν ἀφήσῃ ὁ σύζυγός της, κατῴρωνεν ἡ δυστυχὴς χήρα νὰ τρέφῃ τὰ τρία τέκνα της καὶ τὸν ἑαυτὸν της ἀπασχολουμένη ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὰς οἰκτικὰς ἐργασίας καὶ ἡναγκασμένη νὰ φυλάττῃ τὰ δύο μικρότερα παιδιά της δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάγῃ νὰ ἐργασθῇ εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἶτος Η'—Γεῦχος 16^{ον}.

Ἔως τότε μετὰ τὴν μεγάλην τάξιν καὶ τὴν οικονομίαν κατῴρωνεν ἡ κυρὰ Σοφία νὰ τὰ «βγάλῃ πέρα» ἀλλ' ἐπλησίαζεν ὁ χειμὼν, ὁ κήπος δὲν παρήγε πλέον τίποτε, καὶ εὐρέθη εἰς μεγάλην ἀνάγκην· τότε ἡναγκάσθη νὰ πωλήσῃ, διὰ νὰ προμηθεύσῃ ψωμί εἰς τὰ ὄρφανά, ἐν μικρὸν χωραφάκι τὸ ὁποῖον ὁ μακαρίτης Σαράντης εἶχεν ἀφήσῃ ὡς κληρονομίαν· ὁ ἀγοραστής, ἄπονος καὶ σκληρὸς ἄνθρωπος, ἠθέλησε νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὴν πτωχίαν τῆς κυρᾶς Σοφίας καὶ ἡγόρασεν ὅσον ἐβάσταξεν ἡ ψυχὴ του εὐθηνότερα τὸν μικρὸν ἄγρον· ἡ ἀτυχὴς χήρα ἐξώδευσε μετ' ὀλίγον τὰ ὀλίγα χρήματα τὰ ὅποια ἔλαβε, διότι ὅσον πτωχικὰ καὶ ἂν ζοῦν τέσσαρες ψυχαὶ ἔχουν πάντοτε τὸ ἐξοδὸν των.

Ἡ ἄμοιρη Σοφία κατελήφθη τότε ἀπὸ ἀπελπισίας· τί νὰ κάμῃ; πῶς νὰ ζήσουν; ἔκλαιε, καὶ ἔχυνε θερμὰ δάκρυα, ἀλλὰ κανεὶς δὲν τὴν ἐπαρηγόρει, οὔτε αὐτὰ τὰ παιδιά της, τὰ ὅποια ἦσαν μικρὰ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσουν τὴν θλίψιν τῆς μητρός των.

Τὸ μεγαλειτέρον ἐν τούτοις, ὁ Παναγιώτης ὁ ὁποῖος, ὡς εἵπομεν, ἦτο δέκα ἐτῶν, ἦτο γνωστὸν παιδίον καὶ ἐνόησε τὴν θέσιν των. Ἐκαταλάμβανε πολὺ καλὰ ὅτι ἡ μήτηρ του ἦτο τόσο πολὺ λυπημένη διότι δὲν εἶχε πλέον χρήματα ν' ἀγοράσῃ

ΤΟΜΟΣ Γ'—4

φωμί και ότι αν διαρκεί ακόμη η κατάσταση εκείνη, δλοι των θ' απέθνησκον από την πείναν.

Επειδή δὲ εἶχε πολὺ καλὴν καρδίαν, γμέραν τινὰ ἔλαβε μίαν μεγάλην ἀπόφασιν καὶ εἶπεν εἰς τὴν μητέρα του:

— Ἀκουσε, μάνα! σὲ λίγο ἐρχεται ὁ Ὀκτώβρις καὶ τὰ λαχανικά τοῦ κήπου θὰ παγώσουν· δὲν θὰ-
χης πλεῖα φωμί νὰ
μας δώσης· ἐγώ,
μάνα, θὰ πάγω νὰ
δουλέψω...

Ἡ τολαιπωρος
χήρα ἀκούσασα τὸν
υἱὸν της νὰ ὁμι-
λῇ κατ' αὐτὸν τὸν
τρόπον συνεχινήθη
πολύ.

— Παιδί μου,
καλὸ μου παιδί, ἀ-
νεφώνησεν ἐναγκα-
λισθεῖσα καὶ φιλή-
σασα τὸν Παναγιώ-
την, ἔχεις καλὴ
καρδιά· μὰ ποῦ θὰ-
δρῃς δουλειά, παι-
δάκι μου;

— Ὡς τὴς μεγά-
λες πολιτεῖες, μά-
να, καὶ θὰ κερδίσω
λεπτά...

— Καὶ ποῦνε αὐ-
τὲς ἡ πολιτεῖες;
μακριὰ, πολὺ μα-
κριὰ ἀπ' ἐδῶ! δὲν
γνωρίζεις κανένα!
καὶ ὕστερα τί θὰ
ἀπογίνω ἐγώ, προ-
σέθηκε προσπαθοῦ-
σα νὰ κρύψῃ τὰ
δάκρυά της, τί θὰ
ἀπογίνω ἐγώ ἡ κα-
κομοίρα, σὰν δὲν ἔ-
χω τὰ παιδάκια μου
δλόγυρά μου, νὰ μου

δίνουν δύναμι νὰ ὑποφέρω τὴν κακομοιριά; Ἀχ!
Παναγιωτάκη μου, θ' ἀφήσω κατὰ μέρος τὴν ντρο-
πή, θὰ πάρω τὴς πόρτες καὶ θὰ διακονεῦω γιὰ
νὰ καφοῦσω, μὰ μὴ φύγῃς, παιδάκι μου. Εἶσαι
μικρὸ ἀκόμα γιὰ νὰ ξενιτευθῇς, καρδούλα μου.

— Ὁχι, μάνα, ἀπήντησε τὸ παιδίον, δὲν εἶμαι
μικρὸς. Κ' ἔνα ἄλλο παιδί ἀπ' τὸ χωριό μας, ὁ
Σωτήρης τῆς κυρᾶς Γιώργαινας, ἐπῆγε 'ς τὰ ξένα.
Τοῦ ἀγέρασαν μιὰ μαῖμου καὶ τὴν ἔβαλαν μέσ' 'ς

ἓνα κλουβί· σὲ κάθε χωριὸ που 'περνοῦσε, ὁ κόσμος
ἔτρεχε νὰ ἰδῇ τὴν μαῖμου, ὁ Σωτήρης ἐτραγουδοῦσε
κ' ἐμάζωνε πεντάρες, κ' ἔτσι ἔστειλε 'ς τὴ μάνα
τοῦ ἓνα κομπόδεμα.

— Μὰ γώ, ψυχὴ μου, δὲν ἔχω νὰ σ' ἀγοράσω
μαῖμου.

— Τί μ' εἰπὲ; πάγω καὶ χωρὶς μαῖμου.

— Καὶ 'ς τὸν
δρόμο πῶς θὰ ζῆς;

— Μ' ἔμαθες
τραγουδιὰ, θὰ τα
τραγουδῶ.

— Μὰ, περνῶν-
τας ἀπὸ τὸ βουνό,
ἀν σε βροῦν ἀγρίμια
καὶ σε πειράζουν;

— Τ' ἀγρίμια
δὲν τρώγουν τὰ παι-
διά που πᾶν 'ς τὴν
ξενιτειά· νὰ κερδι-
σουν λεπτά γιὰ τὴν
μητέρα τους...

— Ἀχ, παιδάκι
μου! τὸ ξέρεις πως
ἀν πάθῃς τίποτε θὰ
πεθάνω ἀπ' τὴν
λύπη μου. Μείνε
μαζὶ μας· σὰν με-
γαλώσῃς θὰ σε βάλ-
ω κάπου ἐδῶ νὰ
φυλάγῃς ἀγελάδες
καὶ σὰν εἰμασθε
ὅλοι μαζὶ θὰ ὑπο-
φέρνω μετὰ πειν-
δυατὴ καρδιά τὰ
βάσανα καὶ τὴς πί-
κρες!

Οἱ συγκινητικοί
λόγοι τῆς μητρός
τοῦ δὲν μετέβαλον
τὴν ἀπόφασιν τοῦ
Παναγιώτη.

— Ὁχι, μητέ-
ρα, εἶπε, ἀρξά με

νὰ πάγω. Μοῦ εἰπὴν πως 'ς τῆς μεγάλης πολιτεῖας
βρίσκουν δουλειὰ δοὶ θέλουν νὰ δουλέψουν· μὰ ἐδῶ
πέρα κανεὶς δὲν βρίσκει. Καὶ νὰ σου πῶ καὶ τὰ λ-
λο; εἶπε μὲ ὑπερηφάνειαν, εἶμαι ὁ μεγαλύτερος ἀ-
δελφός, καὶ τώρα που πέθανε ὁ πατέρας μας· εἶμαι ὁ
ἀρχηγὸς τοῦ σπιτιοῦ· δικό μου χροῖος εἶνε νὰ σε
βοηθῶ νὰ κυβερνήσῃς τὰ μικρά. Ἐλα, μὴν κλαῖς,
μανούλα μου, σὲ λίγα χρόνια θάρῃς ὡς καὶ με-
γάλος καὶ θὰ σου φέρω λεπτά νὰ τρῶς ζωμί ἀπὸ

ΤΟ ΠΑΙΔΙΟΝ ΦΩΜΗΣΕΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΚΑΛΗΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΤΟΥ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΟΛΗΝΤΕ ΘΕΡΜΩΣ (Σελ. 51)

σιτά· καὶ ὄχι ἀπὸ ἀραποσίτι, καὶ νὰ ζοῦμε ὅλοι εὐ-
τυχισμένοι...

— Ἀχ! παιδί μου... παιδί μου...

— Μάνα, μὴν κλαῖς, γιὰ τὸ καλὸ μας πάγω.

Μὲ τὴν πεποίθησιν ἔλεγε ταῦτα ὥστε ἡ μήτηρ
τοῦ ἐπέσθη ἐπὶ ὁ υἱὸς της ὅς ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν
τοῦ καὶ δὲν ἀντεστάθῃ πλέον.

Καρδιά μανούλα μου, καὶ δὲς μου τὴν εὐχὴν σου
νὰ τὴν ἔχω φυλακτὸ 'ς τὴν ξενιτειά!

— Ἀχ! ἄς εἶνε, παιδί μου, εἶπε, πνίγουσα ἓνα
λυγμόν, σῦρε μετὰ τὸ καλὸ, ἀπ' οὗ το θέλεις τόσο.
Σοῦ δίνω τὴν εὐχὴν μου, καὶ θὰ παρακαλῶ τὸν Θεὸν
νύχτα μέρα νὰ σε φυλάγῃ γιὰτὶ εἶσαι καλὸ παιδί·
μὰ κύττα νάρθῃς γρήγορα πίσω, Παναγιώτη μου·
αὐτὴν τὴν χάρι μονάχα σοῦ ζητῶ ἡ φτώχῃ ἡ μα-
νούλα σου· θάμει ἀπαρηγόρητη ἀν ἀργήσῃς νὰ μου
ἔλθῃς.

— Μείνε ἡσυχῇ, θάρῃς γρήγορα.

Τὸ παιδίον ὤρμησεν εἰς τὴν ἀγκάλῃν τῆς μητρός
τοῦ καὶ τὴν ἐφίλησε θερμῶς...

Β.

Αἱ προετοιμασίαι τῆς ἀναχωρήσεως ἐγένοντο τάχι-
στα· ἡ κυρὰ Σοφία ἔβαλεν ἐντὸς ἐνὸς σάκκου τὰ
ἀσπρόρουχα τοῦ υἱοῦ της· ἔβαλεν ἐπίσης καὶ τὸ
καρβέλι τὸ ὅποιον ἔμενεν εἰς τὸ ἐρμάριον καὶ τὴν
ἐπαύριον, ἀπὸ τὴν χαρὰν, συνώδευσεν τὸν υἱὸν της,
μὲ τὰ δύο μικρά της τέκνα, μέχρι τῆς καμπῆς τοῦ
μεγάλου δρόμου.

Καθ' ὁδὸν ἔδωκε πολλὰς παραγγελίας εἰς τὸν
υἱὸν της καὶ ὑπενθύνισεν εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς συμ-
βουλὰς τὰς ὁποίας τῷ εἶχεν ἀφήσῃ ὁ πατήρ του
ἀποθνήσκων· διότι ὁ μακαρίτης ὁ Σαραντῆς ἦτο
γνωστικὸς καὶ τίμιος ἄνθρωπος καὶ εἰς τὴν τελευ-
ταίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς του ἀφῆκε παραγγεῖλαι εἰς

τὸν μεγαλύτερον υἱὸν του, ὅστις ἠδύνατο νὰ τον ἐν-
νοήσῃ, διότι τὰλλα παιδιά του ἦσαν πολὺ μικρά, νὰ
εἶνε φιλόπονος καὶ τίμιος καὶ ἀγαθός.

— Ναι, μάνα, ἀπεκρίθη ὁ Παναγιώτης, σοῦ δίνω
ὑπόσχεσιν νὰ εἶμαι πάντα καλὸς καὶ νὰ μείνω ὁξίος
τῆς ἀγάπης σου.

Ἄλλ' ὅταν ἐπληρίσεν ἡ συγγὴ τοῦ ἀποχωρι-
σμοῦ, ἡ καρδιά τῆς δυστυχῆς μητρός ἐσπαράχθη
καὶ ἔρριψε πάλιν τοὺς λυγμούς της· τὸ θάρρος της
τὴν ἐγκατέλειπε· ἤθελε νὰ κρατήσῃ τὸν υἱὸν της,
τὸν ἀγαπητὸν της Παναγιώτην.

— Μὴν πᾶς, παιδί μου, μένε μαζὶ μας, τῷ
ἐπανελάμβανε κλαίονσα. Ἀχ, πῶς θὰ ὑποφέρω τὸν
χωρισμὸν σου!...

Τὸ παιδίον ἔμεινε σταθερὸν εἰς τὴν ἀπόφασίν
του, ἐφίλησε τελευταῖαν φορὰν τὸν Λάμπρον καὶ τὸν
Κωστήν, ἐφίλησε τὴν μητέρα του σφίγγων αὐτὴν
εἰς τὴν ἀγκάλῃν του μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ
ἀπεμακρύνθη, δακρυσιμένους ἔχων τοὺς ὀφθαλμούς
καὶ λυπημένῃ τὴν καρδίαν.

Μετά τινα βήματα ἐστράφη νὰ ἰδῇ καὶ πάλιν τὰ
ἀγαπητὰ δύντα τὰ ὁποῖα ἀπεχωρίζετο. Ἡ μήτηρ
τοῦ ὅσον τὸν ἔδλεπον, ἀκόμη οἱ ὀφθαλμοὶ της,
τῷ ἔκαινε νεῦμα ἀποχαιρετισμοῦ κλαίονσα. Ὁ
ἀδελφός του ἐκίνησε ἐν λευκὸν μανδήλιον μὲ τὰς
μικράς του χεῖρας. Ὅσον σκληρὸς καὶ ἐν ἧτο ὁ
χωρισμός ἐκείνος ὁ Παναγιώτης τὸν ὑπέφερε μὲ
γενναϊότητα. Ἐξήκολούθησε λοιπὸν τὸν δρόμον του
καὶ ἀπ' οὗ ἔστειλε τελευταῖον ἀποχαιρετισμὸν εἰς
τὴν μητέρα του καὶ τ' ἀδελφιά του, ἐξηφανίσθη ὅπισω
ἀπὸ τὰ ὑψηλά δένδρα τοῦ δρόμου.

Ἐβάδιεν εἰς ἀναζήτησιν μέλλοντος!...

(Ἐπεται συνέχεια).

Α. Π. Κ.

(Κατὰ τὸ γαλλικόν.)

ΕΙΣΙΕΛΕ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΝ

Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ

Μία γρατά λευκή όρνις άνέτρεφε με πολλήν στοργήν τὰ νεοσσά της τὰ όποια ήσαν έξυπνα και χαριτωμένα. Ό,τι έλεγεν εις αυτά ή μήτηρ των τὸ έκαμνον με προθυμίαν και ποτὲ δὲν μετενόουν.

Ημέραν τινα ή όρνις ώδήγησε τὰ πουλάκια εις τήν όχθην ενός ρυακίου· ό περίπατος ήτο έξαίρετος· μετ' όλίγον ή όρνις παρετήρησεν ότι ή άπάναντι όχθη ήτο καλλιτέρα· έπειδή δὲ εις τὸ μέρος τοῦ ρυακίου εύρίσκετο μία μεγάλη πέτρα, έσκέφθη ότι ήτο κατάλληλος εύκαιρία εκείνη νά μάθῃ τὰ μικρά της νά πηδούν. Δὲν ήτο μεγάλη δυσκολία νά πηδήσουν άπό τὸ μέρος όπου ήσαν εις τήν πέτραν και άπό τήν πέτραν εις τήν άλλην όχθην.

Τοῖς έδωκε λοιπόν τὸ παράδειγμα, επήδησεν αὐτή πρώτη, και έπειτά τα έφώναξε νά έλθουν και εκείνα· αλλά πρώτην φοράν επί ζωῆς των τὰ νεοσσά έφάνησαν άπειθή.

— Έλάτε, έφώναζεν ή μήτηρ, έλάτε δὲ δειλά! Και εκτύπα τὰς πέτρους της. Πηδήξατε όπως έγώ. Κάμετε γρήγορα· βάλετε τὰ δυνατά σας, προσπαθήσατε! Λιγανά!

— Δὲν μπορούμε, δὲν μπορούμε! άπεκρίνοντο τὰ μικρά πουλάκια.

— Είμπορεῖτε άν θελήσετε, εἶπεν ή όρνις· κτυπήσατε μονάχα τὰς μικρές σας φτερούγες όπως έκαμν έγώ και θά ιδήτε πῶς θά σας σηκώσουν.

— Κτυκώ τὰς φτερούγές μου όσον είμπορώ, μητέρα, άπεκρίθη ό Μικρούλης, τὸ μικρότερον τῶν νεοσσών, μὴ δὲν κατορθώνω νά πετάξω· οὔτε νά πηδήξω είμπορώ, είμαι βαρὺς άπό πίσω.

Η όρνις έγέλα διὰ τὰς διήθεν προσπαθείας τοῦ μικροῦ της υἱοῦ τὰς όποίας κατέβαλλε διὰ νά πετάξῃ. Ό δυστυχῆς Μικρούλης ενόμιζεν ότι επήδα άλλ' ή αλήθεια εἶνε ότι εἰ πόδες του δὲν έσηκόνοντο άπό τὸ έδαφος.

— Η πέτρα εἶνε πολύ μακρὰ, πολύ μακρὰ, επανειλάμβανον οἱ δύο άδελφοί.

— Αἰ, ὅς εἶνε, εἶπεν ή όρνις, άφ' οὗ άνωφελὺς πολλήν θωρα άκόμη τα παρεκίνησε νά πηδήσουν· σήμερον εἶνε αδύνατον· ὅς τ' άφίσωμεν δι' άλλην ήμέραν. Αλλ' αὐτή ή άναβολή δὲν θά σας ώφελέσῃ. Αὐτό που δὲν θέλετε νά κάμετε σήμερα, όκνηρά, πρέπει επί τέλους νά το κάμετε μὲν ήμέραν.

Η όρνις επήδησεν όπισω άπό τήν πέτραν εις τήν όχθην και επέστρεψε λυπημένη εις τὸν όρνιθώνα, κατόπιν της δὲ ήρχοντο τὰ πουλάκια, τὰ όποια έλεγον μεταξὺ των.

— Πολύ απαιτητική εἶνε ή μητέρα! Άκούς εκεί νά ζητᾷ νά πηδήσωμεν τόσον μακρὰ εν ᾧ δὲν έχομεν άκίμη μεγάλη πτερὰ οὔτε δυνατὰ πόδια διὰ νά πόρωμεν γόρα, εν ᾧ σχεδόν δὲν έχομεν οὐρην!

— Έγώ έκαμα ό,τι μπόρετα, εἶπεν ό Μικρούλης· εκτύπητα πολύ τὰς φτερούγές μου.

— Κουτό, άνέκραζεν εις τῶν μεγαλειτέρων του άδελφῶν, τί ώφελεῖ νά κτυπᾷς ένα πράγμα που δὲν έχεις!

— Ημεῖς οὔτε επροσπαθήσαμε νά πηδήσωμε· τὸ έξάραμε πῶς ήτο χαμένος κόπος, εἶπαν τὰ άλλα.

Η όρνις άφ' οὗ επέστρεψεν εις τήν έπαυλει, έκαμεν όλίγους γύρους εις τὸ μαγειρεῖον· είχε τὸν σκοπόν της· και μετ' όλίγον εύρεν ό,τι εἴηται, δηλαδή εν τεμάχιον λευκοῦ ψωμίου· Έφώνησε τότε ν' αναγγείλῃ τὸ εύρημά της, και τὰ νεοσσά έτρεξαν όλα με άνοικτὸν ράμφος, τὸ καθὲν δὲ ήλιπιζεν ότι θά λάβῃ τὸ μερίδιόν του.

— Όχι, όχι, εἶπεν ή κυρά όρνις. Το γεῦμα δὲν εἶνε δι' όλους σας. Εἶνε δι' εκείνο μόνον άπό τὰ παιδιὰ μου τὸ όποῖον επροσπάθησε νά πηδήσῃ εις τήν πέτραν όπως τὸ επρόσταξα.

Έλα εδώ, Μικρούλη, σὺ έβαλες τὰ δυνατά σου νά υπακούσης, σὺ έχεις τὸ δικαίωμα νά λάβῃς ανταμοιβήν. Δὲν εἶνε ανάγκη νά επιτύχῃ κανεὶς διὰ μιᾶς εις ό,τι επίχειρεῖ, αλλά πρέπει νά βάλῃ όλα τὰ δυνατά του, νά προσπαθῇ όσον μπορεί διὰ νά επιτύχῃ. Η προσπάθεια δὲν εἶνε μικρὸν πράγμα· εἶνε ή μισή επιτυχία· αλλά σεῖς εἰ άλλοι δὲν με ήκούσατε.

Τήν επάυριον ό Μικρούλης ενθαρρυνθεὶς προσπαθήσε και πάλιν νά πηδήσῃ και μάλιστα νά πετάξῃ. Τόσῃν δὲ θέλησιν έδειξεν ώστε κατορθώσε πρῶτος άπ' όλους νά πετάξῃ εις τήν πέτραν και άπ' εκεί εις τήν άλλην όχθην τοῦ ρυακίου.

— Τι σας έλεγα; άνέκραζεν ή όρνις εις τὰ όκνηρά τέκνα της· αὐτό εἶνε τὸ μικρότερον άπ' όλα, αλλά με τήν επιμονήν και με τήν σταθεράν άπόφασιν κατορθώσε νά σας πείσῃ! Τι εντροπή!

Τὰ νεοσσά δὲν εύχαριστήθησαν διόλου άπό τήν επίπληξιν εκείνην τῆς μητρός των, άλλ' όμως τὸ μάθημα τὰ ώφελέσῃ· ή φιλοτιμία, ή άμικλα τὰ παρεκίνησε νά προσπαθήσουν και αὐτὰ και μίαν ήμέραν εἶπον εις τήν όρνιθιν:

— Μητέρα, και ήμεῖς είμπορούμεν νά πετάξωμεν εις τήν πέτραν.

Και πραγματικῶς, τὸ εἶπαν και το έκαμαν.

— Εὐγέ σας, παιδιὰ μου, εἶπεν ή όρνις.

— Ναί, μὰ εἶνε πολύ κουραστικό, έλεγον άναμεταξύ των· εν τούτοις με τήν άτκῃσιν και τήν συνήθειαν· είδον μετ' όλίγον ότι ήτο πολύ εύχάριστον νά εἰξεύρουν νά πετοῦν όλίγον και νά επισκέπτονται και τὰ τριγύρω μέρη. Τότε ενόησαν ότι είχε δίκαιον ή μήτηρ των και ύπήγαν εις αὐτήν και τη ώμολόγησαν ότι είχαν άδικον.

Ω, βλέπετε, κατὰ βάθος ήσαν πολύ καλά πουλάκια.

Η ΕΛΑΤΗ

— Σὺ, έλεγεν ή άμπελος ποτὲ εις τήν ελάτην, Ὑψόνεις υπερήφανος τήν κορυφήν εις μάτην, Εἶσαι αλύγιστος, ψυχρά· εἰν έγώ δὲν έχω Σκιάν πλουσίαν καθὼς σὺ, πλὴν σταφυλήν παρέχω· Ὑς ό γλυκύτατος ζωμός τὸν άσθενή κρατύνει, Τὸν γέροντα ζωογονεῖ, τὸν πύσχοντα φαιδρύνει.

Και ή ελάτη ήκουε τήν άμπελον σιγῶς, Και εἶπε μετὰ στεναγμοῦ πικροῦ: — Γνωρίζω όσα Προσφέρεις εις τὸν άνθρωπον· τὰ δῶρά του γνωρίζω· Αλλ' ό,τι άριστον· έγώ εις τοὺς θνητοὺς χαρίζω· Διότι όταν κοιμηθοῦν τὸν ύπνον τοῦ θανάτου Σανίδας δίδω εις αὐτοὺς τοῦ νεκρικοῦ κρεββάτου.

(ἐκ τοῦ 1. Κεφαλοῦ)

ΑΧΙΛΛΕΥΣ ΠΑΡΑΣΚΟΣ

ΤΟ ΚΑΛΛΙΤΕΡΟΝ ΙΑΤΡΙΚΟΝ

(ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ ΔΙΑ ΠΟΛΥ ΜΙΚΡΑ ΠΑΙΔΙΑ)

ΙΑΤΡΟΣ άν ήτο ή Παρασκευούλα, δὲν θά τήν εθεράπευε γρηγορώτερα τήν μητέρα της· άκούσατε και κρίνατε.

Η μητέρα τῆς Παρασκευούλας ήτο άσθενής, πολύ άσθενής. Μίαν εβδομάδα ήτο εις τὸ κρεβάτι χωρὶς νά μπόρῃ νά συκωθῇ. Εκείνο δὲ πού τήν έλύπει περισσότερο ήτο ότι δὲν είμποροῦσε νά έργασθῃ και νά κερδίσῃ χρήματα διὰ νά θρέψῃ τήν μικράν της Παρασκευούλαν. Ωί πόσον ήθελε νά γίνῃ καλά· αλλά διὰ νά γίνῃ καλά επρεπε νά πάρῃ Ιατρικά, και ή καίμένη ή μητέρα δὲν είχε χρήματα νά τ' αγοράσῃ.

Η Παρασκευούλα εἰξεύρει ότι τὰ περισσότερα Ιατρικά τὰ κατασκευάζουν άπό άνθη. Μίαν πρωίαν λοιπόν, ενῶ ή μητέρα της έκοιμάτο άκόμη, σηκώνεται ή Παρασκευούλα σιγά σιγά, παίρνει εν μικρὸν καλάθκι και πηγαίνει εις τοὺς άγρούς νά συλλέξῃ άνθη.

Η Παρασκευούλα δὲν εἰξεύρει ότι όλα τὰ άνθη τοῦ άγροῦ δὲν κάμνουν Ιατρικόν και ότι μερικά μάλιστα άπ' αὐτὰ εἶνε και φαρμακερά. Κόπτει λοιπόν ό,τι εύρη, φρον-

τίζουσα μόνον νά εκλέγῃ τὰ ωραιότερα.

Όταν επέστρεψε δὲν εἰσηλθεν άμέσως εις τὸ δωμάτιον, διὰ νά μὴ ταραξῇ τὸν ύπνον τῆς μητρός της, άλλ' επερίμενεν όλίγον εις τήν αὐλήν έως ότου έξυπνήσῃ μόνη της.

Και όταν έξύπνησε, τῇ έφερε τὰ άνθη και τῇ εἶπε:

— Νά! μανούλα μου, σοῦ έφερα άνθη νά κάμῃς γιατρικά και νά γίνῃς καλά.

Τότε ή μητέρα έγέλασεν, έφίλησε με άγάπην τήν κόρην της και άμέσως ήσθάνθη ότι ήτο καλλιτέρα· διότι τὸ καλλιτερον Ιατρικόν εις τὰς μητέρας και τοὺς πατέρας εἶνε νά βλέπουν ότι τὰ παιδιὰ των τοὺς άγαποῦν και ότι έχουν καλήν καρδίαν.

Επειτα έλαβε τὰ άνθη εξέλεξε τὰ καταλληλότερα και ώδήγησε τήν Παρασκευούλαν νά της κάμῃ με αὐτὰ ένα ζεστό.

Τήν άκόλουθον ήμέραν ή μητέρα τῆς Παρασκευούλας ήτο εντελῶς καλά και ήρχισε πάλιν νά εργάζεται.

ΤΑ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΙΠΤΗΡΟΣ

Σήμερον θά ὁμιλήσωμεν περὶ τινων πραγμάτων, τὰ ὅποια χρησιμεύουν εἰς τὸν καθαρισμόν καὶ τὴν περιποίησιν τοῦ σώματος μας.

Ταῦτα δὲ εἶνε ὁ σπόγγος, ὁ σάπων, τὰ κτένια, αἱ ψήκτραι τὸ ὀδοντοσμητικὸν ὕδωρ... καὶ τίποτε περισσότερο. Τὰ λοιπὰ εἶνε πολυτέλεια, εἶνε περιττά. Τὰ μέσα τοῦ καλλωπισμοῦ πρέπει νὰ τ' ἀφήσωμεν εἰς τοὺς ἀέργους, εἰς τοὺς ἀνωφελεῖς, εἰς ἐκείνους ὅτινες, ἔχοντας εὐλίγην ἀξίαν οἱ ἴδιοι καὶ μὴ δυνάμενοι νὰ ἐκτιμηθῶν δι' αὐτὴν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, προσπαθοῦν νὰ ἐλκύσουν τὴν προσοχὴν μὲ τὰ ἐνδύματά των καὶ τὴν ὑπερβολικὴν φροντίδα τὴν ὅποιαν καταβάλλουν διὰ τὸν καλλωπισμὸν των.

Ἡ καθαριότης εἶνε σχεδὸν ἀρετὴ, ἀλλ' ἡ φιλαρέσκεια εἶνε ἐλάττωμα καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ εἰς τὰς γυναῖκας.

Εἰς τὴν ἡλικίαν σας οἱ ἄρρενες—καὶ μερικὰ κοράσια—ἔχουν ἀνάγκην προτροπῆς διὰ νὰ περιποιῶνται τὴν ἐνδυσκαίαν των. Δὲν ἐννοοῦν ποῖον σημασίαν ἔχουν τὰ ἀπλοῦστατα πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων θέλομεν ὁμιλήσῃ σήμερον. Εὐχομαι δὲ εἰς ὅσους ἔχουν τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴ περιποιῶνται τὸν ἑαυτὸν των, νὰ συνδέσουν στενὴν γνωριμίαν μὲ τὰ ἀντικείμενα, τὰ ὅποια ἀνέφερα ἀνωτέρω, καὶ νὰ εἴνε πάντοτε καθαροὶ καὶ κομφοὶ χωρὶς, ἐννοεῖται, φιλαρέσκειαν.

Ἄς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὸν σπόγγον.

Ἄν σας ἐρωτήσω εἶνε πέτρα, φυτὸν ἢ ζῶον; βεβαίως θὰ εὐρεθῆτε εἰς ἀμνηχανίαν καὶ θ' ἀποκριθῆτε τυχαίως ὅτι εἶνε ἐν ἑκ τῶν τριῶν τούτων. Τοῦτο δὲν θὰ εἶνε παράδοξον. Μέχρι πρὸ ἐλίγου εἰσέτι οἱ σοφοὶ ἐφίλονεῖσκον ἂν ἦτε ζῶον ἢ φυτὸν. Σήμερον εἶνε τέλος πάντων σύμφωνοι, παραδεχόμενοι ὅτι εἶνε ζῶον κατωτέρας τάξεως (Ζωόουτον).

Ὁ σπόγγος ζῇ εἰς τὴν θάλασσαν προσκεκολλημένος ἐπὶ βράχων. Ἄν δ' ἐγγίσωμεν τὸν σπόγγον ζωντῶν βλέπομεν αὐτὸν νὰ συστέλλεται ὀλίγον.

Ἦπάρχουσι, πολλῶν εἰδῶν σπόγγοι, καὶ διαφόρων ποιότητων. Οἱ σπόγγοι, οἱ ὅποιοι χρησιμεύουν νὰ σβύνουν τὴν κιμωλίαν ἀπὸ τὸν μαυροπίνακα καὶ τοὺς ὁποίους μεταχειρίζονται διὰ τὰς κοινὰς οἰκιακὰς ἐργασίας, ἔχουν βαθύ χροῖμα καὶ εἶνε κάπως τραχεῖς εἰς τὴν ἀφήν, ἔχουν πολλὰς μεγάλας ὀπὰς, ἐν ᾧ οἱ προωρισμένοι διὰ τὴν περιποίησιν τοῦ σώματος εἶνε γαίιοι κιτρινωποὶ, λεπτοὶ καὶ μαλακοὶ, ἢ ἐπιφανείᾳ τῶν εἶνε ὥσαν βελούδον, καὶ ἔχουν πλείστας μικρὰς ὀπὰς.

Οἱ χονδροειδεῖς σπόγγοι ζῶσιν εἰς τὰς θερμότητας θαλάσσης, ἐν τῷ Μεξικανικῷ κόλπῳ, καὶ τῇ Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ. Οἱ καλοὶ δὲ εὐρίσκονται εἰς τὰ

εὐκράτα ὕδατα, ἰδίως δὲ εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν· ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοὺς ὠραιότερους καὶ τοὺς περισσότερον ἐκτιμημένους σπόγγους παράγει ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Συρία.

Εἰς τινὰ παράλια συνάγουν τοὺς σπόγγους μετὰ καμάκι, εἶδος μεγάλων περονῶν μὲ ἐξείς ὀδόντας. Διευθύνουν τὸ καμάκι εἰς τοὺς βράχους ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶνε κολλημένοι οἱ σπόγγοι, τοὺς ἀποσπῶν καὶ τότε πλέουσιν ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος ἐξαγίζει καὶ καταστρέφει τοὺς σπόγγους, καὶ τότε ἀναγκάζονται νὰ ράπτουν καὶ ἐμβαλόνουν αὐτοὺς.

Πρὸς ἐξαγωγήν τῶν κλῶν σπόγγων οἱ σπογγαλιεῖς βυθίζονται εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἀποσπῶσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν βράχων, κόπτοντες τὴν στενὴν ἀλλὰ σκληρὰν ρίζαν των. Οἱ Ἕλληνες ναῦται, ὅτινες εἶνε ἀτρόμητοι ὄνται, πρὸ πάντων δὲ οἱ Ὑδραῖοι καὶ οἱ Καλύμνιοι διαπρέπουν εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς σπογγαλιεῖας. Ἀλλ' ἀπὸ τινων ἐτῶν εἰσῆχθησαν καὶ αἱ μηχαναί, διὰ τῶν ὁποίων οἱ ὄνται κατέρχονται εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης, φοροῦντες φόδεραν στολὴν ὡς πανοπλίαν καὶ ὁμοιάζοντες μὲ μεσαιωνικοὺς πολεμιστάς· τὸ σπογγαλιεὺτικὸν πλοῖον αὐρεῖ αὐτοὺς κατόπιν διὰ χονδροῦ σχοινίου, οὗτοι δὲ εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης σύρονται, ὡς εἶπεν, ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἀποσπῶσιν ὄρους σπόγγους συναντήσωσιν εἰς τὸν δρόμον των· ἐννοεῖται ὅτι ἐπάνω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἰδιαιτέρα μηχανὴ στέλλει ἀέρα εἰς τὸν τοιμηρὸν δῦτην, ὅστις, ἐάν λάβῃ ἀνάγκην, κινεῖ τὸ σχοινίον καὶ τὸ ἀναβιβάζουν. Ἀλλ' εἶνε τρομερὰ ἐπικίνδυνον τὸ ἔργον τοῦτο τῶν δυνάμεν ὅτινες κάποτε πνίγονται ἢ τρώγονται ἀπὸ καρχαρίας καὶ διὰ τοῦτο οἱ τοιοῦτοι λαμβάνουν ἐξαιρετικὸν μερίδιον. Οἱ σπόγγοι τῆς Ἑλλάδος εἶνε γνωστοὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες σπογγαλιεῖς, ὅτινες μέχρι τῆς Τυνιδος προχωροῦν πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ ἔργου των.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἀλμύρας τῶν σπόγγων ἀφαιροῦσι τὸ στρώμα ὕλης τινὸς ὡς πηκτὸς τὸ ὁποῖον περιβάλλει τὰς ἱνὰς των. Τότε βυθίζουσιν αὐτοὺς εἰς ὕδωρ περιέχον ὀξὺ τι τὸ ὁποῖον συμπληρῶναι τὸν καθαρισμόν των, ἔπειτα δὲ τοὺς ξεπλύνουν μὲ προσοχὴν.

Διὰ τὸ σπόγγισμα τοῦ σώματος ὁ σπόγγος εἶνε καταλληλότερος. Ἀλλὰ πρέπει νὰ φροντίζωμεν νὰ τον διατηρῶμεν καθαρὸν μὲ συχνὸν σαπῶνισμα εἰδεμὴ κρατεῖ ἀκαθαρσίας τινος, αἱ ὁποῖαι τῷ δίδουν κακὴν ὀσμήν.

Μετὰ τὸν σπόγγον ἐρχόμεθα εἰς τὸν ἀχώριστον σύντροφόν του, τὸν σάπωνα.

Ὅλοι εἰξεύρετε τί εἶνε ἡ μπογάδα. Εἰς μέγα τι

δοχεῖον συσπυρεύουν τὰ ἅπλута καὶ χύνουν ἐπ' αὐτῶν ζεστόν νερόν ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔχουν στάκτην. Τὸ νερόν τοῦτο περιέχει εἶδος ἁλατος, τὸ ὁποῖον λέγεται πὸ τ α σ α καὶ ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἐνώνεται μὲ τὰς λιπαρὰς οὐσίας καὶ νὰ σχηματίζῃ διαλυτὸν τι μίγμα. Τὸ μίγμα τοῦτο εἶνε σάπων, ὁ ὁποῖος χρησιμεύει ν' ἀραιῇ τὰς ἄλλας ἀκαθαρσίας τῶν ἀπλῶτων.

Ἡ στάκτη λοιπὸν περιέχει πὸ τ α σ α ν· δυνάμεθα δὲ νὰ ἐκβάλωμεν αὐτὴν ἐν πλύνωμεν τὴν στάκτην καὶ ἔπειτα ἐξατμίσωμεν τὸ νερόν τὸ ὁποῖον περιέχει πῦρσσαν· πράττομεν δηλαδὴ τὸ ἴδιον ὡς νὰ ἐκβάλλωμεν τὸ ἅλς ἀπὸ τὸ θαλάσσιον ὕδωρ.

Ἡ στάκτη θαλασσίων τινων φυτῶν, ἢ φυκῶν περιέχει διαφορὸν ἅλς, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς οἰκογενείας τὸ ὁποῖον ἔχει τὰς αὐτὰς ιδιότητας, τὴν σὸ δ α ν. Ἡ σὸ δ α ἐξάγεται καὶ ἀπὸ τὸ μαγειρικὸν ἅλς διαλυόμενον.

Ὅταν ἐργάτης τις ἔχη τὰς χεῖράς του ἀκαθάρτους ἀπὸ παλαιῶν τινων ὀλῶν, ἂν τὰς πλύνῃ ὀλίγον μὲ σὸ δ α ν ἢ πὸ τ α σ α ν, γίνονται ἀμέσως καθαραί. Ἀλλ' αἱ οὐδαί αὐταὶ σκληρύνουν καὶ ρυτιδύνουν τὸ δερμα, προσέτι δὲ χαλοῦν τὰ ὑφάσματα καὶ καταστρέφουν τὸ χροῖμα των. Διὰ τοῦτο αὐτῶν μεταχειρίζομεθα τὸν σάπωνα, ὅστις δὲν ἔχει μὲν τὸ σκληρὸν, ἀλλ' εἶνε περισσότερο εὐμεταχειρίστως.

Πρὸς κατασκευὴν τοῦ σάπωνος ἀρκεῖ νὰ βράσῃ τις διαλύσιν πὸ τ α σ ῆς ἢ σὸ δ ας μὲ παχύ τι σῶμα· ἔλαιον τῆς ἐλαίας, φοινικέλαιον ἢ ἄλλο τι ἔλαιον ἐξαγόμενον ἀπὸ τὸ στέαρ, κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν κηρίων. Ὅταν ψυχρανθῇ τὸ ὑγρὸν, ὁ σάπων ἐπιπλέει τὸν ξηραίνον, ἔπειτα τὸν θέτουν εἰς τύπους (καλοῦπια) καὶ τῷ δίδουν διάφορα σχήματα. Σίππων κατασκευάζεται ἐξαιρετὸς ἐν Ἑλλάδι, ἐκλεκτὸς δὲ εἶνε ὁ τῆς Ἐλευσίως καὶ τῆς Ζακύνθου καὶ ὁ τῆς ἐλληνικῆς νήσου Κρήτης. Ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ σάπωνος ὑπάρχει καὶ τὸ μοσχροσάπωνον, τὸν ὁποῖον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φέρουσιν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ πωλοῦσιν οἱ μυροπῶλαι καὶ κουρείς.

Μετὰ τὸν σάπωνα ἐρχόμεθα εἰς τὰ κτένια.

Τὰ κτένια κατασκευάζονται ἐκ ὕλου πύξου (τσιμσῆρι), ἐκ κέρατος, ἐξ ὀστράκου, ἐξ ὀστοῦ καὶ ἐξ ἐλεφαντόδοντος.

Ἄς εἰπωμεν πρῶτον περὶ τοῦ ἐλεφαντόδοντος.

Ὁ ἐλέφας ἔχει εἰς τὴν ἄνω σιαγόνα του δύο χαυλιόδοντας, οἱ ὅποιοι εἰς τοὺς μικροὺς μὲν ἐλέφαντας ἔχουν βάρος ἕως 100 λιτρῶν, εἰς τοὺς μεγάλους δὲ ἀπὸ τριακοσίων μέχρι ἑξακοσίων. Οἱ ὀδόντες τοῦ ἱπποποτάμου, τοῦ βονάσου καὶ ἄλλων πινῶν ζῶων παρῆγουσι παρόμοιον ὄστον.

Ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ θηρεύουν ἐπίτηδες τοὺς ἐλέφαντας, ὅπως προμηθεύωσι τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἢ βιομηχανία μεταχειρίζεται πρὸς κατασκευὴν κομψῶν ἀντικειμένων, ἢ τοὶ λαῶν μαχαίρων, κοπιτῶν, κτενίων, σφαιρῶν τοῦ σφαιριστήριου

καὶ διαφόρων ἄλλων κομφοτεχνημάτων. Ὁ ἐλεφαντόδοντος ἀποκτᾷ σημεῖον μεγαλειότητος ἀξίαν ἕνεκα τῆς σπανιότητος του καὶ τῆς καθ' ἡμέραν αὐξανούσης χρήσεώς του.

Εἰς τὴν Σιθέρην ἀνεκαλύφθησαν ἀληθῆ μεταλλεῖα ἐλεφαντοστοῦ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξάγεται τοῦτο ὡς ἀπὸ τὰλλα μεταλλεῖα τὸ μέταλλον ἢ ἀπὸ τ' ἀνθρακορυχῆς ὁ γαϊάνθρας. Εἶνε σωρὸς χαυλιόδοντων εἰδους τινὸς ἐλεφάντος πρὸ πολλοῦ ἐξαφανισθέντος. Τὰ ζῶα ταῦτα ἔτινα κατόικουν τὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Σιθέρην ἀπέθανον κατὰ ἐκατοντάδας, κατὰ χιλιάδας εἰς τὰς κοιλάδας ἐκείνας· τὰ ὕδατα παρέσυρον τὰ ὀστά αὐτῶν, ἅτινα ἀνευρίσκονται εἰς τινὰ μέρη ἀναμεμγμένα μὲ χονδρὴν ἄμμιον καὶ χάλικας.

Ὅστρακον εἶνε ἡ οὐσία, ἢ ἀρετὰ πρὸς κέρατον ὁμοιάζουσα, ἢ περιβάλλουσα τὰς χελώνας. Πρὸς κατεργασίαν μαλακῶν αὐτὸ ἐντὸς βραστοῦ ὕδατος. Πίνεται μαλακὸν καὶ λαμβάνει εἰσὸνδῆποτε σχῆμα. Συνήθως θέτουν αὐτὸ εἰς διάφορα καλοῦπια. Ὅταν ψυχρανθῇ τότε λειάνουν τὸ ἐξ αὐτοῦ κατασκευασθὲν ἀντικείμενον. Πρὸς κατασκευὴν κτενίων χύνουν εἰς καλοῦπι τὸ ὄστρακον καὶ ἔπειτα χαράσσουν τοὺς ὀδόντας μὲ μικρὸν πρίονον.

Τὸ ὄστρακον στοιχίζει ἀκριβὰ καὶ τὸ μεταχειρίζονται διὰ σκαυὴ πολυτελείας· τούτῃσι διὰ κοπιτῆρας, κτένια, καλύμματα σημειωματηρίων καὶ μικρῶν χρηματοφυλακίων κτλ. Κτένιον ἐξ ὀστράκου (ταρταρούρας) στοιχίζει τοὐλάχιστον εἴκοσι δραχμάς, δὲν διατηρεῖται δὲ πολὺ διότι μὴ ἀπείρομος τῆς κόμης κίνησις ἢ πτώσις αὐτοῦ τὸ θραύουσιν.

Τὸ κέρας εἶνε ἡ καταλληλότερα ὀλη πρὸς κατασκευὴν κτενίων, διότι εἶνε συγχρόνως καὶ ἐλαστικὸν καὶ δυνατόν.

Τὸ ἐν χρήσει εἰς τὴν βιομηχανίαν κέρας πρὸς κατασκευὴν κτενίων προέρχεται ἀπὸ τοὺς βοῦς, καὶ ἀπὸ τὸς ὀπλᾶς τῶν ἵππων. Παντὸς εἶδους ζῶον τὰ κέρατα χρησιμοποιοῖ ἢ βιομηχανία, ἰδίως δὲ τοῦ ἡμέρου ἢ ἀγρίου βοῦ, τῶν κριῶν, καὶ τῶν αἰγῶν. Ἡ ὀπλή τῶν ἵππων, οἱ ὀνυχες τῶν βοῶν, τῶν προβάτων εἶνε τῆς αὐτῆς οὐσίας μὲ τὰ κέρατα καὶ τὰ μεταχειρίζονται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον.

Ἡ κατεργασία τοῦ κέρατος εἶνε εὐκολωτάτη. Τὸ μαλακῶν καὶ τὸ πλατύνουν μεταξὺ πεπυρακτωμένων σιδηρῶν πλακῶν, καὶ σχηματίζουν πλάκας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον παχείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας κόπτουν τεμάχια διὰ διάφορα πράγματα ἰδίως δὲ διὰ κτένια.

Τὸ κέρας, ὅπως καὶ τὸ ὄστρακον, ὅταν ζεταθῇ πολὺ χύνεται εἰς τύπον (καλοῦπι) κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον κατασκευάζονται εὐκόλως πολλὰ ἀντικείμενα τῆς κοινῆς χρήσεως, μόνον στιλβώσεως ἔχοντα ἀνάγκην ὅπως παραδοθῶν εἰς τὸ ἐμπόριον. Τὰ κερὰτινα κομβία εἶνε χυτὰ. Ἀλλὰ τὸ χυτὸν κέρας ἔχει τὸ μειονέκτημα τοῦ ὀστράκου, τούτῃσι θραύεται εὐκόλως.

Βοσκέσθῃτε ποτε, φίλοι μου, πῶς κατασκευάζεται ἡ βοῦρτα; Ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο μέρη ἀπὸ τὴν λαθὴν καὶ τὰς τρίχας, αἵτινες εἶνε συνήθως τρίχες χοίρου ἢ ἀγριοχοίρου ἢ ἀπλῶς τρίχες ἐκ τῆς χαίτης τοῦ ἵππου.

Ἡ λαθὴ εἶνε ἐξ ὁστοῦ, ἐλεφαντόδοντος, ξύλου κτλ. Ἀφοῦ δώτουν εἰς τὴν ψήκτραν τὸ κατάλληλον σχῆμα, κάμνουν εἰς αὐτὴν ὅπας κανονικὰς. Ἄν αἱ ὅποιαι αὐταὶ διαπεροῦν πέρα πέρα τὸ ξύλον ὡς συμβαίνει εἰς τὰς συνήθεις ψήκτρας τῶν ἐνδυμάτων κα τῆς κόμης, ἐμβάζουν τὰς τρίχας διὰ τινος σπάγου, ὁ ὁποῖος ἐξέρχεται εἰς τὸ ὅπισθεν τῆς ψήκτρας μετὰ τὰς δεμένους εἰς αὐτὸν τρίχας· ὅταν ὅλαι αἱ ἱππικαὶ γαμίσεις ἀπὸ τρίχας, τότε στερεοῦν διὰ στρώματος ἰσχυροῦ κώλλας τοὺς σπάγους ὅστινες ἐξέρχονται ἐξ ἐκάστης ὁπῆς καὶ καλύπτουν αὐτοὺς διὰ ξυλίνου ἐπικαλύμματος.

Εἰς τὰς ψήκτρας τῶν ὀδόντων αἱ ὅποιαι δὲν φθάνουσι μέχρι τοῦ ἄλλου ἅκρου τῆς λαθῆς.

Ὅπως συμπληρώσωμεν τὰ σκεύη τὰ ἀπαιτούμενα πρὸ κόμινων πρέπει νὰ προσθέσωμεν καὶ ἓν φαλίδιον ὀδοντομηκτικὸν ὕδατος. Συμπεριλαμβάνομεν καὶ

τοῦτο διότι ἕκαστος πρέπει νὰ καθαρίζῃ τοὺς ὀδόντας τού τακτικῶς καθ' ἡμέραν ἔστω καὶ μετὰ κόνιν ψημένου ἄρτου καὶ μετὰ καθαρὸν ὕδωρ μόνον.

Περὶ τοῦ φαλιδίου θέλομεν εἶπαι ἄλλοτε, ὅτε θέλομεν πραγματευθῇ ἐν ἐκτάσει περὶ ὕδατος· σήμερον θὰ εἴπωμεν ὀλίγα περὶ τοῦ καλύμματος αὐτοῦ.

Τὸ στούπωμα ἢ πῶμα τοῦ φαλιδίου εἶνε ἐκ φελού· ὁ φελὸς δὲ ἐξάγεται ἀπὸ τὸν κορμὸν δένδρου τινὸς ὅπερ εἶνε εἶδος δρυός· ὁ κορμὸς οὗτος λίαν τυχεῖως αὐξάνων ἀποκατὰ φλοῖον πάχους 6 μέχρι 8 ὑπερχατομέτρων. Ἀποσπῶσιν αὐτὸν κατὰ κανονικὰς πλάκας, τὰς ὁποίας κόπτουν ἐπίσης εἰς μικρὰ τεμάχια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα κατασκευάζουν τὰ πώματα. ὁ καλλίτερος φελὸς εἶνε ἐλαστικὸς, ἀνευ ὀπῶν καὶ σκληρῶν μερῶν· ἀλλὰ τὸ εἶδος τοῦτο εἶνε σπάνιον καὶ στοιχίζει πολὺ. Διὰ τὴν κοινὴν χρῆσιν μεταχειρίζομεθα φελὸν συνήθους ποιότητος. Δάση τοιούτων δένδρων εὐρίσκονται εἰς μεσημβρινὰ τινα μέρη τῆς Εὐρώπης καὶ εἰς τὰ βόρεια τῆς Ἀφρικῆς, τοῦτέστι εἰς τὴν Κορσικὴν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Πορτογαλίαν, τὴν Ἀλγερίαν καὶ εἰς μέρη τινὰ τῆς Γαλλίας.

ΦΙΑΒΗΣΤΗΜΟΝ

ΑΓΩΜΕΝ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΡΟΥΣ

Χωρεῖτε, βῆμα τακτικόν,
Προσφιλῇ παιδί,
Τῆς ἀθωότητος εἰκὼν
Ἐν χαρᾷ ἡδεῖα.
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς χλωροὺς, τοὺς τερπνοὺς,
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς τόσοι ποθεινοὺς.

Ἐκεῖ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν
Ἄνθος πᾶν προβάλλει
Καὶ κελαδεῖ μικρὸν πτηνὸν
Καὶ ὁ τέττιξ ψάλλει.
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς χλωροὺς, τοὺς τερπνοὺς,
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς τόσοι ποθεινοὺς.

Ἐκεῖ ἡ φύσις μεδιᾷ
Εἰς πνοάς ξεφύρων,
Ἐκεῖ τῶν δένδρων ἡ σκιὰ
Καὶ ἀνθέων μύρον.
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς χλωροὺς, τοὺς τερπνοὺς,
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς τόσοι ποθεινοὺς.

Ἐκεῖ πολὺχρῶμα πτερὰ
Χρυσαλλῖς ἐκτείνει,
Χυμοὺς εἰς ἀνθή τρυφερά
Μέλισσα ἐκπίνει.
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς χλωροὺς, τοὺς τερπνοὺς,
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς τόσοι ποθεινοὺς.

Ἐκεῖ ἐκ πέτρας τὸ νερὸν
Κρυσταλλῶδες τρέχει
Καὶ ἀνθεμίδων τρυφερῶν
Τὰ στελέχη βρέχει.
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς χλωροὺς, τοὺς τερπνοὺς,
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς τόσοι ποθεινοὺς.

Ἐκεῖ ἐν ἄσμα ἱερὸν
Ἀσῶμεν, παιδία,
Ἐκεῖ μὴ χάνωμεν καιρὸν,
Ἐν χαρᾷ ἡδεῖα.
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς χλωροὺς, τοὺς τερπνοὺς,
Ἀγῶμεν εἰς τοὺς ἀγροὺς
Τοὺς τόσοι ποθεινοὺς.

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΣΑΜΑΡΤΣΙΑΝ
Γερμανοειδὴς ἐν Μοναστηρίῳ (Βιτωλίοις).

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΗΡΩΣ

[Συνέχεια· Ὡς σελ. 33]

«Λοιπὸν αὐριον τὸ πρῶτ' ἄσας περιμένωμεν, ὅλην τὴν διασκέδασιν μετὰ τὸ σκυθρωπὸν τοῦ πρόσωπου καὶ τοὺς ψυχροὺς τοῦ τρόπου.»

Τὴν ἐπαύριον ἐξυπνήσαμεν πολὺ πρῶτ' καὶ ἡμεθα ἔτοιμοι ἅμα ἤρχισε νὰ χαράξῃ. Κατεβήκαμεν σιγά σιγά διὰ νὰ μὴ ταραξώμεν τὴν ὕπνον τῶν ἄλλων· ἀλλ' ὅταν ἐπεράσαμεν ἔμπρὸς ἀπὸ τὴν θύραν τῆς Ἀρτέμιδος, αὐτῆς ἐνόησε καὶ μας ἐφώνησε: «Καλὸ φάρευμα! εἶδα ἵς τὸ ἐννεὸς μου ὅτι ἦτο ὠραῖος καιρὸς.»

Μᾶς εἶχον ἐτοιμάσῃ δύο μεγάλα καλάθια μετὰ κρύα φαγητά, ὀπωρικά, κρασί· ἡ κυρία Καλλιάρχη εἶχεν ἐπιστάτησιν ἢ ἰδίᾳ εἰς τὸ γέμισμα τῶν καλαθίων καὶ ἡμεθα βέβαιοι ὅτι τίποτε δὲν ἔλειπε. Τὸ πρῶτον μας πρόγευμα μᾶς ἐπερίμενον εἰς τὸ μαγειρεῖον· ἐξηραίνισθη δὲ ὡς διὰ μαγειρίας, τόσοι εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἐμέλλομεν νὰ κοτιάσωμεν πολὺ καὶ ἔπρεπε νὰ ἀποκτήσωμεν δυνάμεις. Τέλος, ἐπειδὴ ὅλοι εἴχομεν τὴν φιλοδοξίαν νὰ κρατήσωμεν τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο καλαθίων, ὁ Παῦλος εὐρῆκε τὸ μέσον νὰ

κατορθωθῇ καὶ τοῦτο: «Θὰ κρεμάσωμεν καθε καλὰθι εἰς ἓνα ραβδί τοιοῦτοτρόπως, ἐπειδὴ καθε ραβδί ἔχει δύο ἄκρας, θὰ κρατῶμεν ὁ καθεὶς ἀπὸ μίαν ἄκραν καὶ θὰ φαινόμεθα σὰν ἀληθινοὶ ταξιδιωταί.»

Ὅτω καὶ ἐγένετο· ἀνεχωρήσαμεν δὲ πολὺ εὐθυροί. Ὁ κύρ Πανάγος καὶ ἡ γυναῖκα του ἦσαν εἰς τὴν λέμβον πρὶν φθάσωμεν ἡμεῖς· τὴν εἶχον καθαρίσει

— Ναι, βέβαιον, ἀμ' ἀρχίσῃ νὰ χαράξῃ θὰ ξεκινήσωμεν», ἀπηντήσαμεν.

Εὐθὺς ἅμα εὐρέθημεν μόνον εἰς τὸν δρόμον, ὁ Ἀχιλλεὺς ἔλαβε πρῶτος τὸν λόγον:

«Ὁ κύρ Πανάγος καὶ ἡ γυναῖκα του εἶνε καλοὶ ἄνθρωποι, ἀλλ' ὁ υἱὸς τῶν εἶνε πολὺ ἀντικαθητικὸ παιδί καὶ τὸν σιχαίνομαι φρικτὰ. Εἶδατε μετὰ τὴν τῶν μας παρατηροῦς; Εἶμαι βέβαιος ὅτι τοῦ ἐράνῃ πολὺ κακὸν που ἐδέχθημεν νὰ μας πᾶνε οἱ γονεῖς του νὰ φαρμακώσωμεν.»

— Φαίνεται νὰ εἶνε ὑπερήφανος, εἶπεν ὁ Χαρίλαος· καὶ τί ἔχει τάχα που κρατεῖ περιφάνεια;

— Εἶνε ὑπουλος, εἶπα ἐγώ.

— Ἐγὼ νομίζω, εἶπεν ὁ Παῦλος, ὅτι αὐτὸ τὸ παιδί ἔχει τὴν ιδέαν ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἀδίκησεν που τὸν ἐγέννησε πτωχόν· ὅτι τοῦ ἔπρεπε νὰ ἀνῆλθῃ εἰς ἄλλην τάξιν καὶ ὅχι ἵς τὴν τάξιν τῶν ἐργατικῶν ἀνθρώπων· αὐτὴ ἡ ιδέα τὸν βασανίζει καὶ τὸν κάμνει νὰ ὑποφέρῃ· καὶ δὲν ἐνόησεν ἀκόμη ὁ δυστυχὴς ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἀξία συνίσταται εἰς τὸ μυαλὸ καὶ τὸν εὐγενὴ χαρακτῆρα καὶ ὅχι εἰς τὰ πλούτη καὶ τὴν καταγωγὴν.

— Τέλος, ἐγὼ εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν θὰ ἔλθῃ μαζί μας αὐριον, ἐπανελάθεν ὁ Ἀχιλλεὺς, καὶ τοῦτό μ' εὐχαριστεῖ πολὺ. Ἄν ἤρχετο, θὰ μας ἐχαλοῦσε

• Ο ΚΥΡ ΠΑΝΑΓΟΣ ΚΑΙ Η ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΟΥ Ήσαν ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΜΒΟΝ •

κατορθωθῇ καὶ τοῦτο: «Θὰ κρεμάσωμεν καθε καλὰθι εἰς ἓνα ραβδί τοιοῦτοτρόπως, ἐπειδὴ καθε ραβδί ἔχει δύο ἄκρας, θὰ κρατῶμεν ὁ καθεὶς ἀπὸ μίαν ἄκραν καὶ θὰ φαινόμεθα σὰν ἀληθινοὶ ταξιδιωταί.»

Ὅτω καὶ ἐγένετο· ἀνεχωρήσαμεν δὲ πολὺ εὐθυροί. Ὁ κύρ Πανάγος καὶ ἡ γυναῖκα του ἦσαν εἰς τὴν λέμβον πρὶν φθάσωμεν ἡμεῖς· τὴν εἶχον καθαρίσει

καὶ ἐτοιμάσῃ. Καθὼς το εἶχεν προῖδη ὁ υἱὸς των δὲν εἶχεν ἔλθῃ.

«Καλὰ μου ἀρχοντοπούλα, εἶπεν ἡ κυρὰ Πανάγου, νὰ μὴν τον ξεσυρεισθῇτε που δὲν ἦλθε· ἔχει τόση μελέτη, τὸ καίμενο τὸ παιδί! Ἀχ! ἀνδρὸν γίνῃ δεκτὸς εἰς τὰς ἐξετάσεις του, θὰ εἴνε μεγάλο ἀδίκημα, γιατί στοιχηματίζω πως αὐτὸς ξέρει περισσότερα ἀπ' ἐκείνους που θὰ τον ἐξετάσουν... Κάμε θέσι γιὰ τὰ καλὰ θὰ τῶν παιδιῶν, Πανάγο... καὶ κύτταξε μὴ σπάσῃ τὰ μπουκάλια... Εἶνε τόσο ἀδέξιος, ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ κάμῃ τίποτε χωρὶς νὰ τοῦ το πῶ.»

Τέλος ἀνεχωρήσαμεν. Ἐφύσα ἐλαφρὸ ἀεράκι τὸ ὁποῖόν μας ἀπῆλλαντε σχεδὸν τοῦ κόπου νὰ κωπηλατῶμεν. Ἔως οὕτω ἀπομακρυνθῶμεν ἀρκετὰ ἀπὸ τὴν ἀκτὴν διὰ νὰ ρέσωμεν τὰ δίκτυα, ὁ κύρ Πανάγος μᾶς ἐπρότεινε νὰ ψαρεύσωμεν μετ' ἀγνίστριον. Ὁ Χαρίλαος πρῶτος ὄλων ἐζήτησε νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐργασίαν αὐτήν. Τοῦ εἰδείξε λοιπὸν ὁ κύρ Πανάγος πῶς πρέπει νὰ ρίπτῃ τὸ δόλωμα εἰς τὴν γραμμὴν τὴν ὁποῖαν χαράσσει ἡ λέμβος καὶ τὴν ὁποῖαν εὐχαριστοῦνται νὰ ἀκολουθοῦν τὰ ψάρια· καὶ ἀφοῦ ἐξετόλιξεν ὅλον τὸν σπᾶγον ἐπερίμενε νὰ τοιμηθῇ κανὲν ψάρι. Πρὸς χαρὰν ὄλων μας εἰς ὀλίγην ὥραν ἔπιασε δύο ὠραῖα σκομβρία, καὶ οὕτω ἤρχισεν ὁ θρίαμβός μας.

«Νὰ λοιπὸν! εἶπεν ἡ κυρὰ Πανάγου, ἐγὼ δὲ αὐτὸ ἀγαπῶ τὸ ψάρευμα, διότι εἶνε διασκεδάσις καὶ ὠφέλεια μαζί· δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ πως γάνει τὸν καιρὸ του σὰν ψαρεύῃ, καὶ δὲν εἶνε χειρότερο πράγμα ἀπὸ τὸ νὰ χάνῃ κανεὶς τὸν καιρὸ του.»

Εἴχομεν ἤδη ἀρκετὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ἀκτὴν καὶ ἦτο καιρὸς νὰ ψαρεύσωμεν θρίσας. Ὁ κύρ Πανάγος εἶχεν ἐτοιμὸν δόλωμα μέσας εἰς ἓν μικρὸν βαρελάκι, τὸ ὁποῖον ἐκένωσεν ὅλον εἰς τὴν θάλασσαν. Εὐθὺς ἔτρεξαν κατὰ σωροὺς αἱ θρίσσαι καὶ περιεκύκλωσαν τὴν λέμβον εἰς τρόπον ὥστε εἰμπορεύσαμεν νὰ τὰς συλλάβωμεν μετὰ τὰς χεῖρας. Ἐρρίψαμεν εὐθὺς τὰ δίκτυα τὰ ὁποῖα ἐντὸς δύο σχεδὸν ὥρων ἐγέμισαν ἀπὸ δύο περίπου χιλιάδας ψάρια.

Ἐν τούτοις ὁ ἄνεμος ἐγένετο δυνατώτερος, ἡ θάλασσα ἤρχισε νὰ φουρτῶνῃ καὶ ἡ λέμβος ἐσάλευε πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ Χαρίλαου ὁ ὁποῖος ἱστάμενος ὀρθὸς ἐταλαντεύετο, καὶ ἐγέλα ἐξ ὅλης του καρδίας ὡς ἂν αἰνιδίως τιναγμὸς τὸν ἐρρίπτε κάτω.

«Καθὼς βλέπω, θὰ ἔχουμε φουρτούνα ἀπὸ γυρισμό μας, εἶπεν ὁ Πανάγος περὶ τῶν οὐρανῶν. Αὐτὰ τὰ σύννεφα ἐκεῖ πέρα φέρουν ἄνεμον.

— Μὴ θέλῃς νὰ μας κάμῃς νὰ πιστεῦσωμε πως θάρρῃ ἀνεμοζάλλῃ, διέκοψεν ἡ σύζυγός του· ἀφοῦ ὁ ἥλιος καίει τόσο πολὺ, ποὺ μοι ἐπύνεσε τὸ κεφάλι! Ἐγὼ νομίζω ὅτι τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ βγοῦμε

κάπου νὰ φάμε. Κοντεύει μεσημέρι καὶ τὰ παιδιὰ θὰ ἐπείνασαν, εἶμαι βεβαία.»

Ἐπεινούσαμεν πραγματικῶς, καὶ ἡ κυρὰ Πανάγου μᾶς ἐφάνη αὐτὴν τὴν φορὰν ὅτι ὠμίλησε καλὰ. Ἀρξάμεθα λοιπὸν εἰς τὴν μικρὴν νῆσον τοῦ φάρου καὶ τοῦ Γεροθωμά. Ἡ λέμβος ἐδέσθη στερεῶς εἰς τινὰ βράχον καὶ ὅλοι, ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐπηδῆσαμεν εἰς τὴν ξηράν.

Εὐκόλως εὑρομεν μέρος διὰ νὰ φάγωμεν ὅπισθεν ὑψηλῶν βράχων εἰ ὁποῖοι μᾶς ἐπροϋλάττον ἀπὸ τὸν ἥλιον. Ἐξηγάγομεν τὰς τροφάς· τὰ καλὰ θὰ μας ἐπαῖξαν λαμπρὸν μέρος· περιεῖχον θαυμάσια πράγματα καὶ ἀφθονία, τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν ἤγγησαν νὰ ἐξαφανισθῶσι, τόσαν ὁ θαλάσσιος ἄηρ μᾶς εἶχεν ἀνοίξῃ τὴν ὄρεξιν. Ἐθέσαμεν κατὰ μέρος ἓνα μὴρὸν καὶ δύο φιάλας οἴνου διὰ νὰ τα δωρήσωμεν εἰς τὸν Γεροθωμᾶ· ψάρια ἐκρίναμεν περιττὸν νὰ του προσφέρωμεν διότι ὅλον τὸν καιρὸν δὲν ἔτρωγε βεβαίως ἄλλο τίποτε παρὰ αὐτὰ.

Ὑστερον ἀπὸ τὴν καλοκαίριαν, ὀλίγη ἀνάπαυσις ὠφελεῖ πολὺ· ἐξηπλώθημεν μετὰ τὴν ἀνεσίν μας καὶ ἐκίναμεν διαφόρους ὀμιλίαις μετὰ τὴν κυρὰν Πανάγου, ἡ ὁποία ἐπὶ τέλους ἤρχισε νὰ μας διηγῆται τὴν ἱστορίαν τῆς νεότητός της, διὰ τὸν κύρ Πανάγος, ἥνοιζε διὰ πρώτην φορὰν τὸ στόμα του:

«Δὲν εἶνε ἀλήθεια, παιδιὰ, ὅτι κάμνει πολὺ ζέστη; Δὲν θέλω νὰ σας τρομάξω, ἀλλὰ πολὺ φοβῶμαι μήπως πιάσῃ καμμιὰ μπόρα. Διατὶ νὰ μὴν πᾶμε τώρα εἰς τὸν Γεροθωμᾶ; Ἄν ὁ ρόδος μου βῇ ἁληθινός, θὰ εἴμεθα τοῦλάχιστον ἐκεῖ προφυλαγμένοι.

— Πᾶμε εἰς τὸν Γεροθωμᾶ, εἶπεν ὁ Παῦλος· ἄλλως τε ἡ ὥρα εἶνε τρεῖς, καὶ πρέπει νὰ φύγωμεν πρὶν βραδυθῇ ἀφοῦ μάλιστα ὁ καιρὸς ἐτοιμάζεται νὰ χαλάρῃ.»

Ὁ φύλαξ τοῦ φάρου κατόκει εἰς τὴν ἄλλην πλευρὰν τῆς νήσου ἐντὸς οἰκίσκου ἐκ πλίνθων. Ἐκκαλλιέργει τὴν περίε γῆν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ἀπελάμβανε τὰ ἀναγκασιότατα εἰς αὐτὸν λαχανικά, ὀσπρία καὶ ὀπωρικά. Ζῶα τινα, πλανώμενα ἐλευθέρως τῆδε κακεῖσε, ἦσαν οἱ μόνοι του σύντροφοι· ἐν πρώτοις γῆρας τις ὄνος μετὰ ὕψος σύνων καὶ πατριαρχικόν· ὀλίγη αἰγὴς μετὰ τὰ μικρὰ τὸν ἐρίφιον· ἔπειτα ὀλίγοι κόνικλοι οἱ ὁποῖοι ἐχρησίμευον νὰ ποικιλλῶσι τὴν τροφήν τοῦ ἐρημίτου. Δύο σκύλοι ἐκοιμῶντο εἰς τὴν θύραν τῆς καλύβης, εἰς ἐκ τῶν κοινῶς καλουμένων μπουλδόγ καὶ εἰς μανδρόγκυλος, ὁ ὁποῖος ἐξηγριώθη ἅμα εἶδε ξένους· καὶ θὰ μας ὑπεδέχτο πολὺ κακὰ, ἂν ὁ ἄλλος ὁ ὁποῖος ἦτο φρόνιμος σκύλος καὶ ἤξευρε νὰ διακρίνῃ μετὰ τὴν ὁσσησιν τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τοὺς φίλους, δὲν εἶδε τὸ παρὶδεύμα τῆς εὐγενείας γλείφον τὴν χεῖρα τοῦ κύρ Πανάγου τὸν ὁποῖον ἐγνώριζε.

«Ὁ κύρ Πανάγος δὲν μπορεῖ νὰ φέρῃ παρὰ ἀξέτιμα ὑποκείμενα, ἐσκέφθη ὁ εὐγενὴς σκύλος».

Ὁ Γεροθωμᾶς ἀκούσας τὸν θόρυβον ἐξῆλθε.

«Ὡ! ὦ! ἀνέκραξε, καλῶς ὤρισται».

— Ἀ! κύρ Θωμᾶ, δὲν το ἐπέρριμνες βίβλια νὰ σὺλλῃς ἐπισκέψεις, εἶπεν ἡ κυρὰ Πανάγου. Μήπως σου κάνουμ ἐνέχλησι;... Δὲν πιστεύω δὲ ἔγω τοῦλάχιστον ἂν ἤμουν στὴ θέσι σου θὰ εὐχαριστοῦσα μετὰ τὴν καρδιά μου ὅλους ὅσοι θὰ ἤρχοντο νὰ ταραξούν τὴν ἡσυχία μου μέσα στὴ μοναξιά μου. Δὲν το νοιώθω πῶς μπορεῖς καὶ ζῇ; ἔτσι ὁλομόναχος.

Εἰσήλθομεν εἰς τὸ καλυδόσπιτόν του τὸ ὁποῖον ἀπετελεῖτο ἐξ ἑνὸς καὶ μόνοις εὐρυχωροῦ διαμετῆτος χωρὶς παράθυρα· τὸ φῶς εἰσέδουε ἀπὸ τὴν θύραν καὶ ἀπὸ τὰ χάσματα τοῦ τοίχου, πρὸ πάντων δὲ ἀπὸ τὴν καπνοδόχον ἐκ τῆς ὁποίας εἰσέρχετο περὰ δεξιάς τις ἀκτίς ἥτις ἐφώτιζε πολὺ τὴν μεγάλην ἐστίν περίε τῆς ὁποίας δέκα ἄνθρωποι εἰμποροῦσαν νὰ καθήσουν. Τὸ πάτωμα ἦτο ἀπὸ χῶμα· δύο ξύλινα καθίσματα, μία κλίνη ἐκ σανίδων, μία τράπεζα στενόμετρος, καὶ ὀλίγα μαγειρικά σκεύη ἦσαν τὰ μόνα ἐπιπλά.

«Δὲν ξεύρω ἂν ἐδιαλέξατε κατάλληλη στιγμή νὰ ἔλθετε σὺν φάρῳ, εἶπεν ὁ Γεροθωμᾶς· ὁ οὐρανὸς εἶνε μαῦρος ἀπὸ τὸ μέρος τῆς στερεῆς καὶ ὁ ἀέρας ἐδρόσισε.

Πραγματικῶς, νέφη ἀπειλητικὰ εἶχον σκεπάσει τὸν γλαυκὸν οὐρανόν, καὶ τὴν καύσωνα διεδέχθη ἄνεμος ὁ ὁποῖος ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐγένετο σφοδρότερος.

«Καλέ, δὲν εἶνε φόδος, εἶπεν ἡ κυρὰ Πανάγου.

— Ναί, ναί! ἐφώναξεν ὁ Ἀχιλλεύς, θὰ ἔχουμε θύελλα, τρικυμίαν· τί χαρά! θὰ τὴν ἰδοῦμεν ἀπ' ἐδῶ περίφημα.

— Λησμονεῖς ὅτι ὁ πατέρας καὶ ἡ μητέρα εὐρίσκονται εἰς ἀνησυχίαν, εἶπεν ὁ Παῦλος. Τί νὰ κάμωμεν! Προσθάνομεν νὰ ἐπιστρέψωμεν πρὶν ἀρχίσῃ ἡ φουρτούνα, κύρ Πανάγο;

— Ὡ! ὦχι, παιδί μου, δὲν εἶμαι αὐτῆς τῆς γνώμης, ἀπήντησεν ὁ Πανάγος. Θὰ κάνουμε μίαν ὥρα τοῦλάχιστον ὥς νὰ εὐθάσωμε στὴ στερεὰ, καὶ σὲ μισή ὥρα θάχομεν δῶ τὴν μπόρα.»

Ἐπρεπε νὰ ὑπομείνωμεν. Διὰ νὰ χρησιμοποιοῦμεν δὲ τὸν καιρὸν μας ἐπρότεινε νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν φάρον. Ὁ Γεροθωμᾶς προσεφέρθη εὐχαρίστως νὰ μας ὁδηγήσῃ. Ἐλαβεν ἓν μεγάλο κλειδίον τὸ ὁποῖον ἐκρέματο ἀνωθεν τῆς ἐστὸς καὶ ἐξῆλθε μαζί μας.

Ὁ ἄνεμος ἦτο τόσο σφοδρὸς ὥστε μετὰ πολλὴν δυσκολίαν ἐστεκόμεθα ὀρθοί. Ἐτρεκλιζάμεν εἰς καθε βήμα, καὶ τὸ πέσιμον τοῦ Χαρίλαου ὁ ὁποῖος δὲν εἰμπόρεσε νὰ κρατήσῃ τὴν ἰσορροπίαν του, μᾶς ἔκαμε

νὰ γελάσωμεν πολὺ, καὶ πρῶτον ἀπ' ὅλων αὐτὸν τὸν ἴδιον.

«Θάχωμε, ἀλήθεια, φοβερὴν τρικυμίαν,» εἶπεν ὁ Γεροθωμᾶς.

Ἐδῶ ὁ θεὸς Φίλιππος διέκοψε τὴν διήγησιν: «Παιδιά μου, εἰπέ, μεταβαλὼν τόνον, ἐδράχνασε ἡ φωνή μου· εἶνε πλέον καὶ ἡ ὥρα περασμένη καὶ πρέπει νὰ κοιμηθῇτε ὥς ἀφῆσωμεν τὴν συνέχειαν δι' αὐρίον.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τὴν ἐπαύριον, καθὼς ἡ Χαλμὰ εἰς τὰ Παραμυθία της, ἔλαβε πάλιν τὸν λόγον ὁ θεὸς Φίλιππος.

«Εἰξεύρετε, παιδιὰ μου, τί εἶνε οἱ φάροι;»

Ψιθυρισμὸς ἠκούσθη ἀπὸ τὰ στόματα τῶν παιδιῶν. «Τὸ ξεύρομεν δὲ αὐτό! ἀπήντησεν ὁ Γεώργιος μετὰ ὅς ὡς νὰ ἤθελε νὰ μεμψή τὸν θεὸν του διότι ἔκαμνε εἰς αὐτοὺς τοιαύτην ἐρώτησιν.

— Παρατηρᾷ ὅτι σας φαίνεται ἀδιάκριτος ἡ ἐρώτησις μου· ἀλλὰ τοῦτο μόνον θέλω νὰ μου εἰπῇτε: ἀπὸ ποῦ ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν τῶν αὐτῶν οἱ φάροι;»

Τὰ παιδιὰ ἐκυττάχθησαν ἀναμεταξύ των καὶ ὠμολόγησαν τὴν ἀγνοίαν τῶν.

«Ἀκούσατε λοιπὸν νὰ σας το εἰπῶ, εἶπεν ὁ θεός: Τὴν συνήθειαν νὰ ἀνάπτουν, πρὸς εὐκολίαν τῶν ναυτικῶν, πυράς εἰς τὴν κορυφὴν πύργων κτισμένων εἰς μέρη παραθαλάσσια εἶχον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων. Τοιοῦτος πύργος μετὰ φανὸν ὑπῆρχε καὶ ἐπὶ μικρῆς τινος νήσου ἡ ὁποία ἔκειτο εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ὠνομάζετο Φάρος· ἐκ τῆς νήσου ταύτης ἔλαβον τὸ ὄνομα φάρος καὶ ὅλα τὰ εἰκοδομήματα τὰ ἔχοντα τὸν ἴδιον προορισμὸν μετὰ τὸν ἐπ' αὐτῆς πύργον. Εἰξεύρετε, Γεώργιε, νὰ μου εἰπῆς τὸν τρόπον τοῦ φωτισμοῦ τῶν φάρων;

— Μάλιστα, θεῖε, εἶπε τὸ παιδίον, πρόθυμον νὰ ἐπιδείξῃ τὰς γνώσεις του: Εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους οἱ φάροι ἐφωτίζοντο διὰ μεγάλων πυρῶν. Σήμερον φωτίζονται διὰ τοῦ πετρελαίου οἱ μικροὶ φάροι, οἱ δὲ μεγάλοι διὰ τοῦ ἡλεκτρικοῦ φωτός. Διὰ τῶν κρυσταλλίνων φακῶν κατέρχονται νὰ κάμουν ὥστε τὸ φῶς τῶν φάρων νὰ εἴνε ἑρπύων ἀπὸ πολὺ μακρὴν. Καί, διὰ νὰ μὴ συγχέουν οἱ ναυτικοὶ τὸ φῶς τῶν φάρων μετὰ τοὺς μεγάλους ἀστέρας, ἐπενόησαν μηχανισμὸν τινα διὰ τοῦ ὁποῖου τὸ φῶς τῶν φάρων μετακρίνεται καὶ μεγαλύνεται ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἢ ἐξαφανίζεται καὶ πάλιν ἀναταίνεται εἰς ὀλίγα δευτερόλεπτα.

— Εὖγε, Γεώργιε, εἶπεν ὁ θεός· ἔχεις ἀρκετὰς γνώσεις περὶ φάρων. Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἐπεσκέψην ἐγὼ δὲν ἦτο σπουδαῖος φάρος καὶ κρίνω περιττὸν νὰ σας τὸν περιγράψω. Ἀλλως τε ὁ ἄνεμος εἶχε γίνῃ τόσο σφοδρὸς ὥστε μας ἦτο ἀδύνατον νὰ σταθῶμεν ὀρθοί ἐπάνω εἰς τὸ δώμα τοῦ πύργου καὶ

μας ήναγκάζει νὰ κρατῶμεν κλειστοὺς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦκούσαμεν τὴν θάλασσαν νὰ βοῆσῃ καὶ τὰ κύματα νὰ σπῇζουσιν ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους μετὰ φοβερὸν θόρυβον· ἀφ' ἧς ἔγινε σκότος. Ἡ μικρὰ Χαρίλαος ἐφοδῆθη· ἔκλειε καὶ ἐξήτει νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ καλυδῶσιτον· κατέβημεν ἀπὸ τὴν ἐλικσεῖδῃ κλίμακᾳ τοῦ πύργου, καὶ μολοντί ἡ καλύδη τοῦ φύλακος ἦτο ἐκεῖ πλησίον, ἐχρησίσθημεν δέκα λεπτά τῆς ὥρας ἕως νὰ φθίσωμεν· ὁ ἀνέμος συστρεφόμενος μᾶς περιετύλισσε καὶ μᾶς ἠνάγκασε νὰ πίπτωμεν κατὰ γῆς διὰ νὰ μὴ ἀναποδογυρισθῶμεν. Τὰ χαλίκια ἐσπρόκοντο ὡς κονιορτοὶ καὶ ὁ θάλας ἐτύφλωνον, ἂν δὲν ἐπροφύλαττονεν τοὺς ὀφθαλμούς μας.

«Κακὸς καιρὸς, κύριοι, πολὺ κακὸς καιρὸς, εἶπεν ὁ κύρ Πανάγος σείων τὴν κεφαλὴν του.

— «Ἐλα, Χριστὲ καὶ Παναγιά! ἐφώναξεν ἡ κυρὰ Πανάγου· τί ἔπαθες, καλέ, καὶ λὲς τέτοια λόγια;» Ὁ κύρ Πανάγος τὴν παρετήρησεν μετ' ἐκπλήξιν καὶ ἐσιώπησεν κατὰ τὴν συνήθειάν του.

Ἡμεῖθα πολὺ στενοχωρημένοι μέσα εἰς τὴν καλύδην τοῦ Γεροθωμᾶ, διότι τὰ ζῷα τοῦ ὀγκανίζοντα, βελάζοντα, γαυγίζοντα εἶχον εἰσελθῇ νὰ εὗρωσι καταφύγιον.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ καταφύγιον δὲν ἦτο καθόλου ἀσφαλές, διότι εἰς πᾶσαν στιγμὴν ἐφοδούμεθα μήπως ὁ ἄνεμος ἀρπάξῃ τὴν στέγην· εὐτυχῶς ὅμως τὸ καλυδῶσιτον ἦτο στερεὰ κτισμένον καὶ εἰς μέρος προφυλαγμένον ἀπὸ τὸν ἄνεμον.

Ὁ Παῦλος, τὸν ὁποῖον ἐνόμιζον ὡνομάζομεν παραμάναν τοῦ Χαρίλαου, εἶχε καθίστη τὸν μικρόν του ἀδελφὸν πλησίον του καὶ προσεπάθει νὰ τὸν διασκεδάξῃ μετὰ παραμύθια. Ἀλλ' εἰς τινὰς περιστάσεις καὶ τὰ παραδοξότερα παραμύθια χάνουν τὸ ἐνδιαφέρον των· ἡ φοβερὰ βοή τῆς τρικυμίας ἐσκέπαζε τὴν φωνὴν τοῦ Παύλου· καὶ ὁ Χαρίλαος μόνον τὸν ἄνεμον ἤκουε καὶ ἔτρεμεν ἀπὸ τὸν φόβον του.

Ἡ κυρὰ Πανάγου ἡρώτα κάθε στιγμὴν τὸν Γεροθωμᾶ καὶ ἐξήτει τὴν γνώμην του περὶ τοῦ καιροῦ.

«Πόσο θὰ βαστάξῃ ἀκόμα! ἔλεγε· μισὸ ὥρα, μία; Δὲν μπορεῖ βέβαια νὰ βαστάξῃ ὡς τὸ βράδυ! Τί κωταζόμεθα ὅμως ὅλοι χωρὶς νὰ κάμωμε τίποτε! δὲν ὠφελεῖ! πρέπει κατὰ νὰ κίωμε.

— Γυναῖκά μου, εἶπεν ὁ κύρ Πανάγος, τίποτε δὲν μπορούμε νὰ κάμωμε ἐναντίον τοῦ Παντοδύναμου· ἀκούς;

— Τί τὰ βάζεις μετὰ τὸν Παντοδύναμον;... Μήπως ὁ Παντοδύναμος σοῦ εἶπε νάρθῃς ἐδῶ, καὶ σήμερα μάλιστα; Ἐγὼ περισσότερο ὀκρῶ πως; ὁ τρισκατάρατος σὲ ξεμύαλισσε νάρθῃς. Ἄν με ἄκουες ἐμένα δὲν θὰ ἐκινδυνεύαμε τώρα νὰ ταφοῦμε ζῶντα· ἐδῶ μέσα ἀπὸ στιγμὴν εἰς στιγμὴν. Τὸ παιδί σου δὲν ἠθέλησε νάρθῃ καὶ ἔπρεπε καὶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸ ἴδιο· ἀλλὰ γὰρ νὰ σου δείξω τὴν ἀγάπην μου τὰ

παθαίνω ἐγὼ τώρα αὐτά. Τέλος πάντων, ἀφοῦ σὺ ἤθελες νὰ μας φέρῃς ἐδῶ γιὰ διασκεδάσαι σου, κῦρτα τώρα νὰ βρῇς τοῦλάχιστον κανένα τρόπο νὰ γλυτώσωμε. »

Ἡ καυμένη ἡ γυναῖκα δὲν εἰσέφερε τί ἔλεγεν· ὁ σύζυγός της δὲν εἶδε καμμίαν ἀπάντησιν, ὅλοι εἰχομεν μεγάλην ἀνησυχίαν διὰ τοὺς γονεῖς μας. Τί θὰ ὑπέβητον; ὁ θάλας ἐνόμιζον χαμένους· δὲν εἰμπορούσαμεν νὰ ὑφώσωμεν κανέν σημείον διὰ νὰ τοὺς κίωμεν νὰ ἐννοήσουν ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς ἀσφαλές μέρος· τέλος ἡ ὥρα παρήρχετο, ἔφθαιεν ἡ ὥρα τοῦ φαγητοῦ καὶ ἡ πείνα ἐδιπλασίαζε τὴν ἀγωνίαν μας.

« Δὲν ἐτοιμάζομεν τίποτε νὰ φάμε Γεροθωμᾶ; εἶπεν ὁ Παῦλος· αὐτὸ θὰ εἴνε τὸ καλλίτερον ἰσὺς ἀπὸ κάθε ἄλλο.

— Καλὰ λές, ἀπήντησεν ὁ Γεροθωμᾶς· ἔχω τὸ μπουτί που ἐφέρατε, πάγω νὰ πιάσω καὶ δύο κουνέλια »

Ἡ πρότασις ἐτυχεν εὐνοϊκῆς ὑποδοχῆς καὶ ὅλοι ἐπεδοθήμεν εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ γεύματος. Τοιούτοτρόπως δὲ ἐλησμονήσαμεν ὀλίγον τὴν θύελλαν. Μετ' ὀλίγον παρτέθησαν εἰς τὴν τράπεζαν οἱ δύο κύνικλοι ὡρὰ μὲν χειρουργημένοι, τὸ περίφημον μπουτί τὸ ὁποῖον εἰχομεν προσφέρει εἰς τὸν Γεροθωμᾶ καὶ τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις ἡ τύχη τοῦ ἔφερε νὰ τὸ φάγωμεν πάλιν ἡμεῖς, καὶ ἐν ἀτελείᾳ τὸν λουκάνικον τοῦ ὁποῖου ἡ εὐνοία ἐσκορπίσθη εἰς ὅλον τὸ καλυδῶσιτον.

Ὁ Χαρίλαος ἐπαρηγορήθη ἰδὼν τὰ ὡραῖα φαγητὰ καὶ ἔλαβε θάρρος· ὅλοι ἠνυχιστήθημεν, ὥς καὶ αὐτὴ ἡ κυρὰ Πανάγου τῆς ὁποίας ὁ κατὰ τῆς συζύγου της θυμὸς ἐξητρίσθη μὰζι μετὰ τὴν εὐωδίαν τὴν ὁποίαν ἀνέβιδε τὸ λουκάνικον. Τὰ ζῷα παρηκολούθουν μετὰ ἐκτεντικὸν βλέμμα τὰς κινήσεις τῶν χειρῶν μας καὶ τῶν σιαγόνων μας, ἀνκνέοντα τὸ μερίδιόν των. Τέλος ὁ καιρὸς, ὅπως καὶ ἡμεῖς, ἔγινε καὶ αὐτὸς ἡσυχώτερος.

Ἡ θύελλα εἶχε καταπραυνῆθαι· ἡ βοή τοῦ ἀνέμου ἔπαυσε νὰ εἴνε ἀπειλητικὴ καὶ μετεβλήθη εἰς παρανοητικὴν, ἡκούετο δὲ μακριὰ ὡς παρατεταμένους στεναγμούς. Ὁ Γεροθωμᾶς ἐξῆλθε πρὸς στιγμὴν καὶ ἐπανελθὼν μᾶς εἶπεν ὅτι πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος ὁ οὐρανὸς ἦτο πλέον καθαρὸς.

«Τὴν ἐγλυτώσαμε, θάρρῳ, διὰ σήμερον, προσέθηκεν· ἀλλὰ ἡ θάλασσα εἶνε ἀκόμη ἀγριεμένη· πρέπει νὰ ἰδοῦμε τί ἀπέγεινεν ἡ βάρκα.

— Βάρκα μου, βαρκούλα μου! ἐφώναξεν ἡ κυρὰ Πανάγου· κανεὶς λοιπὸν δὲν ἐφρόντισε γιὰ τὴν βάρκα; Πάει! χωρὶς ἄλλο ἔγινε κομμάτια ».

Ἐξῆλθον ὅλοι πρὸς ἀναζήτησιν τῆς λεμβού· δὲν ὑπῆρχε πλέον κίνδυνος, οὐδ' αὐτὸς ὁ Χαρίλαος ἐφοδῆτο πλέον. Εὐτυχῶς εὗρομεν αὐτὴν σώαν καὶ ἀβλαβή, διότι τὰ κύματά της εἶχον βρῆναι ἔξω εἰς τὴν ἄμμον·

ἀλλὰ τὰ ψάρια ἔλειπον ὅλα· ἡ μικρὰ αὐτὴ ἀπώλεια ὀλίγον μᾶς ἐλόγησε. Ἐν τούτοις οὐδὲ σκέψις ἠδύνατο νὰ γίνῃ περὶ ἀναχωρήσεως, διότι ἡ θάλασσα ἦτο ἀκόμη ἀγρία καὶ ἀπειλητικὴ, ἤρχισε δὲ καὶ νὰ νικῶνται.

« Πρέπει νὰ εὕρωμεν τρόπον νὰ ἡσυχάσωμεν τοὺς γονεῖς μας, εἶπεν ὁ Παῦλος· θὰ εἴνε βεβαίως εἰς τὴν παραλίαν καὶ θὰ ζητοῦν νὰ μας εὗρουν· ἂν τοὺς κάμωμεν κανέν σημείον, θὰ ἐννοήσουν ὅτι εἴμεθα ἐδῶ καὶ δὲν τρέχομεν κίνδυνον. Γεροθωμᾶ, μήπως ἔχεις κανένα τουφέκι;

— Ἐγὼ ἔνα, παιδί μου, μὰ εἶνε πολὺ καλαιῖο. — Δὲν πειράζει· γέμισέ το· θὰ ρίψωμεν κάρπυς τουφεκιᾶς ἀπὸ τὸν φάρον.

— Καλὰ το ἐστοχάσθης· εὐγε! παιδί μου, » εἶπεν ὁ κύρ Πανάγος.

Ὁ Γεροθωμᾶς ἔφερε καὶ ἐν τῇ λεσκόπῳ, παλαιὸν ὡς τὸ ὄπλον του, μετὰ τὸ ὁποῖον εἰμπορεύσαμεν νὰ ἴδωμεν ὅτι πολλοὶ ἀνθρώποι εἶχον συναχθῇ εἰς ὑψηλὸν πύργον πλησίον τῆς παραλίας.

Διεκρίναμεν φῶτα τινα ἀπὸ τὴν κίνησιν τῶν ὁποίων ἐνόησαμεν ὅτι τὸ πλῆθος αὐτὸ τῶν ἀνθρώπων εὕρισκετο εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν. Εἰς τὸν πρῶτον πυροβολισμόν μας τὰ φῶτα αὐτὰ ἐμείναν ἀκίνητα. Ἐπυροδοτήσαμεν δευτέραν φορὰν καὶ ἐπεριμείναμε. Ὁ κρότος ἐκπυροσκοπήσεως ἔφθασε μετ' ὀλίγον εἰς τὰ ὦτά μας. Τότε ἐρρίψαμεν ἕξ πυροβολισμούς, ἕνα δηλαδὴ πυροβολισμόν δι' ἕκαστον ἀπὸ ἡμᾶς. Ἐξ ἄλλοι πυροβολισμοὶ μᾶς ἀπήντησαν ἀπὸ τὴν παραλίαν· εἶχον λοιπὸν ἐννοήσῃ τὸ σημείον μας καὶ εἰμπορεύσαμεν νὰ κοιμηθῶμεν ἡσυχῶν, καὶ βέβαιον ὅτι οἱ γονεῖς μας ἔπαυσαν νὰ ἀνησυχοῦν.

Τέσπον πολὺ ἐνυστάζομεν ὥστε δὲν μας ἐμελλε τοῦ θὰ πλαγιάσωμεν. Ὁ Γεροθωμᾶς εἶχεν εἰς τὴν ἀποθήκην του δέσμας τινὰς ἀχύρων τὰς ὁποίας ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσίν μας· ἠπλώσαμεν τὰ ἀχυρὰ εἰς τὸ καλυδῶσιτον καὶ ἐπέσαμεν νὰ κοιμηθῶμεν ὅλοι ἐπάνω εἰς αὐτά. Τὴν πρῶτην ὁ οὐρανὸς ἦτο αἰθριός, ὁ ἥλιος ἐλαμ-

πε φαιδρός, ἡ δὲ θάλασσα ἦτο λεῖα ὡς κρύσταλλος, καὶ ἐφάνετο ὡς νὰ μὴ ἐγγώρισε ποτὲ τὰς τρικυμίας. Ἐξυπνήσαμεν ὅλοι αἰσθανόμενοι πόνους εἰς τὸ σῶμα καὶ ῥίγος. Διὰ τὸν πρῶτον καλλωπισμὸν μας δὲν ἐδαπανήσαμεν πολλὴν ὥραν, διότι ἐν μόνον ἔπρεπε νὰ κάμωμεν· νὰ τισαχθῶμεν ὀλίγον διὰ νὰ πᾶσιν τὰ ἀχυρὰ τὰ ὁποῖα εἶχον κολλήσῃ εἰς τὴν κόμην μας καὶ εἰς τὰ ἐνδύματά μας. Οἱ βράχοι δὲ μᾶς προσέφερον τὰς πλήρεις ὕδατος κοιλότητάς των διὰ νὰ νίψωμεν τὰς χεῖρας καὶ τὰ πρόσωπον. Τέλος ἐδραζόμεθα νὰ ἀναχωρήσωμεν, προπάντων δὲ ἡ κυρὰ Πανάγου ἐδίαζετο περισσότερον ἀπὸ ὅλους τοὺς ἄλλους.

« Ἀ! καλέ μου Γεροθωμᾶ, αὐτὸ ἦταν καλὸ μέσημα, ἔλεγε· ἐγὼ ποτὲ δὲν θὰ ξαναπατήσω ἐδῶ τὸ πόδι μου, ὁ Θεὸς νὰ με φυλάξῃ. Φαντάσου νὰ ζῆς

ἐστὶ ἐδῶ πέρα ὁ λομέναχος· ὦ! εἶνε φοβερό! Καμμιὰ μέρα θὰ σ' εὗρουν νεκρὸ, καλέ μου Γεροθωμᾶ, μετὰ μόνον σου συντροφίαν τὸν φάρν σου. Γιατί, καλέ, δὲν πανδρεύθης στὰ νεύατά σου, θὰ εἶχες τοῦλάχιστον τώρα κάποιον νὰ σε μιλήῃ.

— Προτιμῶ νὰ μὴ μου μιλοῦν, εἶπεν ὁ Γεροθωμᾶς· καὶ

νῶν φιλοσοφικῶς τὴν κεφαλὴν του. — Τί γέρο-μουρμούρης! εἶπε σιγὰ ἡ κυρὰ Πανάγου. Εἶμαι κουτὴ νὰ τὸν λυποῦμαι, μὰ τὴν ἀλλοθία! »

Μόλις ἐξεκινήσαμεν, ὁ Ἀχιλλεὺς ἤρχισε νὰ λυπῆται κατάκαρδα διότι δὲν θὰ ἐπηγαίναμεν τίποτε εἰς τὸ σπίτι ὑστερον ἀπὸ τόσον μεγάλην ἐκδρομήν.

« Ἀφοῦ ξεύρουν ὅτι εἴμεθα ζωντανοί, εἶπε, τίποτε δὲν σημαίνει ἂν γυρίσωμεν δύο ὥρας ἐνωρίτερα, ἢ δύο ὥρας ἔργότερα, μπορούσαμεν νομίζω, νὰ ρίψωμεν τὰ δίκτυα καὶ νὰ πιάσωμεν κάμποσα εὐμορφα ψάρια διὰ νὰ ἀντικαταστήσωμεν τῆς θρίσας μας. »

Ἀλλ' αὐτὴ ἡ πρότασις δὲν εἶρε καλὴν ὑποδοχὴν. « Μὲ τέτοις θύελλαν εἰμποροῦσε νὰ πληγωθῇ κανεὶς ἀπὸ μᾶς, εἶπεν ὁ Παῦλος· ὁ ἄνεμος εἰμποροῦσε νὰ ρίψῃ τὸ καλυδῶσιτον εἰς τὸ ὁποῖον εἰχομεν καταφύγιον· ὁ πανέρας καὶ ἡ μητέρα θὰ το ἐσκέ-

Ο ΓΕΡΟΘΩΜΑΣ

φθισαν θεάκιως και τοῦτο και πρέπει τὸ ταχύτερον νὰ τους ἡσυχάσωμεν.

Ἀναγκασθεὶς νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν γενικὴν ἀπαίτησιν ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν εἰσπρόσβηεν νὰ κρύψῃ τὴν δυσἀρεσκειάν του. Ἐκωπηλάτει μαζί με τὸν κύρ Πανάγον καὶ ἠσθάνετο μεγάλην εὐχρηστικὴν νὰ ἐμποδίσῃ τὰς κινήσεις του, ἐλιγροστεύων οὕτω τὴν ταχύτητα τῆς λέμβου. Ἀέθνης, εἶδομεν μακρὰν ἐν ἀτμόπλοιοι τὸ ὅποιον ἤρχετο κατεπάνω μας.

«Ὅπισθεν, κύρ Ἀχιλλεῦ, εἶπεν ὁ ὁδηγὸς μας· πίσω, παιδί μου, νὰ μὴ μας καταπιῇ αὐτὸ τὸ θηρίο.

— Ἀ! μπᾶ! ἀπήτησεν ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν εἶνε ὁδὸς· ἐμένα μ' ἀρέσει νὰ πέσωμεν κοντὰ στὸ ἀτμόπλοιο διὰ νὰ μας κουνήσουν τὰ κύματα του.

— Ἀ! ναι, ἂς μένωμεν νὰ μας κουνήσουν τὰ κύματα, ἐφώνησεν ὁ μικρὸς Χαρίλαος, πόσο μ' ἀρέσει!

Ἐγνωρίζομεν ὅτι ἡ μικρὰ ταρχή τῆς θαλάσσης τὴν ὁποίαν ἐπροξέεινε τὸ ἀτμόπλοιο ἦτο ὀλῶ; διόλου ἀκίνδυνος εἰς τὴν λέμβον μας, ἐὰν ἐμένομεν, ἐννοεῖται, εἰς ἱκανὴν ἀπόστασιν. Ὁ Παῦλος λοιπὸν δὲν ἐναντιώθη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. Τὸ πλοῖον ὅμως ἦτο πολὺ πλησιέστερον παρ' ὅσον ἐνομιζόμεν, μᾶς ἐφθασεν εἰς ὀλίγα λεπτά καὶ μᾶς ἐπέρασε. Εἶδον τότε μεγάλα κύματα νὰ προχωροῦσι κατεπάνω μας, ὑψηλὰ ἀρρισμένα. Ὁ Παῦλος τὰ παρητῆρει ἀσκαρδαμυκτεῖ.

ΠΑΙΔΙΚΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ἡ μικρὰ Σωσὼ κλίνει τὴν προσευχὴν τῆς πρὶν πλαγίᾳ. Ὡς τὸν μικρὸν ἀδελφὸν τῆς ἔρχεται ἡ θρεῖς νὰ ὑπάγῃ ὅπισθεν νὰ τραβήξῃ τὰ μαλλιά τῆς κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν.

Ἡ Σωσὼ διακόπτουσα τὴν προσευχὴν τῆς λέγει:

— Σοὺ ζητῶ συγγνώμην, Θεέ μου, νὰ ὑπάγω μίαν στιγμὴν νὰ δώσω ἓνα σπρίτλον εἰς τὸν Ἀλέκον καὶ ἐπιστρέψω ἁμέσως.

Ἐκείνη ὑπὸ τοῦ Σολλήτου.

Ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Νικόλαος εἰς τὰς διακοπὰς ἐπήγαιναν συχνὰ καὶ ἐφάρευναν. Ἡμίραν τινα λέγει ὁ Νικόλαος εἰς τὸν Γεώργιον:

«Ἄλτ! ἐφώνησεν αἰθνης.

— Ὁ! τί ὥραία βουὰ που σχηματίζουν τὰ κύματα, εἶπεν ὁ Χαρίλαος.

Καὶ πραγματικῶς τὰ κύματα ὠμοῖαν μὲ βουνά, καὶ ἐπροχώρουν πελώρια, φοβερά. Ὁ Παῦλος μοι εἶχεν εἰπῇ ὅτι ἐνὸς τὰ κύματα εἶνε κωρὰ καὶ πίπτουν ἡσυχῶ; δὲν ὑπάρχει κανεὶς κίνδυνος· ἀλλ' ὅταν ἔχουν ἀφρόν εἰς τὴν κορυφὴν καὶ θρυνοῦνται αἰφνιδίως εἰσποροῦν νὰ καταβυθίσουν μίαν λέμβον ὡστὴν τὴν ἰδικὴν μας. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ κύματα παρητῆρσα ὅτι εἶχον ἀφρόν.

Ὁ Ἀχιλλεὺς καὶ ὁ κύρ Πανάγος εἶχον τὴν πλάτην των πρὸς τὰ κύματα καὶ δὲν ἔδωπον τίποτα.

— Ὅρτσα! ἐμπρὸς τὴν πλώρη! βάστα καλά τὸ τιμόνι δεξιὰ, κύρ Πανάγου! ἐφώνησε μὲ γοργότητα ὁ Παῦλος.

Τὰ βλέμματά μας συνήντηθησαν. Ἐνοήσαμεν καὶ αἱ δύο μας, μόνον οἱ δύο μας, ὅτι μετὰ μίαν στιγμὴν ἡ λέμβος μας, χωρὴν μετὰ δύο κυμάτων, ἢ θὰ ἀνεσθάνετο πάλιν, ἢ θὰ ἐβυθίζετο εἰς τὴν ἀβυσσον ὡς πέτρα.

[Ἔπειτα: συνέχεια]

ΝΙΚΟΣ ΑΡΙΦΡΩΝ

(Κατὰ τὸ Γαλλικὸν τοῦ Μ. ΖΕΝΕΝ)

— Κάμνεις ἄσχημα, φίλε μου, νὰ φερύξῃς πάντοτε τὴν ἰδία θέα.

— Διὰ τί;

— Διότι ἐπὶ τέλους θὰ σε ἀναγνωρίσουν τὰ φέριξα.

Ἐκείνη ὑπὸ τῆς Ροδοδάκτυλος Ἀφροδίτης.

Εἰς τὸ μάθημα τῆς ἱερᾶς ἱστορίας.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ. Διὰ τί ἐδάγκασεν ὁ Ἀδὰμ τὸ μῆλον, Ζαχαρία;

ΖΑΧΑΡΙΑΣ. (Μετὰ τινα σκέψιν) Δὲν εἶχαν βγῇ τότε τὰ μαχαίρια, κύρ δάσκαλε.

Ἐκείνη ὑπὸ τοῦ Ἀτρουίτου Νούτου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ»

Ὁ ἀγαπητὸς εἰς τοὺς ἀναγνώστὰς τῆς ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ κ. Ἀριστοτέλης Κουρτίδης, παρεκλήθη ν' ἀναλάβῃ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δύκειον Δημ. Παπαγεωργίου καὶ Πέτρου Κουτούζη ἀπὸ πρώτης Σεπτεμβρίου τὴν διδασκαλίαν δύο χρησιμωτάτων, ἀλλὰ παρημελημένων δυστυχῶς παρ' ἡμῖν μαθημάτων: τῶν ἐκθέσεων τῶν ἰδεῶν καὶ τῆς ἀπαγγελίας. Καὶ τὰ δύο ταῦτα μαθήματα ἔχουσι πρακτικὴν ἀφέλειαν, εἰς τὰ καλὰ δὲ σχολεῖα τῆς Εὐρώπης θεωροῦνται ἐκ τῶν ἀπαραίτητων μαθημάτων. Πράγματι: τὸ ὠφέλιμώτερον τοῦ νὰ εἰσέρῃ κανεὶς νὰ ἐκθέτῃ τὰς ἰδέας του ἐγγράφως ὅπως πρέπει, ἢ νὰ ἐκφράξῃ ἐπιτυχῶς ὅσα ἀναγινώσκει ἢ διηγῆται ἢ ἀπαγγέλλει; Ἀλλ' ἡ διδασκαλία τούτων δὲν εἶνε ἔργον τοῦ καθηνοῦ· ἐκεῖνος ὅστις θὰ διδάξῃ τοὺς ἄλλους νὰ

γράφουν πρέπει νὰ εἰσέρῃ ὁ ἑῷος νὰ γράφῃ, ἐπίσης δὲ καὶ διὰ νὰ διδάξῃ ἀπαγγελίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ἀσχοληθῇ εἰς ταῦτα. Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ συγκαταίρει ἐκεῖνους ἐκ τῶν μικρῶν τῆς φίλων ὅστινες θὰ ἔχουν τὴν εὐτυχίαν ν' ἀκούσιν τὰ δύο ταῦτα μαθήματα παρὰ τοῦ κ. Ἀριστοτέλους Κουρτίδου.

Πωπὼ! κινεῖτο ἐπ' αὐτῇ ὁ μικρὸς φίλος μου Κόκος Καλατσάκης· περαστικὰ σου, παιδί μου, καὶ γράφε μου ἐπὶ ἔγινες καλά.

Ἀφ' οὗ τὸσσην μεγάλῃν χαρὰν εἶχες διότι θὰ μου γράψῃς, ἀγαπητὴ μου Ροδοδάκτρυ, θὰ εἴπῃς ὅτι μ' ἀγαπᾷς πολὺ· ἐπομένως μοῦ ἀνταποδίδεις: τὰ ἴσα, διότι κ' ἐγὼ πολὺ σ' ἀγαπῶ.

Ὁχι, Τηλέμαχε, ἡ Ἥρωε τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως δὲν εἶνε ἐνὶ τῇ ὑπὸθεσίᾳ, ἀλλ' ἄλλη. Ἡ περὶ τοῦ «Βράχου τῶν Τρίων» γνώμη σου εἶνε ἑμεία μὲ ὅλων τῶν φίλων μου. Ὅλους τοὺς ἡσυχρίστησε πολὺ. Τώρα μάλιστα, Ἡρώετον Φύλλον, τὸ ψευδώνυμόν σου εἶνε ἀρκετὰ ὁρατὸν.

Εἶμαι εὐτυχὴς, Ἀκούου Ἀχιλλεῦ, ὅτι σε κάμνω νὰ ποθῇς τὴν ἀγαπητὴν Πατρίδα, μακρὰν τῆς ὁδοῦ τῆς. Αὐτοῦ μόνον ὅταν δὲν ἔχῃς τί νὰ κάμῃς, τότε μ' ἐνθυμίσαι καὶ τότε ἀποφασίζεις νὰ μου γράψῃς, Ἀτρουίτου Μπουμπουλίτα; Βεβαίως ἐξέφυγε τὴν γραφίδα σου αὐτὴ ἢ φράσις, διότι ἐπείσω ὅτι συχνὰ μ' ἐνθυμίσαι.

Σ' εὐχαριστῶ διὰ τὰς ὑπὲρ ἐμοῦ ἐνεργείας σου, Ἀτρουίτη Ἑλλήν.

Νὰ μοι γράψῃς καὶ περὶ ἄλλων πραγμάτων καὶ νὰ μὴ μου στείλῃς μόνον λύσεις, καλὴ μου φίλη Τόμυρις, ἂν θέλῃς νὰ σου ἀπαντήσῃς τὴν Ἀλληλογραφίαν τοῦτο κίμα καὶ θὰ μ' εὐχαριστήσῃς πολὺ, διότι κ' ἐγὼ θέλω νὰ ἔχω μαζί σου ἀλληλογραφίαν.

Βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον τὸν ὁποῖον μοῦ γράφεις, Ῥόδον τῆς Ἑρμοποδίας, νομίζω ὅτι δὲν εἶνε δημοσιευμένον εἰς τὴν γλῶσσάν μας.

Μὲ συνεκίνησαν οἱ γλυκεῖς σου λόγοι, Χρυσοπέδιλος Ἥρα, καὶ ἡ πολὺ κολὴ ἰδέα ἣν ἔχουν περὶ ἐμοῦ ὅλοι εἰς τὴν οἰκίαν σας. Σὰς εὐχαριστῶ ὅλους.

Μάλιστα, καλὴ μου Ῥοδοδάκτυλος, θὰ σε συστήσω εἰς ὅλας τὰς φίλας μου ὡς καλὴν κόρην καὶ θὰ τὰς παρακαλέσω νὰ σε ἀγαποῦν.

Τὸ αἶσθημα τὸ ὁποῖον σοὶ ὑπερέβαινε τοὺς στίχους σου, Ἀτρουίτη Ναύτα, εἶνε εὐγενές, καὶ ἡ ἐμπνευσις εἶνε ἀ-ἐξέπαινος, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις δυστυχῶς δὲν εἶνε ἀνταίχ. Λέξεις πινες μεταβάλλονται, στρεβλίζονται χόριν τῆς ὁμοκαταληξίας; λάθῃ προσωδίας καὶ στῶν πᾶν ἄλλο ἢ ἀρμονικὸς πολλοὺς στίχους. Δύτη εἶνε ἡ γνώμη μου περὶ τοῦ ποιήματός σου, γνώμη εἰλικρινή, ὡς βεβαίως πρέπει νὰ εἶνε ἡ τῆς ΔΙΑΠΛΑΣΕΩΣ.

Περὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν θεμάτων τῶν ἐπιστολῶν σου δὲν δύναμαι: νὰ σε συμβουλεύσω, ἀγαπητὴ μου Λευκοπέδιλος Ἥρα, τῶν Δαυδῶν, διότι ἐννοῶ αἱ ἐπιστολαὶ σου νὰ εἶνε αὐθιγμοί, νὰ ἐκφράζωσι, ὅτι αἰσθάνεσαι καὶ φρονεῖς· αἱ κατὰ παραγγελίαν ἐπιστολαὶ, ἂν τυχόν σοι ὦρτα τὸ θέμα, θὰ ὁμοίαντες πρὸς διαγωνισμὸν, ἢ πρὸς θέμα σχολείου, καὶ ὅχι πρὸς ἐπιστολάς. Ἀφ' οὗ δὲ ζητεῖς τὴν γνώμην μου ὅπως ἐβέβησε τῆς στενοχωρίας εἰς ἣν εὐρίσκειαι ἔνεκα τῆς ἑλλείψεως θεμάτων πρὸς ἐπιστολογραφίαν, ἀκούσέ την. Ἀρχίσω νὰ σημειώω κατ' ἐκάστην εἰς ἐν σπριτωματῶν τὰς ἐντυπώσεις σου, τὰς σκέψεις σου, περὶ ἐνὸς θεμάτων τῆς φύσεως, περὶ ἐνὸς χαρακτῆρος τῶν ὁποῖων ἐγγώρισε, περὶ μίαις πράξεως τῶν ὁποῖων εἶδες· πόσα, πράγματα, τὰ ὁποῖα σοὺ διαφεύγουσιν τώρα, ἢ τὰ ὁποῖα οὐτε φαντάζεσαι καὶ, θὰ στολίσουν τὸ μικρὸν σου ἡμερολόγιον· ἀρίνω δὲ ὅτι ταῦτα θὰ σ' ὠφελήσῃ καὶ ἄλλως διότι σ' ἀναπτύξῃ τὴν παρατηρητικότητά σου καὶ τὴν κρίσιν σου. Δοκίμασε καὶ γράφε μου τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δοκιμῆς.

Καὶ ποῖα ἑλληνικὴ καρδία δὲν συνεκίνηθη, ἀγαπητὴ μου Αἰκατερίνη Σκοπέτου, διὰ τὰ φοβερά δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα προῦκνουν ὁ αἰσιρὸς εἰς τὴν Δυτικὴν Πελοπόννησον; Δόξασαν τὸν Θεὸν ὅτι καὶ σὺ καὶ ἡ οἰκογένειά σου δὲν ἐπάθετε τίποτε καὶ χύσαν ἐν δάκρυ συμπαθείας ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν ἀδελφῶν μας, ἐκ τῶν ὁποῖων ἄλλοι θρηνοῦν τὴν περιουσίαν των, μὲ τέσσα βράχια ἀποκτηθείσαν, τὴν ὁποίαν ἔχασαν εἰς ἐν δευτερόλεπτον, ἄλλοι θρηνοῦν ἀγαπητὰ ἔντα, ἄλλοι βογγοῦν ὑπὸ σκληρὰ καὶ παρατήματα κατακλιγόμενοι, ἡρωωτηριζόμενοι. Εἶνε αἱτοὶ συμπαθείας οἱ δυστυχεῖς μας ἀδελφοί, ἀλλὰ συμπάθειαι οὐκ ἔχοντες διὰ λόγων ἀλλὰ δι' ἔργων.

ὑπὸ τὴν ἐκποῆν τῆς σιχαυρίας εἶνε ἀφογόν τὰ ποιήματά σου, Μελέαν Ἀετὶ, κάπου κάπου μάλιστα ἔχει καὶ ὠραίους στίχους, ἀλλὰ λαίπουν ποιητικὸν ἰδεῖν, ἀρθροῦσι δὲ τοῦναντίον αἱ κοινοτομίαι· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν ἡλικίαν σου ὁμοιογούμενος εἶνε πολὺ καλόν, νομίζω δὲ ὅτι εἰσὶ ἀξίως ἐν-ὀχρήνσεως.

Ἡ μὴ δημοσιεύσις τῶν ἀσκήσεών σου, Καταλαμβαρ-δῆγες, δὲν σημαίνει ὅτι σε περιφρονῶ· κάθ' ἕνα, φίλε μου, δὲν δημοσιεύονται ὅχι ἐκ κακῆς τινος προθέσεως, ἀλλὰ ἡ διότι τυχὸν εἶνε δημοσιευμένα· ἤδη, ἡ διότι δὲν εἶνε καλά. Νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ δυσαρεστήσῃς ἀλλὰ νὰ στείλῃς καλλιτέρας ὅπως δημοσιεύονται. Ἐγὼ δὲ δυσχεροῦμαι ἂν μοῦ ἔλεγον ὅτι οἱ φίλοι μου εἶνε μικροπρόδοτοι· οὔτε σὺ βεβαίως δὲν θέλεις νὰ λέγῃσαι τοιούτος.

Ὁ, ἡ καίρην ΕΥΓΕΝΙΑ Ν. ΟΥΡΑΝΑΟΥ, ἡ ἀγαπητὴ μου φίλη! ἔκλεισε διὰ πάντοτε τὰ ματάκια της, ὑπὸ τοὺς ψυχροὺς δακτύλους τοῦ ἀνηλεοῦς χρόνου. Ἡ ΔΙΑΠΛΑΣΙΣ ἐκφράζει τὴν θερμὴν λύπην της καὶ λυπεῖται ὅτι δὲν εἶνε εἰς τὰς Σπείτσας ὅπως σκορπίσῃ αὐτὴ ἐπὶ τοῦ μικροῦ τῆς τάφου μαζί με τὰ δάκρυά της!

Εἶσαι φιλόστοργος κόρη, ἴσον τοῦ Ἀργίου, καὶ διὰ νὰ ἐκφράσῃς τὴν πρὸς τὸν πατέρα σου ἀγάπην παρήστησε τὸ δραματικὸν τὸ «Τέλος τοῦ Κόσμου». Πολὺ μοῦ ἀρέσουν τὰ φιλόστοργα κοράσια, διότι ἀποδεικνύουν ὅτι ἔχουν καρδίαν.

Ἐπείσω ὅτι θὰ μου γράψῃς τ' ἀποτέλεσμα τῶν ἐξετάσεών σου, Μορτὶ τοῦ Ἀρχαδίου, καὶ εἰς ποῖαν τάξιν κατετάχθης.

Νὰ μου γράψῃς, νὰ μου γράψῃς Ἀρχηγὲ τῶν Μυρμηδόνων, θὰ σ' ἀπαντήσω εὐχαρίστως.

Ἡ λύπη τὴν ὁποίαν ἐκφράζεις, διότι δὲν ἐκίματε ἐξετάσεις, Τρόπαιον τοῦ Μελιτιάδου, ἀποδεικνύει ὅτι εἶσαι ἐπιμελὴς κόρη ἀλλὰ μὴ λυπησῇ, φίλη μου, σκοπὸς τῶν μυημάτων δὲν εἶνε αἱ ἐξετάσεις, ἀλλ' ἡ μόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις τῶν μυητῶν καὶ μαθητῶν· ἂν λοιπὸν ἔλαβες αὐτὴν τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν ὅπως τὸ πιστεύω, δὲν ἐζημίωνες πολὺ ἐπειδὴ δὲν ἔγιναν αἱ ἐξετάσεις σου· βεβαίως καλὸν δὲ ἦτο ἂν ἐγίνοντο, ἀλλὰ πάλιν δὲν πρέπει νὰ το πάρῃς κατάκαρδον.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ σε διαβεβαιώσω, ἀγαπητὴ μου Κεραυνέ, ὅτι μετὰ χαρὰς σ' ἀναγινώσκω τὰς ἐπιστολάς σου; Τοῦτο μόνον ἀπορῶ πῶς ἐν ᾧ ἔχεις τόσον βροντοῦδες ψευδώνυμον δὲν εἶχες τὸ θάρρος τρία ἔτη τώρα νὰ μου γράψῃς. Ἀλλὰ κἀλλιο ἀργὰ παρὰ ποτὶ!

Φίλοσθε τῆς θαλάσσης, στείλῃ μου τὴν διεθύνουσιν σου ὅπως σοὺ στείλω τὸ χειρόγραφόν σου, ἢ ἀνάθεσε εἰς κάποιον νὰ το παραλάβῃ ἀπὸ τὸ γραφεῖόν μου.

Ναι, νὰ πολὺ θέλω νὰ μου γράψῃς συχνὰ, Ἥρωε τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Σὰν τὰ χρόνια! Μικρὸν μου Δαίμων· ἔτος καὶ περισσώτερον παρήλθε ἀφ' οἷου δὲν μεν ἐγχαίρῃς τί ἀγάπη εἶνε αὐτή; Γράφε μου δὲ, κατεῖνε!

Ἀέταινος εἶσαι διὰ τὴν φιλοπατίαν σου, ἀγαπητὴ μου Δωδώνη! ἡ καρδιά σου εἶνε πραγματικῶς Ἑλληνική. Περαιστὶς σου, Ἐνδοξὲ Περικλῆ. Εἶδες πόσον πολὺ τιμῶν πρᾶγμα εἶνε ἡ ὑγεία! Μόνον ὅταν κινδυνεύωμεν νὰ τὴν χάσωμεν ἐννοοῦμεν τὴν ἀξίαν της. Προσοχὴ λοιπόν!

Ὁχι, νὰ μὴ λυπηθῇς, νὰ μὴ εἶσαι μελαγχολικὴ, ἀγαπητὴ μου Ροδοδάκτυλος· ἔδος δέτι δῆθεν δὲν σε ἀγαπῶ. Εἰς τὴν δὲ ὅσα ἀγαποῦν πολὺ κάποιον νομίζουσιν ὅτι δὲν φαίνεται ὅτι με ἀγαπᾷς πολὺ. Νοήχασε λοιπὸν καὶ γράφε μου συχνὰ καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι πάντοτε θὰ σου ἀπαντῶ.

Ὁ! παιδί μου, παιδί μου, Ἀλέξανδρε Μακεδών, ἀπόσον σε συλλυπόμαι διὰ τὸ φοβερὸν δυστυχίμα σου... Ἀπὸ θανέν ἡ μήτηρ σου! Ἡβέλα νὰ σε εἶχα ἐνώπιόν μου νὰ σ'

